

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตาม
กฎหมายดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือ
การกระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด

โดย

พลตำรวจตรี ภาศศักดิ์ นวนหนู
ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระนอง

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 – 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัย เรื่อง “แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด” ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา ของ พลตำรวจตรี ภารศักดิ์ นวนหนู เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 – 2563

พลโท

(พิสิษฐ์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย พลตำรวจตรี ภาศศักดิ์ นวนหนู **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 62

สถานการณ์ปัญหาเสพติดในปัจจุบัน ได้แพร่ระบาดและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทุกปี ถือเป็นภัยคุกคามที่กัดกร่อนบ่อนทำลายประเทศชาติ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของมวลมนุษยชาติ รวมทั้งความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง และอธิปไตย ของนานาอารยประเทศ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งและถือเป็นปัญหาเร่งด่วน รัฐบาลทุกยุคทุกสมัย ถือเป็นเรื่องสำคัญและให้ปัญหาดังกล่าว เป็นวาระแห่งชาติ

แม้ประเทศไทยได้มีการทำสงครามต่อสู้กับยาเสพติดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน แต่ก็ยังไม่บรรลุถึงผลสัมฤทธิ์สูงสุดในลักษณะของการควบคุมปัญหาเสพติดได้อย่างสิ้นเชิง สาเหตุสำคัญสืบเนื่องมาจากการพัฒนาของโลกในยุคปัจจุบัน และวิวัฒนาการทางเทคโนโลยี มีเทคนิควิธีการสมัยใหม่เป็นเครื่องมือ มีการติดต่อสื่อสารและการคมนาคมแห่งยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่เอื้อประโยชน์อย่างยิ่งต่อการประกอบอาชญากรรม จะเห็นได้ว่าสังคมไทยมิได้เผชิญเฉพาะปัญหาอาชญากรรมพื้นฐานแต่กำลังเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมพิเศษที่มีการพัฒนา รูปแบบวิธีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และมีลักษณะเป็นเครือข่าย ผู้กระทำความผิดมี ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ก่อความเสียหายและผลกระทบรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจ การเมืองและ ความมั่นคงของประเทศ

โครงสร้างของอาชญากรรมยาเสพติด ประกอบด้วยส่วนสำคัญอยู่ 3 ส่วน คือ

1. คน อันได้แก่ ผู้กระทำความผิด
2. ยาเสพติด อันได้แก่ วัตถุหรือสิ่งของต้องห้ามตามกฎหมาย
3. เงิน ทรัพย์สินหรือรายได้จากการกระทำความผิด

ดังนั้น หากภาครัฐต้องการเอาชนะสงครามยาเสพติด จึงจำเป็นต้องทำลายโครงสร้างดังกล่าวให้หมดไปอย่างเด็ดขาด ซึ่งต้องดำเนินการในทุกด้าน นอกจากมาตรการทางบริหารแล้ว มาตรการทางกฎหมายก็มีความสำคัญอย่างมากที่จะควบคุมหรือลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นมาตรการหลักในการปราบปรามยาเสพติด และที่สำคัญต้องไม่ละเลยที่จะดำเนินมาตรการด้านการป้องกัน ด้วยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาหรือผลกระทบของปัญหาหรืออาชญากรรมยาเสพติด

Abstract

Title Method to Boost the Efficiency of Using Conspiracy Measures under the Law to Prosecute the Charges of Conspiracy or Support for Drug Offenses

Course Social Psychology

Name Pol.Maj.Gen. Pornsak Nuannu   **Course.** NDC   **Class** 62

As the current drug problem situation, the epidemic has become more and more severe every year. It is a threat that can erode the nation, directly affect the security of life and property of mankind including economic, political and sovereignty of many civilized countries. It is therefore very necessary and considered an urgent problem. Every government puts it as an important and national agenda. Although Thailand has been fighting drugs for a long time, it has not been achieved yet.

The main cause is the development of the world today, and the evolution of technology. There are modern techniques and methods as tools. There is communication and transportation of the globalization era which are beneficial to committing crime.

It can be seen that Thai society does not encounter only the basic crimes, but also special crimes which have evolved in the method of continuous and systematic actions. Criminals have knowledge and expertise able to cause severe impact on the economy, politics and national security.

Drug crime structure consists of three important parts:

1. People including the offender
2. Drugs, which are objects or illegal items
3. Money, property, or incomes from the commission of the offense

Therefore, if the government wants to win the drug war, it is necessary to absolutely destroy such the structures in all aspects. In addition to administrative measures, legal measures are particularly important to effectively control or reduce the spread of drug abuse. These are the main measures to suppress drugs. Moreover, it is a must not to neglect to take preventive measures by boosting people's knowledge and understanding of the problems or the effects of drug crimes.

คำนำ

รายงานการวิจัยเรื่อง “แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด” นี้ เป็นการศึกษาในด้านสังคมจิตวิทยา ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติด ได้มีการปรับปรุงแก้ไขมาโดยตลอดแต่ปัญหายาเสพติดยังคงแพร่ระบาดอยู่อย่างกว้างขวาง เนื่องจากการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในแต่ละครั้งมีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องหลายคน แต่ละบุคคลมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันไป ดังนั้นมาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับควรเป็นมาตรการที่สามารถบังคับใช้ได้จริงกับ ผู้กระทำความผิดแต่ละบุคคล อีกทั้ง การแก้ปัญหาดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาค ส่วนของสังคมไทยควรจะได้มีโอกาสร่วมกันในการศึกษาวิเคราะห์อย่างเป็นองค์รวม เพื่อทราบถึง ปัญหา อุปสรรคและข้อเท็จจริงใดๆ ที่ทำให้มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามยาเสพติดมี ประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย

พล.ต.ต.

(ภรศักดิ์ นวนหนู)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่อง “แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด” เล่มนี้สำเร็จได้ ด้วยความอนุเคราะห์จากคณาจารย์ในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาการที่ได้ให้ความรู้ และให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง ตลอดจนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาป้องกันประเทศ ทุกคน ที่ให้การสนับสนุนกิจกรรมสำหรับนักศึกษาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษ และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม ทำให้การศึกษาของผู้วิจัยดำเนินไปอย่างราบรื่นและสามารถนำเสนอเอกสารวิจัยฉบับนี้ได้สมบูรณ์ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับและขออภัยมา ณ ที่นี้

พล.ต.ต.

(ภรศักดิ์ นวนหนู)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	7
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของยาเสพติด	15
ทฤษฎีการสมคบคิดในการกระทำความผิด	17
แนวความคิดเกี่ยวกับการสมคบ การสนับสนุน ช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติ	
มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
กรอบแนวคิดของการวิจัย	46
สรุป	47
บทที่ 3 การใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความ	
   เกี่ยวกับยาเสพติด	48
สาระสำคัญในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด	
เกี่ยวกับยาเสพติด	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือ	

	การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	52
	สรุป	62
บทที่ 4	การพัฒนากระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน	64
	การวิเคราะห์สาระสำคัญพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม	
	ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534	64
	ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการใช้กฎหมายมาตรการ	
	ขอหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	68
	วิเคราะห์จากบทสัมภาษณ์	71
	สรุป	72
บทที่ 5	สรุปและข้อเสนอแนะ	73
	สรุปผลการวิจัย	73
	ข้อเสนอแนะ	74
	บรรณานุกรม	76
	ประวัติย่อผู้วิจัย	77

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยเหตุที่รัฐบาลปัจจุบันได้วางยุทธศาสตร์ชาติไว้ 20 ปี และได้บรรจุปัญหายาเสพติดไว้เป็นปัญหาของชาติ เป็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้วางนโยบายด้านยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของชาติที่มีลักษณะเป็นพิเศษแตกต่างจากอาชญากรรมอื่นๆ ประการแรกอาชญากรรมยาเสพติดเป็นอาชญากรรมที่มีบุคคลหลายคนเข้ามาเกี่ยวข้องหรือ เป็นขบวนการซึ่งบุคคลที่อยู่เบื้องหลังที่แท้จริงมักจะเข้าสู่กระบวนการบังคับใช้กฎหมายได้ยาก มีการตัดตอนกัน ผู้กระทำความผิดที่ถูกจับเป็นเพียงตัวเล็กตัวน้อย ประการที่สอง อาชญากรรมยาเสพติดเป็นอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง มักเป็นมูลเหตุให้เกิดการตัดสินใจที่จะกระทำความผิดได้ง่าย และก่อให้เกิดการกระทำผิดในลักษณะตัวตายตัวแทนขึ้นมา ประการที่สาม อาชญากรรมยาเสพติดเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมข้ามชาติด้วย ผู้กระทำความผิดจะมีการติดต่อเชื่อมโยงจนถึงผู้เกี่ยวข้อง ที่อยู่นอกราชอาณาจักร เป็นเครือข่ายหรือขบวนการค้ายาเสพติดข้ามชาติ ประการที่สี่ อาชญากรรม ยาเสพติดเป็นอาชญากรรมที่จำเป็นต้องใช้มาตรการพิเศษในการดำเนินการ เช่น ใช้มาตรการสมคบกันกระทำความผิด การผลัดภาระการพิสูจน์ให้แก่จำเลย การล่อให้กระทำความผิด มาตรการควบคุมการนำส่ง การดักฟังทางโทรศัพท์การคุ้มครองพยาน การชะลอการฟ้อง การต่อรองคำรับสารภาพ เป็นต้น ประการที่ 5 อาชญากรรมยาเสพติด ยังมีลักษณะพิเศษที่สำคัญ คือ คดีอาญาทั่วไปมักจะปรากฏตัวผู้เสียหายอย่างชัดเจน ดังคดีอาญาอันเป็นความผิดโดยทั่วไป แต่สำหรับคดียาเสพติดเป็นคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ผู้เสพ ซึ่งเป็นเหยื่อของยาเสพติด ก็มิใช่ผู้เสียหาย ดังนั้น ไม่ว่าผู้ผลิต จำหน่าย มีไว้ครอบครอง และผู้เสพ ซึ่งยาเสพติดให้โทษ จึงเป็นผู้กระทำความผิดหมดทุกคน คดีจึงหาประจักษ์พยานได้ยาก เช่น คดีอาญาอื่นๆ คดีจึงมีเพียงคำชดทอของผู้ร่วมกระทำความผิด ซึ่งมีน้ำหนักในการรับฟังน้อย การดำเนินคดียาเสพติดจึงต้องมีมาตรการต่างๆ ที่เอื้อต่อการขยายผลการจับกุมไปถึงตัวการสำคัญในการกระทำความผิด เช่น การอำพราง การล่อซื้อ การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม เป็นต้น ประการที่ 6 การจับกุมหรือการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดในข้อหา สนับสนุน ช่วยเหลือ ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและผู้สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จะต้องได้รับการอนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งใช้ระยะเวลาในการพิจารณา ทำให้การดำเนินคดี การจับกุม หรือการแจ้งข้อหากับผู้ร่วมกระทำความผิด เครือข่ายนายทุน ผู้อยู่เบื้องหลัง เป็นไปด้วยความล่าช้า และประการสุดท้าย อาชญากรรมยาเสพติดยังมีลักษณะพิเศษที่สำคัญคือ คดีอาญาทั่วไปมักจะปรากฏตัวผู้เสียหายอย่างชัดเจนดังคดีอาญาอันเป็นความผิดโดยทั่วไป แต่สำหรับคดียาเสพติดเป็นคดีที่ปราศจากผู้เสียหาย ผู้เสพซึ่งเป็นเหยื่อของยาเสพติดจะได้รับผลร้ายจากยาเสพติด โดยสภาพแล้วควรจะเป็นผู้เสียหาย แต่ก็กลายเป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้น ไม่ว่าผู้ผลิต จำหน่าย มีไว้ครอบครอง และผู้เสพ ซึ่งยาเสพติดให้โทษ จึงเป็นผู้กระทำความผิดหมดทุกคน คดีจึงไม่มีประจักษ์พยานเช่นคดีอาญาอื่น แต่จะมีเพียงคำชดทอของผู้ร่วมกระทำความผิดซึ่งมีน้ำหนักในการ

รับฟังน้อย การดำเนินคดียาเสพติดจึงต้องมีมาตรการต่างๆ ที่เอื้อต่อการขยายผลการจับกุมไปถึงตัวการสำคัญในการกระทำความผิดเช่น การอำพราง การล่อซื้อ การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม เป็นต้น

มาตรการทางกฎหมายที่สำคัญซึ่งนำมาใช้กับเครือข่ายขบวนการค้ายาเสพติดเริ่มจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 (United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotics Drugs and Psychotropic Substances, 1988) อนุสัญญาสหประชาชาติฉบับนี้ประเทศไทยได้ให้การรับรองแล้ว จึงเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศที่จะต้องนำเอาบทบัญญัติของอนุสัญญาดังกล่าวมาอนุวัติการ (implement) ในกฎหมายไทย ในปี 2534 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นกฎหมายที่ออกมารองรับมาตรการเรื่องการริบทรัพย์สินและฐานความผิดทางอาญา โดยในเรื่องความผิดฐานสมคบ และสนับสนุนช่วยเหลือ กฎหมายฉบับนี้บัญญัติให้การกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดฐานสมคบ และขยายฐานความผิดของการสนับสนุนช่วยเหลือให้กว้างขึ้น เพื่อให้มีโอกาสสาวไปถึงต้นตอที่เป็นนายทุนหรือตัวการสำคัญมาลงโทษ

อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลานานกว่า 25 ปี มีบทบัญญัติ อนุบัญญัติ และองค์ประกอบต่างๆ ที่ซับซ้อนการดำเนินงานตามกฎหมายที่อาจล้าสมัย ไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบขบวนการค้ายาเสพติดในปัจจุบันที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และกลายเป็นอุปสรรค ความล่าช้า หรือลดประสิทธิภาพในการบังคับใช้มาตรการต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย โดยจะเห็นได้จากสถิติการดำเนินคดี พบว่ามีการดำเนินคดีความผิดยาเสพติดใน 5 ข้อหาหลัก ซึ่งประกอบไปด้วยข้อหา ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย และครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งข้อหาเหล่านี้สามารถขยายผลเพื่อดำเนินคดีในข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือได้ พบว่าในปี 2559 มีการดำเนินคดีทั้งสิ้น 70,836 คดี ในขณะที่มีการดำเนินคดีข้อหาสมคบและสนับสนุนช่วยเหลือจำนวน 169 คดี คิดเป็นร้อยละ 0.238 ในปี 2560 มีการดำเนินคดี 5 ข้อหาหลักจำนวน 79,953 คดี มีการดำเนินคดีสมคบและสนับสนุน 270 คดี คิดเป็นร้อยละ 0.337 ในปี 2561 มีการดำเนินคดี 5 ข้อหาหลักจำนวน 83,987 คดี และมีการดำเนินคดีข้อหาสมคบและสนับสนุนจำนวน 362 คดี คิดเป็นร้อยละ 0.431 ซึ่งจะเห็นได้ว่า โดยหลักการแล้ว คดียาเสพติดเป็นคดีที่ไม่ได้กระทำความผิดเพียงคนเดียว ต้องมีผู้ผลิต ขนส่ง จำหน่าย อยู่เบื้องหลังการกระทำ ความผิดยาเสพติดทุกคดี อาจกล่าวได้ว่าทุกการกระทำความผิดจะต้องมีเครือข่ายหรือขบวนการค้ายาเสพติดอยู่เบื้องหลัง และการดำเนินคดีกับบุคคลเหล่านั้นจะต้องใช้ฐานความผิดสมคบและสนับสนุนช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 6 และมาตรา 8 เป็นหลักใน

การดำเนินคดีตามเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมาย แต่จากสถิติข้อมูลการดำเนินคดีพบว่า มีสถิติการดำเนินคดีตามมาตรา 6 และมาตรา 8 ในเกณฑ์ต่ำมาก ไม่ถึงร้อยละ 0.5 แม้จะมีการกำหนดนโยบายโดยกำหนดเป้าหมายเป็นจำนวนคดี ก็มีผลเพียงทำให้สัดส่วนการดำเนินคดีเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.1 ในแต่ละปี ทั้งที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 6 และมาตรา 8 เป็นฐานความผิดเดียวที่สามารถใช้ในการลงโทษตัวการใหญ่หรือนายทุนในการค้ายาเสพติดได้ และเป็นความหวังเพียงหนึ่งเดียวที่อาจนำมาใช้ทำลายเครือข่ายหรือขบวนการค้ายาเสพติดลงได้

ดังนั้น จึงเป็นที่มาของงานวิจัยฉบับนี้ ที่มุ่งจะศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติคือพนักงานสอบสวนคดียาเสพติด และค้นหาแนวทางหรือรูปแบบในการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สถานการณ์การดำเนินคดียาเสพติดข้อหาสมคบ สนับสนุน เพื่อทำลายเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ที่เกิดขึ้นกับ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและพนักงานสอบสวนคดียาเสพติด
3. เพื่อหาแนวทางหรือรูปแบบในการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้สามารถลงโทษตัวการใหญ่หรือนายทุนในเครือข่ายการค้ายาเสพติดได้มากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
  - 1.1 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุน ช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ เท่านั้น ไม่รวมรวมถึงกรณีที่ความผิดยาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน
  - 1.2 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะส่วนที่เป็นขั้นตอนและกระบวนการปฏิบัติในการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรค และค้นหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในแนวทางเดิม ไม่เป็นการพัฒนาหรือแก้ไขทฤษฎีการสมคบคิดในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติด และพนักงานสอบสวนคดียาเสพติด ในสังกัด กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด กองบัญชาการตำรวจนครบาล และกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 1

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

- 1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยการศึกษาจากตำราและเอกสารต่างๆ
- 1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ จากผู้ทำหน้าที่การบังคับใช้กฎหมาย พนักงานสอบสวนในกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด และตำรวจภูธรภาค รวมทั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการต่างๆ
3. การนำเสนอข้อมูล โดยนำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ นำเสนอแนวคิดใหม่ๆ จากการศึกษา ข้อมูลปฐมภูมิจากการวิจัยจากผู้ที่ทำหน้าที่การบังคับใช้กฎหมาย พนักงานสอบสวนในกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด และตำรวจภูธรภาค รวมทั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ให้ทราบถึงสถานการณ์การดำเนินคดียาเสพติดข้อหาสมคบ สนับสนุน เพื่อทำลายเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดในปัจจุบัน
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ที่เกิดขึ้นกับ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและพนักงานสอบสวนคดียาเสพติด
3. เพื่อหาแนวทางหรือรูปแบบในการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้สามารถลงโทษตัวการใหญ่หรือนายทุนในเครือข่ายการค้ายาเสพติดได้มากยิ่งขึ้น

คำจำกัดความ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น เกี่ยวกับการวิจัยเรื่องแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้วิจัยได้กำหนดคำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษานี้ ดังต่อไปนี้

การแก้ไข้ปัญหา	หมายถึง	ระบบและกลไกที่มีการประสานความร่วมมือ ทั้งจากภายในและภายนอกองค์การในการตรวจสอบ กำกับดูแล และการประเมินคุณภาพ โดยมีมาตรฐาน ดัชนี และเกณฑ์เป็นตัววัดประสิทธิภาพ ทำให้กลุ่มบุคคลในองค์กรเข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันขององค์กร การจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์กร การสรร บุคลากรการนำหรือการสั่งการ และการควบคุม องค์กรหรือความพยายามที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ ร่วมกัน การจัดการทรัพยากรประกอบด้วยการใช้
----------------	---------	--

ความมั่นคงของชาติ	หมายถึง	<p>งานและการจัดวางทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรเทคโนโลยี และทรัพยากรธรรมชาติ และยังช่วยการบริหารให้กับองค์กรต่างๆให้เจริญรุ่งเรือง</p> <p>เป็นมโนทัศน์ว่ารัฐบาล ตลอดจนรัฐสภา ควรวินิจฉัยและพลเมืองของรัฐต่อวิกฤตการณ์ "แห่งชาติ" ทุกชนิดโดยใช้การแสดงอำนาจ (power projection) ต่าง ๆ เช่น อำนาจทางการเมือง การทูต อำนาจทางเศรษฐกิจ แสสนยานุภาพ เป็นต้น แต่ปัจจุบันครอบคลุมแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งล้วนกระทบต่อความมั่นคงที่มีใช้ทางทหารหรือเศรษฐกิจของชาติ และค่านิยมที่ความมั่นคงแห่งชาติรับมาใช้ ฉะนั้น เพื่อให้มีความมั่นคงแห่งชาติ ชาติจึงจำเป็นต้องมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางพลังงาน ความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม ฯลฯ</p>
บทบาทและหน้าที่	หมายถึง	<p>การแสดงพฤติกรรมตามสถานภาพโดยมีความรับผิดชอบในการกระทำนั้น ซึ่งจะเป็นมีความหมายถึงการกำหนดแนวทางและปฏิบัติตามแนวทางที่ได้กำหนดแสดงเอาไว้ ทำให้มีผลกระทบรวมถึงส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามที่ได้กำหนดเอาไว้</p>

บทที่ 2

ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการ
สมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของยาเสพติด
3. ทฤษฎีการสมคบคิดในการกระทำความผิด
4. แนวความคิดเกี่ยวกับการสมคบ การสนับสนุนช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติ

มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดของการวิจัย
7. สรุป

แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ความหมายของอาชญากรรม อาชญากรรม (Crime) เป็นสิ่งที่มีอยู่ในสังคม โดย มีความ
แตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละสังคม ในบางสังคมกระทำอย่างหนึ่งถือว่าเป็น อาชญากรรม แต่ใน
บางสังคมการกระทำแบบเดียวกันไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรม ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย
ของอาชญากรรมไว้ในความหมายต่างๆ กัน กล่าวคืออาชญากรรม หมายถึง ปรากฏการณ์หนึ่งทาง
สังคมที่เกิดขึ้น โดยการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำนั้น กฎหมายได้บัญญัติโทษห้ามและถือว่าเป็น
ความผิด ซึ่งผู้กระทำจะต้องได้รับการลงโทษ หรือหมายถึงพฤติกรรมซึ่งมีผลให้บุคคลและสังคมได้
รับอันตรายทั้งต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินจึงจำเป็นมีการลงโทษผู้ประพฤตินั้น โดยฝ่ายที่มี
อำนาจทางกฎหมายและหากมองอาชญากรรมในทางพฤติกรรม ของบุคคลย่อมหมายถึงพฤติกรรมที่
ไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือผิดแปลกไปจากประเพณีและวัฒนธรรมที่สังคมวางไว้ สำหรับความหมาย
ของอาชญากรรมตามหลักกฎหมายแองโกลแซกซอน ประกอบด้วย หลักสำคัญ 5 ประการคือ

1. การกระทำนั้นจะต้องกระทำในขณะที่กระทำมีสติสัมปชัญญะมีเจตนาและมีผลร้ายที่
เกิดจากการกระทำนั้น
2. การกระทำนั้นจะต้องเป็นการกระทำที่ต้องห้ามตามกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในขณะ
ที่การกระทำนั้นได้เกิดขึ้น อีกนัยหนึ่งกฎหมายยอมไม่มีผลย้อนหลังไปบังคับใช้กับการกระทำที่เกิดขึ้นได้
ก่อนจะมีกฎหมายกำหนดว่ากระทำนั้นเป็นความผิด
3. ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาร้ายในการประกอบกรกระทำนั้น
4. จะต้องมีการกระทำระหว่างกรกระทำกับผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น
5. จะต้องมีการกำหนดโทษไว้อย่างแน่ชัดในขณะที่ทำผิด

ดังนั้น พฤติกรรมที่ไม่เป็นการละเมิดกฎหมายอาญา ถือว่าไม่ เป็นอาชญากรรมแม้ว่า พฤติกรรมนั้น จะผิดศีลธรรมมีความต่ำทรามหรือไม่เหมาะสมเพียงใดก็ตาม และพฤติกรรมที่เป็น อาชญากรรมยอมเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในกลุ่มของบุคคลที่รวมกันเป็นสังคม และเป็นการกระทำที่ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสวนรวมหรือผู้มีอำนาจ ในสังคม อันเป็นผลให้ผู้ประกอบอาชญากรรมต้อง ถูกลงโทษโดยกลุ่ม (หรือบางส่วนของกลุ่ม) หรือโดยเครื่องมือลงทัณฑ์ ซึ่งมีความรุนแรงกว่า มาตรการด้านศีลธรรม จึงเป็นอำนาจหน้าที่ที่สังคม ซึ่งดำรงอยู่แบบการเมืองหรือองค์กรต้องบัญญัติ เป็นกฎหมายขึ้น โดยกำหนดให้พฤติกรรมใดเป็นอาชญากรรม สังคมที่มีอาชญากรรม จึงเป็นสังคมที่มี ผู้ปกครอง และผู้ใต้ปกครองเสมอและอาชญากรรมต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือมีผู้ออก กฎหมาย มีผู้ใช้กฎหมายและมีผู้ละเมิดกฎหมาย

(Clinard and Quinney, 1970, pp. 15-16) กล่าวโดยสรุป อาชญากรรม หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับสิ่งอื่นๆ อีกหลายสิ่งเป็นพฤติกรรมที่ เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดขึ้น เพื่อให้บุคคลส่วนใหญ่ใน สังคมอยู่ในบรรทัดฐานที่สังคมเห็นว่าสิ่งที่ดีงาม หากบุคคลใดประพฤติเบี่ยงเบนออกไปจากบรรทัด ฐานดังกล่าว สังคมย่อมมองเห็น และแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ออกไป อาชญากรรมจึงเกี่ยวข้องกับปัจจัย หลัก 2 ประการคือ ปัจจัยทาง กฎหมายและปัจจัยทางสังคมวิทยา โดยปัจจัยทางกฎหมายควรมีการ กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน ส่วนปัจจัยทางสังคมวิทยา เป็นการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ให้ กระทำผิด ประเภทของอาชญากรรม อาชญากรรมอาจจำแนกออกได้เป็นหลายประเภทลักษณะตาม เกณฑ์ที่นักวิชาการ ได้กำหนดขึ้น ดังเช่น (Mckinney, 1991, p. 3 อ้างถึงใน สุดสงวน สุธีสร, 2541, หน้า 29)

1. การแบ่งอาชญากรรม ตามลักษณะแห่งพฤติกรรมของอาชญากรแบ่งออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่

1.1 อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลอย่างรุนแรง (Violent Personal Crimes) เช่น การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกายให้ได้รับบาดเจ็บสาหัส และการข่มขืนกระทำชำเรา

1.2 อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สินตามโอกาสจะอำนวย (Occasional Property Crimes) เช่น การโจรกรรมรถยนต์การลักทรัพย์ของในร้านค้าการปลอมแปลงเช็ค และการทำลาย สมบัติสาธารณะ

1.3 อาชญากรรมอาชีพ (Occupational Crimes) หมายถึง พวกทุจริตต่อหน้าที่ เช่น การยักยอก ฉ้อฉลการปลอมสินค้าการขายของผิดราคา

1.4 อาชญากรรมการเมือง (Political Crimes) เช่น การกบฏ การปลุกปั่น เพื่อก่อ ความไม่สงบหรือการก่อวินาศกรรม

1.5 อาชญากรรมที่ขัดต่อระเบียบแบบแผนอันดีงามของสังคม (Publicorder Crimes) เช่น การเมาสุราอละวาด คนจรจัดโสเภณีการติดยาเสพติดการฝ่าฝืนกฎจราจร

1.6 อาชญากรรมที่มีมาแต่ดั้งเดิม (Conventional Crimes) เช่น การปล้น การลัก ขโมย การบุกรุกเขาไปในบ้านผู้อื่น

1.7 องค์กรอาชญากรรม (Organized Crimes) เช่น กลุ่มการพนัน กลุ่มค้ายาเสพติด กลุ่มโสเภณี

1.8 อาชญากรรมที่ยึดเปนอนาชีพ (Professional Crimes) เช่น นักต้มตุ๋น นักล้วงกระเป๋า การปลอมสินค้า มือปรับจ้าง

2. การแบ่งอาชญากรรมตามปัจจัยที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ประการ

2.1 ปัจจัยด้านกฎหมายเนื่องจากการกระทำใดจะเป็นความผิดอาญาได้นั้นจะต้อง มีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในกฎหมายโดยทั่วไปนั้น ก็จะมีบัญญัติแยกไว้เป็นหมวดหมู่ เรียบร้อย แล้ว และความหนักเบาของโทษแต่ละอย่างย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาการกระทำ ซึ่งมีลักษณะ เดียวกัน แต่ต่างช่วงเวลากันอาจจะม้อตราโทษไม่เหมือนกันก็ได้จึงต้องพิจารณา ตามกฎหมายที่ เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา ช่วงใดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษไวสูงก็ย่อม หมายควมว่าผู้มี อำนาจในยุคนั้นเห็นว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นภัยอันตรายต่อสังคมนั่นเอง

2.2 ปัจจัยทางด้านสังคม เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะการที่จะกำหนดว่า การกระทำใดเป็นความผิดสมควรได้รับโทษอย่างไรนั้น มิใช่อยู่ที่ผู้มีอำนาจเพียงฝ่ายเดียว แต่อยู่ที่ ความต้องการหรือเสียงสะท้อนจากสังคมหรือประชาชนส่วนใหญ่ด้วย เพราะโดยหลักการแล้วการ ทำงานของฝ่ายที่มีอำนาจในการปกครองก็เพื่อประโยชน์สุขหรือความต้องการของประชาชนส่วน รวมอยู่แล้ว ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละยุค ว่ามีความคิดเห็น หรือมีทัศนะอย่างไรกับการกระทำดังกล่าวด้วย

2.3 ปัจจัยด้านฐานะของอาชญากรเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงเพราะอาชญากรรม มิได้เกิดจากผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว บางครั้งผู้ที่มีฐานะหรือประกอบอาชีพที่ดี มี ชื่อเสียงอาจทำความผิดเสียเองและมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศรุนแรงกว่าผู้มี ฐานะต่ำก็ได้ เช่น การฉ้อโกงประชาชน หรือการค้ายาเสพติด เป็นต้น

2.4 ปัจจัยเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุน หรือการรวมตัวของอาชญากรเป็นการ พิจารณาถึงลักษณะการกระทำผิดว่าทำกันเป็นกลุ่มหรือแยกกันทำโดยไม่เกี่ยวข้องกัน หากเป็น กลุ่มจะพิจารณาว่าจะมีการวางแผน มีการแบ่งหน้าที่กันทำงานและมีการจัดระบบในการทำงานเหมือน องค์กรใหญ่ๆ หรือไม่

2.5 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรม เป็นการพิจารณาว่า อาชญากรรม แต่ละประเภทมีผลกระทบต่อบุคคลในระดับใด เพราะบางครั้งอาจกระทบต่อเฉพาะตัวสามัญชนทั่วไป ไปเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นเฉพาะราย แต่ในบางครั้งก็อาจกระทบถึงคนทั้งชาติ อันได้แก่ การลอบ สังหารผู้นำประเทศรัฐมนตรี ซึ่งเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศร้ายแฉฉานเป็นฉนวนให้เกิด สงครามเปนมหันตภัยแก่คนระหว่างประเทศนั้นๆ ได้

การยึดปัจจัยทั้ง 5 ประการดังกล่าว ไครนาร์ดและควินนีย์ (Clinard and Quinney, 1970 p. 125) จึงได้แยกประเภทของอาชญากรรมออกเป้น 9 ประเภท คือ

1. อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลอย่างรุนแรง (Violent Personal Crimes) เช่น การฆ่า การทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส การข่มขืนกระทำชำเรา

2. อาชญากรรมที่ กระทำต่อทรัพย์สินตามโอกาส (Occasional Property Crimes) เช่น การปลอมลายมือ การขโมยของตามร้านขายของ การทำลายสิ่งสาธารณะ

3. อาชญากรรมที่ทำลายความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (Public order Crimes) เช่น การเป่นโสเภณีการรักรวมเพศการโฆษณาเสพติดการเมาสุราในที่สาธารณะ

4. อาชญากรรมที่ทำกันอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน (Conventional Crimes) เช่น การย่องเบา การลักทรัพย์ การปล้นทรัพย์

5. อาชญากรรมการเมือง (Political Crimes) เช่น การกบฏ การก่อการร้าย การจารกรรม

6. อาชญากรรมที่เกิดจากงานอาชีพ (Occupational Crimes) เช่น การทุจริตต่อหน้าที่

7. อาชญากรรมที่กระทำโดยห้างร้านบริษัท (Corporate Crimes) เช่น การโฆษณาหลอกลวงความผิดต่อเครื่องหมายการค้าการผลิตอาหารและยาที่ไม่ปลอดภัย

8. องค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) เช่น องค์กรมาเฟีย

9. อาชญากรรมที่ยึดเป็นอาชีพ (Professional Crimes) เช่น การปลอมรับจ้าง การต้มตุ๋น การลงกระเปาะการปลอมอาชีพ

3. การแบ่งอาชญากรรมตามสิ่งที่ถูกกระทำวิเทอและซิลเวอร์แมน (Vetter and Silverman, 1986, pp. 79-80) ได้แบ่งอาชญากรรมออกได้เป็น 7 ประเภท คือ

3.1 อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคล (Crime Against the Person) ได้แก่ การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย การปล้น หรือการข่มขืนกระทำชำเรา

3.2 อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สิน (Crime Against Property) เช่น การลักขโมย การรับของโจร การวางเพลิง

3.3 อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crimes) เช่น การทุจริตต่อหน้าที่ การละเมิดภาษี การฉ้อฉลการปลอมแปลงธนบัตรและบัตรเครดิต

3.4 องค์กรอาชญากรรม (Organized Crimes) เช่น องค์กรมาเฟีย องค์กร คายา เสพติ แก๊งยา กูซ่า และองค์กรก่อการร้ายต่าง ๆ

3.5 อาชญากรรมการเมือง (Political Crimes) เช่น การก่อการร้าย การกบฏ และการฆาตกรรมทางการเมือง

3.6 อาชญากรรมที่เกิดจากความยินยอม (Consensual Crimes) เช่น การขายยาเสพติด การเป็นโสเภณี การพนัน การทำแท้ง

3.7 การกระทำผิดของหญิง (Female Criminality)

4. การแบ่งอาชญากรรมจากเกณฑ์อื่น ๆ ในลักษณะที่แตกต่างกันย่อมแบ่งอาชญากรรมออกได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่

4.1 อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย หมายถึง อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการละเมิดศีลธรรมจรรยาของบุคคล และการที่เรียกว่าอาชญากรรมปราศจากผู้เสียหายก็เพราะผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายก็คือบุคคลคนเดียวกัน ตัวอย่างของอาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการพนัน การค้าประเวณี การทำแท้ง การมีและใช้สิ่งลามกอนาจาร เป็นต้น

4.2 อาชญากรรมพื้นฐาน หมายถึง อาชญากรรมเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ร่างกาย หรือชีวิตของบุคคลอื่น ตัวอย่างของอาชญากรรมพื้นฐาน เช่น ลักทรัพย์ ฆาตกรรม ฆาตกรรม ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย และฆ่าผู้อื่น เป็นต้น

4.3 อาชญากรรมองค์กร หมายถึง อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าด้วยกันตามสายการบังคับบัญชาในรูปขององค์กรโดยจัดวางแผนและดำเนินงานเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมายประเภทต่างๆ และบ่อยครั้งที่อาชญากรองค์กรจะอาศัยอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมือง

เพื่อผูกขาดการดำเนินธุรกิจผิดกฎหมายนั้นๆ ตัวอย่างของธุรกิจผิดกฎหมายที่ อาชญากรองค์กรมัก ดำเนินการ เช่น การเป็นเจ้าของมือสลากกินรวบ การคาประเวณี การค้ายาเสพติดให้โทษ การคาสินค้า หนีภาษี การคาแร่เถื่อน และการคาไม้เถื่อน เป็นต้น

4.4 อาชญากรรมคอปกขาว หมายถึง อาชญากรรมซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคล ที่ อยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงานไม่ว่าในภาครัฐราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนและได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ ดังกล่าวในทางไม่ชอบ เพื่อการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ตัวอย่างอาชญากรรมของอาชญากรรมคอปกขาว เช่น สมุหบัญชียักยอกเงินในความรับผิดชอบของตน ข้าราชการรับเงินโดยมิชอบ ในการ ประมูลก่อสร้างสถานที่ราชการ และคณะกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการ รับเงินโดยมิชอบจากบุคคลผู้สมัครสอบ เป็นต้น

4.5 อาชญากรรมพิเศษ หมายถึง อาชญากรรมซึ่งลักษณะแตกต่างไปจาก อาชญากรรม 4 ประเภทแรกที่ กล่าวมาแล้ว แต่อาชญากรรมเหล่านี้มีความสำคัญและจำเป็นต้องได้รับความสนใจ เป็นกรณีพิเศษ ตัวอย่างเช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและพาณิชย์อาชญากรรม ก่อการร้าย และ อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

สรุปได้ว่าลักษณะของอาชญากรรม มีความหมายหลากหลายแตกต่างกันเป็นหลาย ประเภทดังที่กล่าวมานั้น การจำแนกประเภทของอาชญากรรมที่มีความเด่นชัดและสามารถ ทำการศึกษาได้โดยครอบคลุมอาชญากรรมในทุกประเภท ได้แก่ อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคล ได้แก่ การทำร้ายร่างกายการข่มขืนกระทำชำเรา และการฆาตกรรม อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สิน ได้แก่ การลักทรัพย์วิ่งราวทรัพย์ และปล้นทรัพย์ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การฉ้อโกงการ ฟอกเงิน ปลอมแปลงเช็คธนบัตรและ บัตรเครดิต อาชญากรรมบ้านเมือง ได้แก่ การกบฏ การก่อกอง ร้าย และการก่อกวนอาชญากรรมที่ขัดต่อระเบียบแบบแผนอันดีงามของสังคม ได้แก่ การเสพ ยาเสพติด การฝ่าฝืนกฎจราจรการเมาสุราอาละวาดและการเป็นโสเภณี

5. สาเหตุของอาชญากรรม จากการศึกษาคนควาถึงสาเหตุของอาชญากรรม หรืออิทธิพล ที่ทำให้บุคคลกระทำผิด พบว่า อาชญากรรมเกิดจากหลายสาเหตุด้วยกันดังที่ วรเดช จันทรร (2522, หน้า 51 - 52 อ้างถึงใน พีระ มีผล, 2548, หน้า 15 - 16) ได้กล่าวไว้ว่าสาเหตุของอาชญากรรมมี 3 ประการคือ

5.1 สาเหตุในแง่ตัวบุคคล มองว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้น สวนหนึ่งมาจากความโน้มเอียงต่อการกระทำผิดที่ถูกกำหนดโดยบุคลิภาพของบุคคลที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความผิดปกติทางชีวภาพ กรรมพันธุ์ความผิดปกติทางสมองระดับสติปัญญา ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาทางจิตวิทยากายภาพ รวมตลอดถึงความไม่สามารถของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและแรงผลักดันของบุคคลที่จะตกลงใจประกอบอาชญากรรม

5.2 สาเหตุในแง่ของกลุ่มบุคคล มองว่าอาชญากรรมส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความสามารถที่จะต่อต้านการกดดันในการกระทำ ซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาทของกลุ่ม เช่น การเลียนแบบ ความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในแง่ของการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษา ในด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

5.3 สาเหตุในแง่ระบบสังคม มองว่าอาชญากรรมนั้น ย่อมเกี่ยวพันและขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่างๆ ทางสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สถานภาพ และชนชั้นทางสังคมที่บุคคล จะเป็นผู้กำหนดความโน้มเอียงในการกระทำผิด ซึ่งเป็นที่ได้จากการศึกษาทางสังคมและวัฒนธรรม อีกด้วย

นักอาชญาวิทยาจำนวนหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention) ไว้ดังต่อไปนี้

ซัทเธอร์แลนด์และเครสเซย์ (Sutherland and Cressey, 1966, p.142) ได้ให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมว่าความพยายามที่จะสกัดกั้นล่วงหน้ามิให้อาชญากรรมเกิดขึ้น ให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมว่า เป้าหมายที่จะสกัดกั้นล่วงหน้า โดยไดเสนอทัศนะในการป้องกันอาชญากรรมไว้ อย่างกว้างๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. การป้องกันอาชญากรรม ต้องมีการวางรากฐานโดยนักปรัชญาที่เฉลียวฉลาด พร้อมด้วยคุณธรรม, รวมทั้งมีการบัญญัติกฎหมายที่เที่ยงธรรม
2. การป้องกันอาชญากรรม ต้องอาศัยผู้รักษาและตีความกฎหมายที่เที่ยงตรง
3. การป้องกันอาชญากรรม ต้องครอบคลุมถึงการสนับสนุนคุณงามความดีในสังคม โดยยกย่องสรรเสริญ และให้รางวัลแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ
4. การป้องกันอาชญากรรม ต้องเน้นความสำคัญที่ส่งเสริมปรับปรุงระบบการศึกษา ให้สมบูรณ์

สรุปได้ว่าการป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การสกัดกั้นมิให้เกิดอาชญากรรมในเบื้องต้น ซึ่งสามารถทำการวางแผนเตรียมการและลดการกระทำผิดซ้ำสองได้ ในขั้นตอนเดียวกันถือว่าการป้องกันอาชญากรรมเป็นมาตรการที่จะหยุดยั้งการเกิดอาชญากรรมอย่างได้ผลดีที่สุด ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach) เมื่อโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมในต้นทศวรรษที่ 1 ไดก่อให้เกิดภาวะที่คนจากชนบทอพยพเข้าสู่ตัวเมืองที่เป็นแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้เมืองเหล่านั้นเติบโต มีประชาชนอาศัยอยู่มาก ภายใตสภาพการณ์ที่เมืองขยายตัวอย่างรวดเร็วนี้เองก่อให้เกิดปัญหาสังคมในด้านต่างๆ ตามมาโดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเมืองได้ทวีปริมาณเพิ่มมากขึ้น สำหรับประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นประเทศชนชั้นนำในการปฏิวัติอุตสาหกรรม ได้มีความตื่นตัวต่อการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเป็นพิเศษ กิจการตำรวจยุคใหม่ได้รับการก่อตั้งขึ้น พิล เลขาธิการ รัฐสภาของประเทศอังกฤษ ในระหว่างปีค.ศ. 1822-1829 ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำริเริ่มผลักดันให้มีการตั้งระบบตำรวจยุคใหม่ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยก่อตั้ง กรมตำรวจนครบาลลอนดอนขึ้นในปีค.ศ.1829 พิล ได้กำหนดหลักการตำรวจอาชีพไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. การป้องกันอาชญากรรมเป็นภารกิจพื้นฐานของตำรวจ
2. ตำรวจต้องได้รับความเคารพและยกย่องจากประชาชนอย่างแท้จริง
3. การที่ประชาชนเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นการชักนำให้ประชาชนเคารพยำเกรงตำรวจ
4. การปฏิบัติหน้าที่เชิงบังคับ ชูเชี่ยว ของตำรวจจะเป็นผลให้ประชาชนสนับสนุน กิจการตำรวจลดน้อยลงเป็นสัดส่วน
5. ตำรวจจะต้องปฏิบัติหน้าที่และบังคับใช้กฎหมายด้วยความเที่ยงธรรม
6. ตำรวจพึงใช้กำลังอาวุธในกรณีจำเป็นสุดวิสัย ซึ่งไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้

7. ตำรวจและประชาชนเสมือนบุคคลเดียวกัน
8. ตำรวจเป็นตัวแทนของกฎหมาย
9. สังคมที่ปลอดจากอาชญากรรมและความยุ่งเหยิงยอมเป็นสิ่งที่ทดสอบประสิทธิภาพ

ในการทำงานของตำรวจ

ฟิล ได้รับการยกย่องในเวลาต่อมาว่าเป็น “บิดาตำรวจยุคใหม่” ไตเนนใหญ่บุคลากร ตำรวจภายใต้บังคับบัญชาได้ตระหนักว่าการป้องกันอาชญากรรมคืองานหลักของตำรวจและมีความสำคัญยิ่งกว่าการสืบสวนสอบสวน การจับกุมและการลงโทษผู้กระทำผิด ทักษะของ ฟิล ได้กลายเป็นพื้นฐานของการกำเนิดแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันอาชญากรรมขึ้น ยุทธวิธีหลักหลักของตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมตามทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายก็คือการตรวจท้องที่ ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นกระดูกสันหลังของงานตำรวจยอมมีผลในการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรมเพราะการเกรงกลัวการจับกุม ฉะนั้น ตำรวจสายตรวจจึงต้องแต่งเครื่องแบบ และรวิทย์สายตรวจจึงควรมีลักษณะเด่นชัด สังเกตได้ง่าย เพื่อเป็นการข่มขวัญผู้ยัง้ออาชญากร นอกจากนี้ การตรวจท้องที่โดยสม่ำเสมอต่อเนื่องจะทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกว่ามีตำรวจและการกระจายกำลังตำรวจอยู่ทั่วไปทุกแห่งหน ด้วยเหตุนี้ ตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายการปรากฏตัวของตำรวจและการกระจายกำลังอยู่ทั่วไปทุกท้องที่ ตำรวจจะมีลักษณะเป็นไปได้ทั้งงานประจำและงานเฉพาะกิจในลักษณะงานประจำตำรวจสายตรวจ มักมีการกำหนดพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรมและระงับเหตุร้ายเหตุด่วนภายในระยะเวลาแต่ละผลัดที่ปฏิบัติหน้าที่ ส่วนในลักษณะงานเฉพาะกิจนั้น ตำรวจสายตรวจทุกเขตพื้นที่คือกำลังหลักที่พร้อมจะรวมตัวในทันทีที่ได้รับคำสั่งจากศูนย์บัญชาการเพื่อการปฏิบัติงานเฉพาะกิจที่เร่งด่วน ยุทธวิธีหลักในการป้องกันอาชญากรรมตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมายคือการตรวจท้องที่ การปรากฏตัวของตำรวจและเขาระงับยับยั้งอาชญากรรม เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นองค์ประกอบหลักของยุทธวิธีคือ กำลังตำรวจ อาวุธ เครื่องมือสื่อสาร ยานพาหนะ เขตพื้นที่รับผิดชอบในการตรวจ ในงานประจำการระดมกำลังรวมตัวกันอย่างเร่งด่วนในกรณีมีเหตุพิเศษ แนวทางบังคับใช้กฎหมาย และหลักการตำรวจอาชีพที่กำหนดขึ้นมาได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายและได้ขยายขอบเขตไปสู่อะไรก็ตาม ประเทศต่างๆ ทั่วโลกอย่างรวดเร็ว องค์กรตำรวจอาชีพกลายเป็นองค์กรหลักที่จำเป็นของประเทศต่างๆ ทั่วโลก

สรุปได้ว่าทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้อย่างได้ผลดีและสามารถนำไปเป็นมาตรฐานในการบังคับใช้กฎหมายร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของยาเสพติด

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2522 ได้ให้ความหมายของยาเสพติดให้โทษ หมายถึงสารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพ ขึ้นเรื่อยๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลงกับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิต เป็นยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญ

ประจำบ้านบ้างตำรับ ตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2526, หน้า 16) สำหรับประเภทยาเสพติด ให้โทษชนิดต่างๆ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 โดยประกาศของกระทรวงสาธารณสุขได้ระบุ ชื่อยาเสพติดไว้ทั้งสิ้น 104 ชนิด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทอีก 4 ประเภท 42 ชนิด รวม 146 ชนิด ยาเสพติดชนิดเหล่านี้แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. แบ่งตามฤทธิ์ของยาที่มีต่อร่างกายมนุษย์ได้แก่

1.1 ยากดประสาทได้แก่เฮโรอีน มอร์ฟิน เหล้าแห้ง จะทำให้ประสาทมึนชา สมองจิตใจอารมณ์เยือกเย็นและเฉื่อยชาลง

1.2 ยากระตุ้นประสาทสมอง ได้แก่แอมเฟตามีน ยาบ้า ยาขยัน ใบกระท่อม จะออกฤทธิ์กระตุ้นยาเร่งเร้าประสาท ทำให้เกิดการตื่นตัวกระวนกระวาย ประสาทสมองไหวตัวอยู่เสมอ

1.3 ยาหลอนจิตประสาท เช่น Lysrgide (LSD) Mescaline ทำให้เกิดประสาทหลอน เห็นภาพผิดไปจากปกติรสสัมผัสเปลี่ยนแปลง รวมทั้งอวัยวะทั้งห้าของร่างกายแปรปรวน มีปฏิกิริยาผิดไปจากความจริงทั้งหมด

1.4 ยาที่ออกฤทธิ์หลายอย่าง ทั้งกดประสาท กระตุ้นประสาท และประสาทหลอนหรือยาที่ออกฤทธิ์ผสมผสานกัน เช่น กัญชา เมื่อเสพจำนวนน้อยจะเกิดอาการกดประสาทอยู่ชั่วขณะหนึ่ง ต่อไปถ้าเสพเพิ่มมากขึ้นจะกลายเป็นพิษ มีอาการประสาทหลอนต่อไปได้

2. แบ่งตามแหล่งที่เกิดของยาได้แก่

2.1 ยาเสพติดธรรมชาติเป็นยาเสพติดที่กลั่นหรือสกัดได้จากพืช หรือพันธุ์ไม้บางชนิดโดยตรงที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว ตามธรรมชาติหรือนำสารจากพืชเหล่านี้มาทำกรรมวิธีต่างๆ ทางเคมี แปรธาตุไปเป็นยาเสพติดต่อไปได้ เช่น ฝิ่น กัญชากระท่อม

2.2 ยาเสพติดสังเคราะห์เป็นยาเสพติดที่ผลิตขึ้นในห้องปฏิบัติการทดลองด้วยกรรมวิธีต่างๆ ทางเคมีนำมาใช้แทนยาเสพติดธรรมชาติได้ โดยสารที่สังเคราะห์ขึ้นนั้นออกฤทธิ์เหมือนยาเสพติดจากธรรมชาติเช่นกัน เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยานอนหลับ ยาระงับประสาท เป็นต้น

3. แบ่งตามลักษณะของสารที่ใช้ในวงการแพทย์ได้แก่

3.1 ฝิ่นหรือสารที่มีส่วนประกอบของฝิ่น เช่นมอร์ฟิน ทิงเจอร์ฝิ่น เฮโรอีน โคเคอีน รวมไปถึงสารสังเคราะห์หลายอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายๆ กัน

3.2 ยานอนหลับชนิดต่างๆ ที่มีผลโดยตรงต่อสมองส่วนกลางยาพวกนี้มีจำหน่ายทั่วไป เช่น พิโนบาปีโทร เหล้าแห้ง ซอลานอรัลทิวินาลรวมทั้งยานอนหลับอื่นที่ใช้บาร์บิทูเรท ได้แก่ ไบรไมด์คลอโรลไฮเดรทพาร์ลตีไฮด์และยาสังเคราะห์ใหม่ๆ เช่น กลูตาไมล์และเมตาควาโลน

3.3 ยากระตุ้นประสาท ได้แก่แอมเฟตามีน และใบกระท่อม

3.4 ยาที่ทำให้ประสาทหลอน ได้แก่ กัญชา, LDS, STP, DMT, ยาเหล่านี้ทำให้ประสาทการรับรู้ของคนเราผิดไปจากเดิม รวมทั้งสารอย่างอื่นและเห็นบางอย่าง

3.5 สารระเหยต่างๆ เช่น เบนซิน ทินเนอร์และกาวติดเครื่องใช้ต่างๆ

3.6 แอลกอฮอล์ปัจจุบันองค์การอนามัยโลกจัดให้แอลกอฮอล์เป็นสารเสพติด อย่างหนึ่งด้วยเพราะเมื่อดื่มจนติดแล้วจะทำให้ผู้ดื่มมีความต้องการและเพิ่มปริมาณการดื่มเรื่อยๆ อีกทั้งมีโทษต่อร่างกายเช่นเดียวกับยาเสพติดอื่นๆ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2526, หน้า 56) ยาเสพติดเป็นสิ่งชักนำให้คนในสังคมมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางลบไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการค้าประเวณีหรือแม้กระทั่งปัญหาการว่างงาน ซึ่งล้วนแต่มีปัญหายาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ และในขณะนี้การเสพติดมีแนวโน้มว่าผู้ติดยามักจะเสพร่วมกับสารเสพติดชนิดอื่นๆ หลายชนิดในเวลาเดียวกัน ซึ่งเรียกว่าการเสพติดสารเสพติดอย่างผสมกัน เช่น เริ่มต้นจากบุหรีกัญชา ผีนเฮโรอีน เมื่อหาตัวยาตัวใดตัวหนึ่งไม่ได้ก็เสพตัวอื่นทดแทนหรือใช้รวมกันไป ในเวลาเดียวกัน พบว่า มีโรคแทรกซ้อนมากกว่าผู้ที่เสพเพียงชนิดเดียวและมีอาการขาดยารุนแรงกว่าการบำบัดรักษา ก็ทำไ้ยากกว่าและใช้เวลานาน ดังนั้น การแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้มาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควบคู่กันไปจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมลงไปได้

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization (W.H.O.) ได้ให้ความหมายของสิ่งเสพติดว่า “สิ่งเสพติด” หมายถึง สารหรือยาที่เข้าสู่ร่างกายจะโดยการรับประทาน ฉีด สูบ หรือ ดมติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วทำให้มีผลต่อร่างกายและจิตใจของผู้ได้รับในลักษณะดังนี้

1. มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะเสพต่อไปอีกเรื่อยๆ
2. มีความโน้มเอียงที่จะเพิ่มปริมาณของสิ่งเสพติดให้มากขึ้นทุกขณะ
3. เมื่อถึงเวลาที่ต้องการเสพแล้วไม่ได้เสพจะเกิดอาการอดหรืออยากยาทุกราย คลุ้มคลั่ง

ขาดสติ โมโห ฉุนเฉียว เป็นต้น

4. ผู้ที่ใช้อย่าหรือสารนั้นเป็นเวลานานจะทำให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพของผู้เสพทั้งร่างกายและจิตใจ

จากที่มีผู้ให้ความหมายของคำว่า ยาเสพติด หรือสารเสพติด หลากๆ ท่านเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า มีความหมายใกล้เคียงกันซึ่งพอสรุปได้ว่า การเรียกสารเสพติดหรือยาเสพติดจะใช้ เรียกได้ทั้งสองคำซึ่งในที่นี้ขอเรียกว่า “สารเสพติด” หมายถึง สารใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายแล้ว โดยการกิน ฉีด สูบ หรือดมจะทำให้มีผลต่อจิตใจและร่างกายของผู้ใช้สารนั้น โดยเฉพาะลักษณะ ต่อไปนี้

1. ผู้ใช้สารต้องเพิ่มขนาดของสารตลอดเวลา
2. เมื่อหยุดใช้สารจะทำให้เกิดอาการอดสาร
3. ผู้ที่ใช้สารเป็นเวลานานจะเกิดมีความต้องการสารนี้มากขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ
4. ผู้ที่ใช้สารเป็นเวลานาน สารจะก่อให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพและร่างกายของผู้ใช้นั้น

ทฤษฎีการสมคบคิดในการกระทำความผิด

ในการดำเนินการตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตาม ประมวลกฎหมายอาญานั้น จะต้องเป็นเรื่องการดำเนินการต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป ในความผิดอาญาเรื่องหนึ่งอาจมีผู้กระทำความผิดเพียงคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งแต่ละคนที่ได้กระทำความผิดไป มีลักษณะของการกระทำความผิดที่แตกต่างกันหรือเหมือนกัน ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 831 ได้บัญญัติถึงการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็น “ตัวการ” ว่าเป็นการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน มาตรา 842 ได้บัญญัติถึงการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็น “ผู้ช่วยให้กระทำ ความผิด” ว่าเป็นการกระทำเพื่อก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด ไม่ว่าจะด้วยการใช้ บังคับ ชูเชิญ จ้างวาน หรือยุยง ส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใดก็

ตาม ส่วนมาตรา 853 เป็นบทกำหนดว่า การกระทำของ “ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด” และมาตรา 864 ได้บัญญัติว่าการกระทำด้วยการเป็นผู้ช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าจะ “ก่อนหรือขณะกระทำความผิด” และไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะรับรู้หรือไม่รับรู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกก็ตาม ก็ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดฐานเป็น “ผู้สนับสนุนการกระทำความผิด”

1. แนวความคิดของ “หลักการสมคบกันกระทำความผิด” ในการปฏิบัติงานด้านการข่าวหรือข่าวกรองนั้น เจ้าหน้าที่อาจไม่สามารถแบ่งแยกข้อเท็จจริงหรือ ข้อมูลที่ได้แล้วนำมาพิจารณาแบ่งแยกได้อย่างเด็ดขาดเช่นองค์ประกอบความผิดในทางอาญา เนื่องจากการดำเนินการในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง พยานหลักฐานต่างๆ รวมทั้งข้อมูลจากแหล่งข่าวต่างๆ ที่ได้ก่อนที่จะได้มีการลงมือกระทำความผิดตามกฎหมายและเมื่อได้ข้อมูลข่าวสารทั้งหมดแล้วก็ต้องนำมาประมวลผล เพื่อวิเคราะห์ คัดแยก คัดกรอง และประเมินคุณค่าของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมานั้นว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่มากหรือน้อยเพียงใด จากนั้นจึงจะนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ ในการตัดสินใจพิจารณาเพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปซึ่งอาจเทียบเคียงได้กับการดำเนินการในชั้นสืบสวนของพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ การดำเนินการในส่วนนี้จึงเกิดช่องว่างในงานด้านการข่าวหรือข่าวกรองได้ หากเจ้าหน้าที่การข่าวประมวลผลทางความคิด โดยยังคงมีความคิดที่ยังผูกติดกับการดำเนินการตามองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายอาญา ซึ่งทฤษฎีองค์ประกอบความผิดในทางกฎหมายอาญานั้น ประกอบไปด้วยการกระทำ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนการคิด ซึ่งถือว่ายังไม่มีการลงมือกระทำใดๆ ทั้งสิ้นเลย จึงเป็นเพียงความคิดที่อยู่ในหัวสมองของผู้ที่จะกระทำความผิด จึงไม่เป็นความผิดในทางอาญา

1.2 ขั้นตกลงใจ คือ ขั้นตอนการตัดสินใจแล้วว่า จะได้ลงมือกระทำความผิดแล้วจริงๆ แต่ก็ยังไม่ได้ลงมือกระทำความผิด จึงไม่เป็นความผิดในทางอาญา

1.3 ขั้นเตรียมการ คือ การลงมือกระทำความผิด แต่ประมวลกฎหมายอาญายังไม่ถือว่าเป็นความผิดแต่อย่างใด เพราะเป็นการเตรียมการเท่านั้น ยังไม่มีการกระทำใดๆ ที่ถือเป็นความผิดเว้น แต่ที่ประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดเอาไว้โดยชัดแจ้งว่า แม้จะเป็นเพียงการเตรียมการก็ถือว่าเป็นความผิด เช่น ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2175 นั้น เป็นความผิดอยู่ในตัวเอง แต่การเตรียมการกระทำความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์นั้นแม้ไม่ได้ลงมือกระทำ กล่าวคือ ไม่ได้ ลงมือวางเพลิงเผาทรัพย์หรือจุดไฟกฎหมายก็ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จแล้ว ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2196 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า “ผู้ใดเตรียมเพื่อการทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 217 หรือ มาตรา 2187 ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับพยายามกระทำความผิด” จึงถือว่าเป็นความผิดที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นพิเศษแล้วว่า แม้จะยังไม่มีมีการกระทำ คือ การวางเพลิงและเผาทรัพย์ก็เป็นความผิดแล้ว เช่น เตรียมอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ไว้แล้วเพื่อลงมือวางเพลิงเผาทรัพย์แต่ยังไม่ได้กระทำและถูกจับกุมได้เสียก่อน เช่นนี้ แม้ทรัพย์นั้นจะยังไม่ไหม้ไฟ ก็เป็นความผิดฐาน “พยายาม” วางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นแล้ว แต่จะมีความผิด เช่นเดียวกับการเผาทรัพย์นั้นเลยก็ไม่ได้เพราะทรัพย์นั้นยังไม่ไหม้ไฟและ

ไม่ได้มีความเสียหายเกิดขึ้น จึงเป็นการกระทำเพียง “การพยายามกระทำความผิด” เพราะความผิดนั้นยังไม่บรรลุผล

1.4 ชั้นลงมือกระทำความผิด คือ การลงมือกระทำการใดๆ อันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดและมีโทษทางอาญา ไม่ว่าผลของการกระทำความผิดจะบรรลุผลหรือไม่ ถ้าบรรลุผลแล้วก็เป็นความผิด หากไม่บรรลุผลก็เป็นเพียงการพยายามกระทำความผิดเท่านั้น ผลก็คือโทษในทางกฎหมายอาญาต่อผู้กระทำความผิด จะมีความแตกต่างกันไป เมื่อพิจารณาองค์ประกอบความผิดในทางกฎหมายอาญาจะเห็นได้ว่า หากเจ้าหน้าที่การข่าวยึดติดกับทฤษฎีองค์ประกอบความผิดในทางอาญาแล้ว ก็อาจติดกรอบทางความคิดโดยแสวงหาข้อเท็จจริง หรือข้อมูล ข่าวสารที่อยู่ในขั้นตอนการลงมือกระทำความผิดไปแล้วหรือยึดติดวิธี “สืบสวน” หาบุคคลผู้กระทำความผิด ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากการสืบสวนจะเกิดขึ้นภายหลังจากเกิดเหตุไปแล้วเท่านั้น การสืบสวน จึงเป็นการแสวงหาข้อมูลและพยานหลักฐานต่างๆ รวมทั้งพยานบุคคลหลังจากเกิดผลแห่งการกระทำความผิดไปแล้ว การสืบสวนจึงเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง โดยเริ่มต้นจากปัจจุบันย้อนกลับไปยังช่วงเวลาก่อนที่ผลแห่งการกระทำความผิดได้เกิดขึ้นแล้วเท่านั้น แต่งานด้านการข่าวหรือข่าวกรองไม่ได้มี วิธีการดำเนินการเหมือนกับการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดในทางอาญา แต่เป็นการดำเนินการ “ก่อน” หรือ “พร้อม” กับการกระทำความผิด และยังคงปฏิบัติงานด้านการข่าวหรือข่าวกรอง “ภายหลัง” จากที่มีการกระทำความผิดไปแล้ว เช่นเดียวกันกับการสืบสวน

เมื่อพิจารณาจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่างาน ด้านการข่าวหรือข่าวกรองนั้นจะมีขอบเขตการทำงานที่กว้างขวางมาก เพราะต้องมีการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ไว้ก่อนหรือพร้อมกับการได้มีการลงมือกระทำความผิด รวมทั้งการข่าวภายหลังที่ได้มีการกระทำความผิดไปแล้วด้วย เมื่อข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏหรือได้รับมาจากงานด้านการข่าวหรือข่าวกรองมีปริมาณมาก ซึ่งอาจมีทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องและส่วนที่ไม่เกี่ยวข้อง และยังมีทั้งส่วนที่ประเมินหรือคาดหมายได้ว่าอาจจะเกี่ยวข้อง และจำเป็นต้องใช้ในอนาคต จึงทำให้การกำหนดตัวบุคคลซึ่งเป็นเป้าหมายในทางการข่าวมีมากขึ้น เหตุเพราะการ กระทำความผิดทางอาญานั้นอาจมีผู้กระทำความผิดจำนวนมากหรืออาจมีผู้กระทำความผิดเพียงคนเดียว จึงมีข้อสังเกตว่าเป็นไปได้หรือไม่ที่อาจจะมีการที่บุคคลหลายคนร่วมกันกระทำความผิดโดยบุคคลต่างๆ ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันในทางข้อเท็จจริงเลย หรือไม่มีข้อเท็จจริงต่างๆ ที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ใดๆ ต่อกันได้หรืออาจไม่ได้มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นเพียงพอที่จะถือว่า บุคคลดังกล่าวเป็น “ตัวการ” “ผู้สนับสนุน” หรือ “ผู้ใช้หรือโฆษณา” ในทางกฎหมายอาญาได้ และบุคคลเหล่านี้มักจะรอดพ้นไปจากความผิดทางอาญาเพราะไม่ได้อยู่ในขอบข่ายขององค์ประกอบความผิดในทางอาญา หรือไม่เป็นที่สังเกตให้เห็น ถึงพฤติการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แต่เป็นบุคคลที่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจหรือให้การสนับสนุนผู้กระทำความผิดโดยอ้อมหรือให้การสนับสนุนแบบลับๆ เพื่อให้การกระทำความผิดนั้นสำเร็จได้โดยไม่จำเป็นต้องรู้ว่า มีบุคคลใดเกี่ยวข้องหรือเป็นตัวการผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด และไม่จำเป็นต้องรอผลของการกระทำ ความผิดนั้นจะบรรลุผลสมตามเจตนาของตัวการผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม เพียงแต่ทำในส่วนที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จก็ถือว่าเพียงพอแล้วหรือที่เรียกว่า “ผู้สมคบกันกระทำความผิด” นั้นเอง จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า งานด้านการข่าวหรือข่าวกรองในปัจจุบันเป็นงานที่มีภาระ ในการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ในการประมวลผลเป็นจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นต้องมีการหา

เครื่องมือทางความคิด เพื่อหาเหตุและผลสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการข่าวหรือข่าวกรอง ซึ่งจะต้องนำไปใช้ ต่อในการประมวลผลงานด้านการข่าวหรือข่าวกรอง และใช้ในการกำหนดเป้าหมายงานด้านการข่าวหรือข่าวกรองครอบคลุมไปถึงการกระทำบางอย่างที่อยู่นอกองค์ประกอบทฤษฎีความรับผิดชอบในทางอาญา แต่ก็ยังคงอยู่ในวงรอบงานด้านการข่าวหรือข่าวกรอง จึงสมควรที่จะนำ “หลักการสมคบกันกระทำความผิด” มาใช้เป็น เครื่องมือเพื่อช่วยคัดกรองข้อเท็จจริงและบุคคลที่มีลักษณะหรือพฤติการณ์เป็นผู้สมคบกันกระทำความผิดด้วย

2. ที่มาของ “หลักสมคบกันกระทำความผิด” คำว่า “สมคบกันกระทำความผิด” (conspiracy) เป็นหลักกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ที่เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศอังกฤษในช่วงศตวรรษที่ 13 โดยการดำเนินคดีอาญาในสมัยนั้นมี 2 วิธี คือ

2.1 การกำหนดให้โจทก์ยื่นคำฟ้องต่อศาล และคู่ความต่อสู้เป็นคดีความในศาลด้วยตนเอง โดยศาลจะทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคดีที่ศาลได้กำหนดไว้

2.2 รัฐจะเข้ามาไต่สวนมูลฟ้อง โดยการพิสูจน์ข้อเท็จจริงกันในศาล ซึ่งได้กลายเป็นระบบลูกขุน ในปัจจุบัน โดยเริ่มต้นจากการนำสืบพยาน การอ้างข้อกฎหมาย การสืบประวัติต่างๆ เพื่อโน้มน้าวให้คณะลูกขุนมีความเชื่อถือ มีความเห็นใจ หรือคล้อยตามการต่อสู้คดีในศาล และลูกขุนจะเป็นผู้ตัดสินคดีความนั้น ต่อมาได้มีผู้อาศัยช่องว่างของการดำเนินการในชั้นศาลมาคิดอุบายเพื่อนำมาใช้กลั่นแกล้งบุคคลอื่นให้ได้รับโทษด้วยการ นำวิธีการฟ้องเท็จต่อศาล โดยวิธีการยั่วหรือจ้างวานให้เด็ก ซึ่งกฎหมายกำหนดว่าไม่ต้องมีความรับผิดชอบในทางอาญาเป็นผู้ฟ้องคดีเท็จต่อศาล และเมื่อคดีความขึ้นสู่การพิจารณาของศาลแล้วบุคคลที่ถูกกลั่นแกล้งก็จะได้รับความเสียหาย โดยผู้ที่ยั่วหรือจ้างวานให้เด็กไปฟ้องคดีอันเป็นความเท็จต่อศาลไม่ต้องรับผิดชอบทางกฎหมายเลย เพราะไม่สามารถสืบสวนไปถึงตัวการผู้จ้างวานได้

ต่อมา ค.ศ. 1285 พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 1 แห่งราชอาณาจักรอังกฤษ ทรงแก้ไขปัญหานี้ด้วยการบัญญัติ กฎหมายเพื่อกำหนดความผิดฐานใหม่ขึ้นมา คือ กฎหมายเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิด (conspiracy) เพื่อใช้แก้ไขการนำกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในศาลไปใช้ในทางที่ผิด โดยมีหลักดังนี้

ผู้สมคบกันกระทำความผิด (conspirator) หมายถึง บุคคลที่สมรู้ร่วมคิดหรือมีความเกี่ยวข้องกันโดย การสาบาน (oath) โดยข้อตกลง (agreement) หรือโดยสัญญาผูกพันกันอย่างอื่น (other alliance) ที่จะให้การช่วยเหลือหรือให้ความสนับสนุนในการฟ้องเท็จเพื่อแก้แค้นผู้อื่น หรือโดยเจตนาร้ายที่จะเสนอคำฟ้องต่อศาลเพื่อกลั่นแกล้งบุคคลอื่น หรือเป็นต้นเหตุให้มีการฟ้องเท็จต่อบุคคลอื่น หรือเพื่อบิดเบือน คำฟ้องเท็จ หรือ ยืนยันคำฟ้องเท็จนั้น เช่น กระทำการอันเป็นเหตุให้เด็ก ซึ่งไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องรับผิด ทางอาญาฟ้องคดีอาญา ผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นนั้นต้องรับโทษจำคุก หรือต้องรับโทษหนักขึ้น หรือการเก็บเงิน ค่าคุ้มครอง หรือค่าธรรมเนียม เพื่อช่วยเหลือสมาชิกหรือพรรคพวกที่สมคบกันเพื่อใช้ในการบิดเบือนหรือปิดบังความจริงทั้งผู้ให้และผู้รับเงินนั้น

ในปี ค.ศ. 1330 พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 3 ได้บัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการสมคบกัน กระทำความผิดโดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจในการไต่สวน (enquiry) และรับฟังข้อเท็จจริง (hearing) และตัดสินคดี (determine) ด้วยเหตุนี้หลักการสมคบกันกระทำความผิด (conspiracy) จึงไม่มีที่มาเหมือนกับกฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยทั่วไป ดังเช่นกฎหมาย

อื่นๆ ตามระบบกฎหมาย Common Law กล่าวคือ ไม่ได้เป็นกฎหมายอันเกิดจากธรรมเนียมจารีตประเพณี ดังนั้น หลักการสมคบกันกระทำความผิด จึงต้องบัญญัติไว้ในลักษณะที่เป็นการจำกัด และต้องระบุให้ชัดเจน คือ เป็นความผิดที่จำกัดเกี่ยวกับวิธีพิจารณา ความของศาลเท่านั้น ซึ่งใช้เฉพาะเรื่องการฟ้องเท็จหรืออุทธรณ์เท็จต่อศาลเท่านั้น จนต่อมาได้มีการพัฒนา และนำเอาหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ไปใช้ในการดำเนินการเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่งมากกว่าที่จะใช้ลงโทษ ในทางอาญา เพราะค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีในศาลจะสูงมาก

ในปี ค.ศ. 1351 ศาลก็ได้ขยายความหมายของการสมคบกันกระทำความผิด (conspiracy) ให้มากยิ่งขึ้น โดยให้หมายรวมถึงการสมคบกันเพื่อกระทำการอันเป็นความผิดต่อกฎหมายและการรังแกกดขี่ข่มเหงผู้อื่น และได้ถูกนำไปใช้ในการปราบปรามกบฏ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศและป้องกันการขึ้นราคาสินค้าโดยปราศจากเหตุผล แต่ความผิดฐานสมคบนี้จะไม่ถือว่าได้เกิดขึ้นจนกว่าจะมีการฟ้องคดีสู่ศาล และได้ยึดหลักการนี้มากกว่า 3 ศตวรรษ

ในปลายศตวรรษที่ 16 ศาลอังกฤษได้ผ่อนคลายความเคร่งครัดของกฎหมายการสมคบกันกระทำความผิด ซึ่งถูกใช้อย่างจำกัด ในสมัยพระเจ้าเจมส์ที่ 1 ได้เกิดหลักกฎหมายเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิดจากการแก่งัดฟ้องคดีให้บุคคลต้องรับผิดในทางอาญา เมื่อจำเลยในคดีอาญาไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดแต่ถูกใส่ร้ายว่าได้กระทำความผิด ภายหลังเมื่อชนะคดีแล้วจำเลยในคดีก่อนได้กลับมาเป็นโจทก์ในคดีใหม่เพื่อฟ้องร้องเรียก ค่าเสียหายทางแพ่งกับโจทก์ในคดี โดยอ้างว่าถูกกล่าวหาใส่ร้ายว่าเป็นผู้กระทำความผิดโดยโจทก์ในคดีก่อนมี เจตนาถลันแก่งัดโจทก์ในคดีนี้และศาลก็ตัดสินให้โจทก์ในคดีก่อนต้องรับผิด จนกลายเป็นหลักกฎหมายว่า การสมคบกันกระทำความผิด คือ การตกลงกันกระทำความผิดแม้ว่าจะยังไม่ได้กระทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการตกลงกัน ก็ถือว่ามีความผิดอาญาแล้ว

ต่อมาในศตวรรษที่ 17 ศาลอังกฤษได้ขยายขอบเขตการตีความหลักการสมคบกันกระทำความผิดให้ หมายรวมถึงการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็ความผิดทางอาญาที่ไม่ร้ายแรงหรือความผิด ลหุโทษ และความผิดที่มีโทษร้ายแรง รวมทั้งการกระทำที่เป็นการขัดต่อหลักศีลธรรมและเป็นความผิดต่อกฎหมาย ต่อมาเมื่อ ค.ศ. 1755 Lord Denman ได้ให้ความหมายของการสมคบกันกระทำความผิด หมายถึง การสมคบกันกระทำความผิดอันเป็นการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมายหรือการกระทำความผิดที่เกิดจากองค์ประกอบต่างๆ ทีละเล็กทีละน้อย โดยหากแบ่งพิจารณาแต่ละการกระทำเล็กน้อยนี้ยังไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายในความผิดสุดท้ายที่เป็นผลสำเร็จ ซึ่งต่อมาศาลได้ใช้หลักการนี้ในการพิจารณา ตัดสินคดีเพื่ออุดช่องว่างของกฎหมายวิธีพิจารณาความในศาลและในกฎหมาย Common Law กล่าวคือ ศาล พิเคราะห์ลงโทษผู้กระทำความผิดได้โดยอ้างหลักสมคบกันกระทำความผิด ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวหลักในเรื่องการสมคบกันกระทำความผิดยังมีความไม่ชัดเจนมากนัก เหตุการณ์เช่นนี้ก็ได้เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้ระบบกฎหมายแบบ Common Law ทำให้เกิดปัญหาในลักษณะเดียวกัน เช่น การที่ถูกจ้างถูกฟ้องในคดีที่สมคบกันเพื่อแก่งัดให้นายจ้างถูกปลดออกจากงานจากศาลแรงงาน ซึ่งศาลในประเทศสหรัฐอเมริกาเห็นว่าการสมคบกันกระทำความผิดถือเป็นความผิดฐานสมคบโดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดต่อกฎหมายด้วยเช่นกัน การพิจารณาหลักสมคบกันกระทำความผิดนั้น เป็นเรื่องที่มีความกว้างขวางมากและทำให้ยากต่อการ

เข้าใจ ถ้าวัตถุประสงค์ของการสมคบกันและวิธีการที่ใช้ยังไม่ถือเป็นความผิดอาญาเพียงเพราะการสมคบกัน เท่านั้น มิใช่การกระทำความผิด ถ้าวัตถุประสงค์มิใช่เพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อรวมการกระทำนั้น ยังไม่เป็นการผิด เพราะพฤติกรรมแต่ละอย่างในตัวเองชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อร่วมกันกระทำแล้วจะเกิดเป็นผลแห่งการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การผสมสารเคมีต่างๆ ให้เข้าด้วยกันจนเกิดเป็นยา พิษ กล่าวคือ หากการกระทำแต่ละอย่างเป็นการชอบด้วยกฎหมาย เช่นเดียวกับธาตุ A, B และ C ที่ไม่มีพิษ แต่ ถ้านำธาตุ A, B และ C มาผสมกันเกิดเป็นสารประกอบขึ้นมาใหม่ คือ ธาตุ D ซึ่งมีพิษ ดังนั้น ในกฎหมายอาญา การกระทำที่แยกกันนั้นแต่ละการกระทำเป็นการชอบด้วยกฎหมายแต่เมื่อผลสำเร็จแห่งการกระทำร่วมกัน ผลที่ได้คืออาชญากรรมหรือผลของการกระทำความผิด เช่น การที่บุคคลเพียงคนเดียวเดินเป่านกหวีดไปตามถนน ในเวลากลางคืน อาจไม่มีความผิดแต่ถ้ามีคนจำนวนร้อยคนเดินเป่านกหวีดไปตามถนนในเวลากลางคืนย่อมมีความผิดฐานก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นได้ ดังนั้นความผิดที่เกิดขึ้นจะเห็นว่า ไม่ได้พิจารณา เพียงแต่การกระทำหรือวิธีการซึ่งทำให้เกิดผลเช่นนั้น หรือลักษณะหรือจำนวนของผู้กระทำเท่านั้น แต่จะต้องพิจารณาถึงผลร้ายที่เกิดขึ้นต่อสังคมอันมีเหตุมาจากการกระทำนั้นด้วย

3. ความหมายและประเภทของหลักการสมคบกันกระทำความผิด ความหมายของการสมคบกันกระทำความผิด (conspiracy) ได้มีการแบ่งความหมายออกเป็น 3 ประเภท ตามมุมมองทางด้านสังคม การเมือง และกฎหมาย ดังนี้

3.1 ความหมายโดยทั่วไปของ “การสมคบกันกระทำความผิด” “การสมคบกันกระทำความผิด” โดยทั่วไป หมายถึง การร่วมคิดอุบาย หรือการร่วมกระทำในสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อให้ได้ผลอย่างหนึ่งซึ่งบุคคลทั่วไปไม่สามารถคาดเดาถึงวิธีการกระทำต่างๆ ได้ว่ามีที่มาอย่างไร นอกจากผลที่ปรากฏขึ้น

3.2 ความหมายทางการเมืองของ “การสมคบกันกระทำความผิด” “การสมคบกันกระทำความผิด” ตามความหมายทางการเมือง หมายถึง การใช้กำลังรุนแรงทางการเมืองด้วยการแสดงออกของประชาชน หรือกลุ่มคนต่างๆ ภายในรัฐหรือประเทศหนึ่ง โดยมีวิธีการ แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ

3.2.1 สงครามย่อยหรือการจลาจล (turmoil war) การส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนลุกขึ้นมาต่อสู้ ด้วยการปล่อยให้มีการดำเนินการตามลำพังแต่ละคน โดยไม่จำกัดรูปแบบขั้นตอนและวิธีการ ซึ่งเป็นการกระทำสุดแล้วแต่ละบุคคลจะคิดดำเนินการกันเอง ไม่มีระบบการสั่งการหรือสายการบังคับบัญชาแต่อย่างใด รูปแบบนี้ถือเป็นการใช้กำลังที่ไร้ระเบียบ ขาดการจัดองค์กรและมักเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเอง โดยมีกลุ่มคนจำนวนมากพอสมควรเข้าร่วมมือด้วย เช่น กรณีการจลาจลโดยมีการส่งเสริม ยุ่วยุ กระตุ้นให้ กระทำการ หรือการสั่งการด้วยการพูดหรือการสื่อสารอย่างใดๆ จากแกนนำหรือผู้นำหรือบุคคลเพียงคนเดียว ก็สามารถทำให้เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ทั่วไป ในทันทีเช่น การจลาจล และเหตุวุ่นวายอันเกิดจากเหตุผลใด เหตุผลหนึ่งที่เป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกหรืออารมณ์ร่วม อันทำให้เกิดการกระทำดังกล่าวได้ ปัจจุบันหลายประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกา มีกลุ่มบุคคลที่ดำเนินการในรูปแบบนี้ เช่น การชุมนุมกันของ กลุ่มบุคคลผู้ใส่หน้ากากหรือ anonymous หรือกลุ่ม occupy Wall Street เป็นต้น

3.2.2 สงครามภายใน (internal war) ถือเป็นรูปแบบของการใช้กำลังรุนแรงที่มีกลุ่มแกนนำองค์กร หรือสายบังคับบัญชาขององค์กร เป็นผู้ควบคุมสั่งการหรือสนับสนุนโดยใช้ประชาชนเป็นเครื่องมือ และมีลักษณะเป็นการใช้ประชาชนจำนวนมากพอที่จะทำให้เกิดการไร้ระเบียบกฎหมายได้รวมทั้งมีการจัดองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการบริหารองค์กรทั้งภายในดินแดนของรัฐและภายนอก รัฐ เช่น สงครามกองโจร สงคราม กลางเมือง สงครามแบ่งแยกดินแดนและการปฏิวัติการรัฐประหาร ซึ่งปรากฏในประเทศต่างๆ โดยมีรูปแบบ การดำเนินการในเชิงสัญลักษณ์ หรือการอ้างตัวเป็นผู้รับผิดชอบหรือแสดงเครื่องหมายหรือตราสัญลักษณ์ ในเหตุการณ์หรือเหตุการณ์ ความรุนแรงที่เกิดขึ้น เป็นต้น

3.3 ความหมายทางกฎหมายของ “การสมคบกันกระทำความผิด” ในทางกฎหมาย “การสมคบกันกระทำความผิด” หมายถึง การกระทำความผิดหรือการฝ่าฝืน กฎหมายด้วยการใช้กำลังหรือความรุนแรง ทั้งทางกายภาพและการสร้างความเสียหายที่รุนแรงในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเกิดจากการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะการจัดรูปแบบองค์กร หรือบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การจำกัดจำนวนสมาชิกด้วยการกำหนด หลักเกณฑ์การคัดเลือกสมาชิกอย่างเคร่งครัดโดยใช้เงื่อนไขและหลักเกณฑ์บางอย่างของคนภายในองค์กร หรือคณะบุคคลโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันเพื่อผลสำเร็จในภารกิจแต่ละเรื่อง แต่บุคคลดังกล่าวกลับไม่มีการผูกพันร่วมกันหรือแสดงออกอย่างชัดเจน แต่มักจะดำเนินการสมาคมกันเป็นครั้งๆ ด้วยการใช้รหัส การใช้ไค้ดลับ หรือการส่งสัญญาณ เพื่อมาสมาคมกัน หรือตกลงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์แต่ละครั้ง โดยไม่มีสถานที่ทำการ หรือสถานที่ประชุมที่แน่นอนหรือเป็นประจำ เพราะจะขึ้นอยู่กับข้อกำหนดวิธีการของหัวหน้าองค์กร อาชญากรรม หรือกลุ่มคนดังกล่าวว่าจะนัดหมายวางแผนเกี่ยวกับ วัน เวลา สถานที่ และการยกเลิกการนัดหมาย อย่างไร ตัวอย่างการสมคบกันกระทำความผิดประเภทนี้ได้แก่ การประทุษร้ายและการลอบสังหารนักการเมือง นักธุรกิจ ผู้บริหารองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนบุคคลสำคัญรวมไปถึงการก่อวินาศกรรมด้วยรูปแบบ และวิธีการต่างๆ และอาจขยายไปถึงสงครามแบ่งแยกดินแดน สงครามกองโจร การก่อการกบฏและรัฐประหาร เป็นต้น

4. ลักษณะของ “หลักการสมคบกันกระทำความผิด” ในต่างประเทศ ก่อนที่จะได้ศึกษาลึกลงไปในรายละเอียดความผิดหรือองค์ประกอบความผิดตามบทบัญญัติ ของกฎหมายที่เกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิดนั้น สมควรที่จะได้ศึกษาถึงหลักการสมคบกันกระทำความผิด ซึ่งเกิดขึ้นมาก่อนในต่างประเทศ โดยที่หลักการสมคบกันกระทำความผิดนี้ ในอดีตถือเป็นรูปแบบหรือ แนวความคิดที่เกิดขึ้นในการประมวลผลทางการข่าวหรือข่าวกรอง ด้วยการเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ หรือ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาเป็นข้อสรุปหรือรายงานข่าวกรองอย่างมีเหตุผลเป็นลำดับ และมีกรอบความคิดในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะเจาะจง อันเป็นผลผลิตที่ได้มาจากการสังเกต รวบรวม ศึกษาวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ แล้วนำมาคัดแยกส่วนที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องออกจากกันหรือจัดเข้าพวกกัน ซึ่งอาจรวมไปถึง เรื่องราวต่างๆ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญอย่างน่าประหลาดใจมาประติดประต่อเชื่อมโยงกัน ซึ่งแนวความคิดนี้ไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในวงการข่าวหรือข่าวกรองเท่านั้น ยังขยายผลไปถึงการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ของสื่อมวลชนส่งผลกระทบต่อแนวความคิดของประชาชนในประเทศต่างๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างและประสบการณ์ในแต่ละสังคม และประเทศนั้นๆ ที่จะเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์เข้าด้วยกันบางกรณี ก็อาจทำให้ได้มาซึ่งความเชื่อที่เป็นเรื่องเหลวไหลไร้สาระหรือ

เรื่องตกลงกันได้เช่นกัน เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับพื้นที่ทางการทหารในประเทศสหรัฐอเมริกาพื้นที่กับมนุษย์ต่างดาว หรือความเชื่อเรื่องการถูกโจมตีที่อ่าวเพิลซาเบอร์ว่าทางการทหารสหรัฐารู้เหตุการณ์ล่วงหน้ามาก่อนแล้ว หรือความเชื่อว่าการเกิดวินาศกรรมก่อการร้ายในมหานครนิวยอร์กเกิดจากการรู้เห็นของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศหรือเป็นผลงานอันเกิดจากการกระทำหน่วยงานทางการทหารของประเทศสหรัฐอเมริกาเอง ซึ่งตัวอย่างเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสภาพ สังคมและประเทศที่ประชาชนไม่สามารถค้นหาคำตอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้โดยตรง แต่สภาพความอยากรู้ อยากรูเห็น อยากรู้คำตอบของมนุษย์ก็ทำให้เกิดการนำเอาเรื่องหรือเหตุการณ์ต่างๆ มาเชื่อมโยงกันด้วยการให้เหตุผลประกอบความคิด ส่งผลให้คำว่า “การสมคบกันกระทำความผิด” มีความหมายไปในทางที่ผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงและหลักวิชาการทางกฎหมายได้ ซึ่งหลักการสมคบกันกระทำความผิดนี้มีลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ดังจะได้กล่าวถึงหลักการสมคบกันกระทำความผิดในต่างประเทศดังต่อไปนี้

5. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็น “การสมคบกันกระทำความผิด” เนื่องจากหลักการสมคบกันกระทำความผิดถือกำเนิดในประเทศแถบตะวันตกซึ่งใช้ระบบกฎหมาย Common Law ขึ้นเพื่อลดช่องว่างของกฎหมายในการพิจารณาตีอาญาของศาล และกำหนดให้ศาลต้องรับฟังพยานหลักฐานและข้อกล่าวหาของโจทก์หรือพนักงานอัยการในการพิสูจน์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของผล และเจตนาของผู้กระทำความผิด และกำหนดให้ความผิดฐานสมคบนี้เป็นความผิดในตัวเอง โดยไม่จำเป็นต้องปรากฏว่าความผิดที่ได้มุ่งหมายให้กระทำจริงๆ นั้น จะได้กระทำหรือเกิดผลสัมฤทธิ์แล้วหรือไม่ หากเพียงมีเจตนาสมคบกันกระทำความผิดและได้กระทำการบางอย่างจนเพียงพอให้ศาลรับฟังได้ว่าผู้กระทำความผิดได้ กระทำการในลักษณะที่สมคบกันกระทำความผิดก็ถือว่าเป็นความผิดฐานสมคบกันแล้ว นอกจากนี้ยังได้นำหลักสมคบกันกระทำความผิดมาพัฒนาใช้คู่กับความผิดฐานต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งโดยทั่วไปความผิดตามกฎหมายจะมีได้ก็ต่อเมื่อได้มีการกระทำเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งในระบบกฎหมาย Common Law จะได้ พิเคราะห์ถึงส่วนภาวะวิสัยและอัตรวิสัย ทั้งนี้ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาไว้เป็นการเฉพาะ ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดปรากฏตามหัวข้อต่อไปนี้

5.1 ลักษณะของ “การกระทำ” ที่เป็นการสมคบกันกระทำความผิด การกระทำที่จะถือเป็นการสมคบกันกระทำความผิด คือ ต้องมีการตกลงกันว่ากระทำความผิด โดยเป็นหน้าที่ของอัยการที่จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ว่า มีการกระทำอันมีลักษณะเป็นการตกลงกัน กระทำความผิดระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์อยู่ว่าการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถือว่าความผิดฐานนี้ได้กระทำสำเร็จโดยที่ยังไม่มีการกำหนดวิธีการหรือลงมือกระทำความผิดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตกลงกันไปแล้วนั้น ซึ่งการตกลงกันว่ากระทำการอันเป็นความผิดต่อกฎหมายนี้นั้นเองคือ ความผิดตามกฎหมาย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

5.1.1 ความสัมพันธ์ของผู้สมคบกันกระทำความผิดในลักษณะของความตกลงกัน ในการตกลงกันระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดฐานสมคบกันจะต้องเป็นการตกลงกัน อย่างแท้จริง มิใช่การล้อกันเล่นๆ ซึ่งไม่ได้มีเจตนาที่แท้จริงต่อไปว่ามุ่งประสงค์ที่จะกระทำความผิดต่อไป และการตกลงกันจะต้องมีความแน่นอน กล่าวคือ ต้องมีความตกลงใจแน่นอนที่จะกระทำนั้น ถ้ากรณีเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นหรือยังมีการถกเถียงโต้แย้งกันไม่เด็ดขาดว่าจะทำ อย่างไร หรือตัดสินใจอย่างไรก็ไม่ถือว่า

เป็นความผิดตามความหมายนี้ และในทางกลับกันการได้รับรู้ การยอมรับหรือยินยอมในการกระทำ ความผิด โดยปราศจาก “ความร่วมมือ” หรือ “การตกลงที่จะร่วมมือ” เพียงเท่านั้นจึงไม่ถือเป็นการตกลง กัน ซึ่งการตกลงกันนี้ไม่มีรูปแบบว่าจะใช้วิธีการใด อาจตกลงกันด้วยวาจา ลายลักษณ์อักษรหรือโดย ปรียาย โดยการตกลงของผู้ร่วม กระทำเกิดจากเจตนาซึ่งแต่ละคนมีอยู่ในใจและเจตนาที่อยู่ในใจนี้ได้ กลายมาเป็นการกระทำที่ปรากฏในรูปแบบของการปรึกษาหารือตกลงกัน แต่อย่างไรก็ตามการตกลงกัน ที่จะถือว่าเป็นความผิดฐานสมคบนี้ ผู้กระทำจะต้องมีการตัดสินใจที่จะกระทำความผิดตามวัตถุประสงค์ อันมิชอบด้วยกฎหมายแล้ว ในบางครั้งไม่จำเป็นต้องมีการตกลงกันก่อนที่จะมีการร่วมกันกระทำความผิด ก็ได้ เช่น นาย ก กำลังลงมือกระทำความผิด และนาย ข ได้เข้าไปช่วยเหลือในการกระทำความผิดนั้น แล้วทั้งคู่ก็ได้ กระทำด้วยกัน เช่นนี้ถือได้ว่า บุคคลทั้งสองได้มีการสมคบกันกระทำความผิดแล้ว แต่ถ้า นาย ก ไม่ทราบถึงการ ช่วยเหลือ หรือปฏิเสธการช่วยเหลือนั้นก็ถือว่ามีการสมคบกันกระทำความผิด

5.1.2 วัตถุประสงค์ในการตกลงกันของผู้สมคบกันกระทำความผิด ตามหลัก กฎหมาย Common Law วัตถุประสงค์ของการตกลงไม่มีความจำเป็นในการกระทำความผิดฐาน สมคบ เพราะการตกลงกันเพื่อกระทำการอย่างใดๆ แทบทั้งหมดถือเป็นการสมคบกัน กระทำความผิด แม้ว่าที่ได้ตกลงกันนั้นเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายก็ตามถ้าได้กระทำการนั้น โดยลำพังคน เดียว นอกจากนี้ความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดยังรวมไปถึงการกระทำที่ผิดต่อศีลธรรม เช่น การล่อลวงหญิงไปเพื่อการค้าประเวณี หรือการกระทำอันเป็นอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน หรือการกระทำที่ขัดขวางต่อกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น ซึ่งการที่กฎหมาย Common Law ได้ กำหนดการตกลงไว้ อย่างกว้างขวางเช่นนี้ เพื่อป้องกันสังคมและบุคคลในสังคม กล่าวคือ การที่บุคคล เพียงคนเดียวตกลงใจที่จะกระทำการใด อาจจะไม่เปลี่ยนความตั้งใจไม่กระทำก็ได้หรือการกระทำอาจไม่ เป็นอันตรายต่อสังคมได้ แต่ถ้ามีการร่วมกันกระทำแล้ว เป็นการยากที่จะเปลี่ยนความตั้งใจได้และการ ร่วมกันอาจทำให้มีความคิดที่จะกระทำความผิดร้ายแรงมากยิ่งขึ้น และมีผลอันตรายมากยิ่งขึ้น และ ยากต่อการป้องกันการกระทำผิดของบุคคลหลาย คนเหล่านั้นได้ ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการกำหนดให้การ กระทำในลักษณะเช่นนี้เป็นความผิดขึ้น และวิธีการธรรมดา ทั่วไปอาจจะไม่เพียงพอในการป้องกัน อันตรายที่จะเกิดจากการร่วมกันกระทำผิดกฎหมาย Common Law จึงให้มีการฟ้องว่ามีการสมคบ กันกระทำความผิดได้อย่างกว้างขวาง ปัจจุบันได้มีการบัญญัติให้การสมคบกันกระทำความผิดเป็น ความผิดแยกออกจากกฎหมาย Common Law เพื่อจำกัดขอบเขตลักษณะของการกระทำที่มี ลักษณะเป็นการสมคบกันกระทำความผิด เช่น Model Penal Code ในขณะที่บางรัฐก็ได้กำหนด ลักษณะความผิดเพิ่มเติมจากเจตนา การกระทำความผิดไว้ในกฎหมายเฉพาะด้วย เช่น California Penal Code Section ที่ลงโทษการสมคบ กันที่เป็นอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน การ กระทำที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

5.1.3 รูปแบบความตกลงกันของผู้สมคบกันกระทำความผิดในการสมคบกัน กระทำความผิดบางครั้งมีการดำเนินแผนการที่สลับซับซ้อนจึงเป็น เรื่องสำคัญที่จะต้องกำหนด ลักษณะและความแตกต่างของการสมคบกันกระทำความผิดที่เกิดขึ้นรวมทั้งผู้ร่วมกระทำในการสมคบ กันนั้นด้วยซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1. การสมคบกันกระทำความผิดที่มีวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมาย หลายอย่าง (multiple unlawful purposes) (แผนภาพที่ 2-1) มีลักษณะการกระทำความผิด ดังนี้

ความสำเร็จ

- ตัวการจะต้องควบคุมสั่งการในทุกกระบวนการเพื่อให้การกระทำ

- จะต้องมีการกระทำความผิดฐานอื่นตั้งแต่สองคนขึ้นไป

สำเร็จหรือสมประโยชน์ตัวการ

- หากไม่สำเร็จความผิดฐานอื่นอาจไม่ใช่ความผิดหรืออาจเป็นความผิด

ด้วยตัวเอง

- ผู้กระทำความผิดไม่รู้จักกัน ไม่รู้ว่าใครเป็นพวกเดียวกัน

กรณีนี้สามารถเปรียบเทียบได้กับการทำงานของตีนตะขาบของรถถัง ซึ่งทำหน้าที่ขับเคลื่อนให้ตัวรถถังไปได้ ตัวอย่างเช่น ตัวการซึ่งเป็นรัฐมนตรีต้องการผลประโยชน์เป็นเงิน จึงกำหนดนโยบายการพัฒนาระบบน้ำ ซึ่งขั้นตอนนี้การกำหนดนโยบายจะต้องนำเสนอผ่านสภาผู้แทนราษฎรซึ่งไม่ถือว่าเป็นการทุจริตและไม่มีความผิดกฎหมายแต่อย่างใด เพราะเป็นการดำเนินการตามกระบวนการของรัฐสภาที่มีกฎหมายและรัฐธรรมนูญรับรองไว้ต่อมามอบนโยบายให้แก่ปลัดกระทรวงเป็นผู้ดำเนินการตามนโยบาย ดังกล่าว ต่อจากนั้นปลัดกระทรวงก็จะสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ดำเนินการตามคำสั่งของปลัดกระทรวงตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา และในการดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้าง มีการกำหนดเงื่อนไข ขั้นตอนการกำหนดคุณสมบัติหรือเงื่อนไขบางประการเพื่อให้เอกชนบางรายได้รับประโยชน์ เช่น โครงการ ปฏิรูปการศึกษาด้วยการซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้สถานศึกษา โดยการจัดซื้ออุปกรณ์ จากส่วนกลางหรืออุปกรณ์ที่มีการผูกขาดจากเอกชนผู้รับอนุญาตให้เป็นผู้จัดจำหน่ายเพียงรายเดียวหรือสอง รายในประเทศ แต่เมื่อมีข่าวปรากฏว่ามีการทุจริตในโครงการดังกล่าวก็จะไม่สามารถเอาผิดกับรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายได้เพราะไม่ได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดซื้อหรือจัดจ้างเอกชนแต่อย่างใด

แผนภาพที่ 2-1 : ความสัมพันธ์ของการกระทำความผิดแบบมีวัตถุประสงค์หลายอย่าง

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่มีการกำหนดแผนการกระทำความผิดหลาย ความผิดนั้น ถ้าความผิดทั้งหมดได้มีการกำหนดแผนการในการตกลงเพียงครั้งเดียว เช่นนี้ถือว่าการ สมคบกระทำความผิดเดี่ยว (single conspiracy) เท่านั้น เช่น จำเลยหลายคนได้วางแผนกันเพื่อสร้าง โรงงานสุราเถื่อน ขนส่ง สุราเถื่อนและจำหน่ายสุราเถื่อน ซึ่งเป็นความผิดต่อกฎหมายสรรพสามิต เช่นนี้ถือได้ว่าการสมคบกันกระทำความผิดเดี่ยวเท่านั้น เพราะการกระทำฝ่าฝืนต่อกฎหมาย สรรพสามิตแต่ละอย่างเกิดขึ้นจากการตกลงกันเพียงครั้งเดียว

2. ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเป็นลูกโซ่ (chain situation) มีลักษณะการ กระท า ความผิด (แผนภาพที่ 1-2) ดังนี้

- ตัวการได้รับประโยชน์ทันทีโดยไม่ต้องสนใจความผิดฐานอื่นว่าจะต้อง ทำอย่างไรหรือดำเนินการอย่างไร

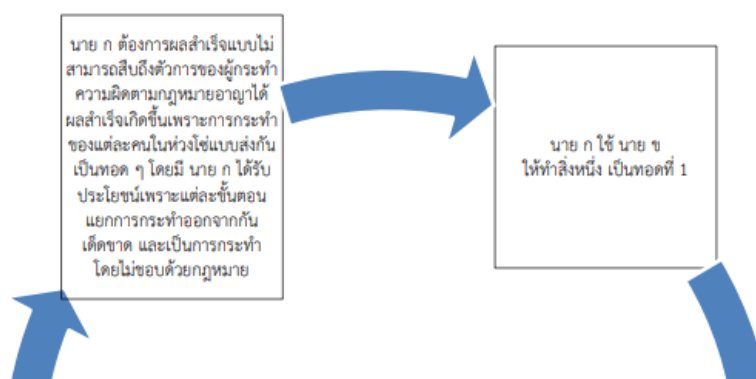
- ความผิดสำเร็จทันทีที่มีการกระทำในครั้งแรก
- ความผิดฐานอื่นเป็นความผิดที่แยกออกจากกันได้เด็ดขาด
- ผู้กระทำความผิดฐานอื่นรับผิดในส่วนของตนได้อย่างเด็ดขาดไม่มี

ความเชื่อมโยงไปยังตัวการ

- ไม่สามารถขัดทอดต่อไปจนถึงตัวการได้เนื่องจากขาดพยานหลักฐาน
- ความผิดแต่ละตอนขาดความเชื่อมโยงกันเพราะไม่มีพยานหลักฐาน

ในกรณีที่มีการตกลงกันจะต้องมีการติดต่อหลายอย่างเกี่ยวพันกัน เช่น การขายส่ง การขายต่อยาเสพติด ซึ่งการติดต่อแต่ละครั้งอาจพิจารณาเทียบได้เหมือนความสัมพันธ์ของลูกโซ่ทั้งหมด ถ้าผู้ทำการติดต่อในแต่ละส่วนได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากความสำเร็จของการติดต่อทั้งหมด ลักษณะเช่นนี้ถือได้ว่าการสมคบกันกระทำความผิดเพียงครั้งเดียว ซึ่งผู้ที่ได้ทำการติดต่อแต่ละส่วนนั้น เป็นสมาชิกของการสมคบกันกระทำความผิด เช่น กรณีการขนของเถื่อน คนกลางที่จัดการขนของเถื่อน และคนขายปลีกของเถื่อนนั้น แต่ละคนก็รู้ว่าการสำเร็จทั้งหมดย่อมขึ้นอยู่กับกระทำในแต่ละ ส่วนของแต่ละคน ดังนั้น จึงถือได้ว่าเป็นการสมคบกัน กระทำความผิดเดี่ยว แต่ถ้าผู้ที่ติดต่อในแต่ละส่วนที่ เกี่ยวข้องกันนั้นไม่ทราบถึงการติดต่อในส่วนอื่นๆ ที่เกิดขึ้น ในลักษณะเช่นนี้ถือว่ามีหลายการสมคบกัน กระทำความผิดแยกกันต่างหากและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกระทำในการติดต่อ แต่ละส่วนจะต้องรับผิดในส่วนที่ตนได้ เข้าไปเกี่ยวข้องเท่านั้น เช่น ในกรณีที่ นาย ก ขายบัตรเครดิตปลอมให้ นาย ข และนาย ข ก็ได้ขายบัตร เครดิตปลอมนั้นให้แก่ นาย ค และนาย ค ก็ขายต่อไปให้กับผู้ซื้อคนอื่นซึ่งไม่ทราบว่า เป็นบัตรเครดิต ปลอม กรณีเช่นนี้ย่อมไม่มีการสมคบกันระหว่าง นาย ก กับนาย ค เพราะว่าไม่มีวัตถุประสงค์ ร่วมกัน โดยนาย ก ไม่ได้สนใจว่านาย ค จะขายบัตรเครดิตปลอมนั้นแก่ใครต่อไป

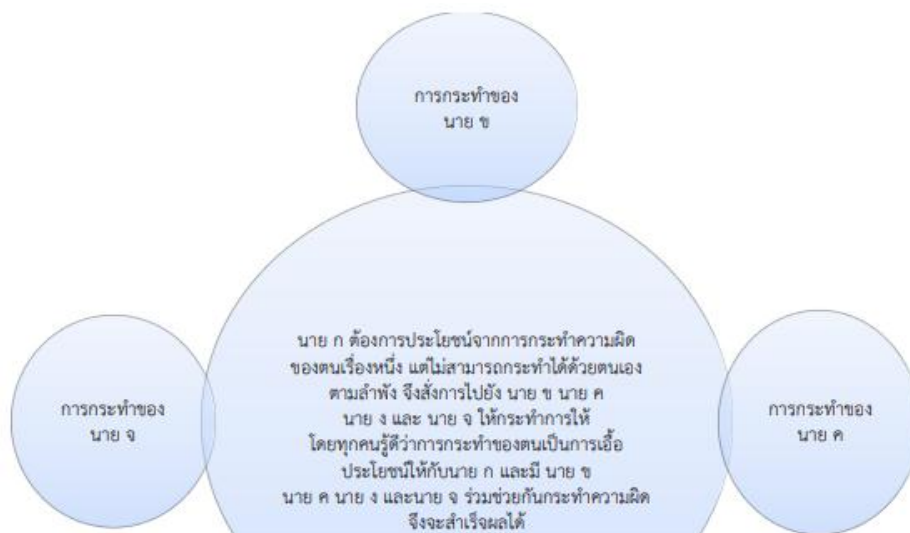
แผนภาพที่ 2-2 : ความสัมพันธ์ของการสมคบกันกระทำความผิดแบบลูกโซ่

3. ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเรียกว่า “ล้อรถ” (wheel) หรือ “ซี่ล้อรถ” (spoke) มี ลักษณะการกระทำความผิด (ดูแผนภาพที่ 2-3) ดังนี้
- ผู้กระทำความผิดฐานอื่นไม่ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันเลย แต่จะได้รับการติดต่อผ่านคนกลางที่ทำหน้าที่เหมือนแกนของวงล้อ
  - ตัวการซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดจะแยกตัวออกจากวงล้อทำให้การกระทำผิดไม่สามารถเชื่อมต่อการกระทำผิดกันได้
  - ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมักนิยมที่จะใช้วิธีการนี้

แผนภาพที่ 2-3 : ความสัมพันธ์ของการสมคบกันกระทำความผิดแบบซี่ล้อรถยนต์

ในกรณีที่บุคคลคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งทำหน้าที่เช่นเดียวกับ “ดุมล้อรถ” (the hub of the wheel) ในการติดต่อกับผู้กระทำความผิดอื่น ซึ่งเปรียบได้กับ “ซี่ล้อรถ” โดยที่ผู้กระทำความผิดอื่นซึ่งเปรียบเสมือนซี่ล้อนั้น มิได้ทำการติดต่อหรือตกลงระหว่างกันเองเลย แต่ผู้กระทำผิดเหล่านี้ได้ ติดต่อกันผ่านคนกลาง หรือคนที่ทำหน้าที่เหมือนดุมล้อรถ กล่าวคือ ซี่ของล้อรถจะไม่ติดกันเลย แต่จะติดกับดุมของล้อรถเท่านั้น ลักษณะของการติดต่อตกลงกันแบบนี้ถือว่า มีการกระทำหลายความผิดฐานสมคบแยกกัน ต่างหากโดยถือว่าผู้ที่เป็นคนกลางคอยติดต่อ หรือทำหน้าที่เสมือนดุมล้อรถเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดในแต่ละความผิดฐานสมคบ และผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะเหมือนซี่ล้อรถถือว่าได้สมคบกระทำความผิดกับผู้ที่ทำหน้าที่เป็นดุมล้อรถเท่านั้น ตัวอย่าง รัฐมนตรีกระทรวงหนึ่งต้องการทุจริตเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินงบประมาณจึงได้ดำเนินการโครงการสร้างฝายน้ำล้น โดยหวังที่จะนำเอาเงินที่ได้จากการก่อสร้างโดยกำหนดราคาสูงกว่าความเป็นจริงครึ่งหนึ่ง เพราะรู้ว่าการสร้างฝายนั้นใช้เงินน้อยและการเข้าไปตรวจสอบการดำเนินการก่อสร้าง ทำได้ยาก เพราะเป็นการก่อสร้างที่อยู่ในที่ห่างไกลหรือมีภูมิประเทศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการลงพื้นที่ตรวจสอบ โดยได้จัดโครงการนี้ให้กับพรรคพวกของตนเองเป็นผู้ดำเนินการและทำหน้าที่ในการเรียกรับเงินงบประมาณ จากการก่อสร้างฝายน้ำล้นแต่ละแห่งคืนให้แก่รัฐมนตรี ซึ่งในเรื่องนี้ตัวของรัฐมนตรีไม่ได้เข้ามาสั่งการหรือเก็บรวบรวมเงินด้วยตัวเองแต่จะมอบหมายให้บุคคลที่ได้รับความไว้วางใจและมีอำนาจให้คุณให้โทษแก่ผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือ ไปทำหน้าที่ควบคุมโครงการและเป็นผู้รวบรวมเงินเพื่อส่งให้รัฐมนตรีการวางแผนการดังกล่าว จะเป็นเครื่องมือบังคับให้เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องไปหาทางทุจริตก่อสร้างฝายน้ำล้นกันเอาเอง ด้วยวิธีการโดยเบี่ยงเบนเงินไม่ตรงตามความเป็นจริงหรือก่อสร้างผิดแบบหรือก่อสร้างไม่ได้มาตรฐานเพื่อหักเงินส่วนหนึ่งส่งคืน ให้กับบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่รวบรวมเงิน เจ้าหน้าที่แต่ละคนที่ยอมรับว่าได้จ่ายเงินจะบอกได้แค่ว่า จ่ายเงินให้แก่บุคคลที่เป็นแกนกลางหรือซี่ของล้อรถ ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐมนตรีรายนั้น แม้ว่าในเรื่องนี้ เจ้าหน้าที่ทุกคนเชื่อว่าเงินจากการหักออกจากงบประมาณที่ได้รับครึ่งหนึ่งย่อมถึงมือรัฐมนตรีแต่เจ้าหน้าที่ ทุกคนไม่มีพยานหลักฐานใดๆ ที่จะมาพิสูจน์ความผิดได้จึงมีแต่ความเชื่อของเจ้าหน้าที่ที่ต้องส่งเงินที่หักไว้นั้น ว่าเงินจำนวนดังกล่าวน่าจะไปถึงรัฐมนตรีเท่านั้น ซึ่งกรณีเช่นนี้หากบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการ

รับเงินของรัฐมนตรีคนดังกล่าวก็เปรียบเสมือนแกนกลางหรือซีล่อนั้น ไม่สามารถนำค่าให้การของเจ้าหน้าที่ที่ให้การรับสารภาพมาใช้ขัดหอดความผิดกับรัฐมนตรีรายนั้นได้เลย

5.1.4 การพิสูจน์ความตกลงกระทำความผิด การตกลงกันกระทำความผิดปกติจะกระทำโดยรวดเร็วและเป็นความลับ ดังนั้นการหาพยานโดยตรง (direct evidence) เพื่อพิสูจน์การตกลงกระทำความผิดจึงกระทำได้ยาก เพราะการตกลงกันเพื่อกระทำความผิดจึงต้องพิสูจน์โดยใช้หลักการพิจารณาถึงการกระทำซึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยสรุป ข้อเท็จจริงจากการรวบรวมข้อมูลข่าวสารหรือข้อเท็จจริงสนับสนุน ข้อกล่าวหาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในทาง กฎหมายว่า ได้มีกระทำความผิดเกิดขึ้นจากการตกลงร่วมกัน ซึ่งการพิสูจน์ให้เห็นถึงความตกลงกัน กระทำความผิดนั้น Coleridge J. ได้เสนอแนะแก่บรรดาอุทธรณ์ในคดี Regina V. Murphy, 172 Eng. Rep. 502, 508 (1837) ว่า “แม้ว่าวัตถุประสงค์ร่วมกันจะเป็นรากฐานของข้อกล่าวหา แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องพิสูจน์ว่าทั้งสองฝ่ายได้มาด้วยกันและตกลงกันในอันที่จะมีจุดมุ่งหมายเดียวกันและดำเนินการโดยวิธีการเดียวกันแล้วนำไปปฏิบัติ ถ้าท่านพบว่าบุคคลสองคนนั้นได้กระทำความผิดภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกันบ่อยครั้ง โดยวิธีการเดียวกัน โดยคนหนึ่งกระทำส่วนหนึ่งของการกระทำทั้งหมด และอีกคนหนึ่งกระทำอีกส่วนหนึ่งของการกระทำ ทั้งหมด การพิสูจน์ความผิด จึงควรพิจารณาว่า ผู้กระทำความผิดมีวัตถุประสงค์ร่วมกันหรือไม่ ผู้กระทำความผิดดำเนินการโดยวิธีการร่วมกันหรือไม่และจุดประสงค์นั้นผิดกฎหมายหรือไม่” การพิสูจน์ว่าการตกลงกัน จะต้องแสดงว่าผู้สมคบกันกระทำความผิดมีความเข้าใจระหว่างกันที่จะกระทำการอันมีวัตถุประสงค์ที่มีชอบ ด้วยกฎหมายให้สำเร็จผลหรือกระทำการอันมีวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายโดยวิธีการอันมิชอบด้วย กฎหมาย ดังนั้น จึงไม่จำเป็นว่าทุกคนจะต้องอยู่ร่วมในทุกขั้นตอนของการตกลง และไม่จำเป็นต้องได้มีการแสดงเจตนาเห็นพ้องต้องกัน ในขณะที่บุคคลจึงอาจถือว่าตกลงกันได้แม้ว่าจะไม่เคยรู้จักกันมาก่อนหรือไม่รู้ถึงแผนการของแต่ละคนโดยละเอียดก็ตาม ฉะนั้นการที่บุคคลสองคนทำอยู่ในกิจการเดียวกันโดยรู้ว่ามีอีกบุคคล หนึ่งทำงานนั้นอยู่ด้วยและการนั้นเป็นการอันมิชอบด้วยกฎหมายก็พอที่จะอนุมานว่ามีการตกลงกันระหว่างบุคคลแล้ว การกระทำในข้อนี้จะเห็นได้ว่า การที่ศาลได้มีการอนุมานให้ถือว่ากระทำความผิดฐานสมคบคิดหรือร่วมกันสมคบกันกระทำความผิด ได้พัฒนาการใช้กฎหมายให้ศาลได้ดีความได้กว้างมากยิ่งขึ้น โดยไม่จำเป็นที่ทุกคนในกระบวนการจะได้รับรู้ตัวการผู้กระทำความผิดที่สำคัญแต่อย่างใด เพียงแต่รับรู้หรือเข้าใจได้ว่าการกระทำของตนเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิดในอีกฐานหนึ่งซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษหนักกว่าหรือมีการกระทำความผิดยิ่งไปกว่าตนเองก็ถือว่าเป็นผู้ร่วมสมคบกันกระทำความผิดแล้ว

5.1.5 การสมคบกันกระทำความผิดต้องมีการแสดงออก ตามกฎหมาย Common Law นั้น เมื่อมีการตกลงกันกระทำความผิดถือว่าการสมคบกันนั้น สำเร็จเป็นความผิดบริบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องมีการกระทำตามที่ตกลงกันก็ได้ ในกรณีที่มีการกระทำตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตกลงกันนั้น ถือว่าเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ให้เห็นว่า มีการสมคบกันแต่ในประเทศ สหรัฐอเมริกามีกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่หลายฉบับได้มีการกำหนดเพิ่มเติมให้การสมคบกันกระทำความผิด ต้องมีการกระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่การสมคบกันกระทำความผิดบางอย่างที่ไม่จำเป็นต้องมีการกระทำโดยเปิดเผยการกระทำโดยแสดงออก (overt act) คือ การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการสมคบกัน กระทำความผิด หรือเป็นการกระทำที่เป็นพยานหลักฐานว่า ได้มีเจตนากระทำความผิดและต้องเป็นการ

กระทำที่มีผลต่อวัตถุประสงค์ของการสมคบกันกระทำความผิดด้วย รวมทั้งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้น ภายหลังแยก ต่างหากจากการสมคบกันกระทำความผิด ดังนั้นการสนทนาระหว่างผู้ร่วมสมคบถึง แผนการกระทำความผิดจึงยังไม่ถือว่าเป็นการกระทำโดยเปิดเผย เพราะว่าการกระทำโดยเปิดเผยต้อง เป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ให้การตกลงร่วมกัน โดยมีขอบด้วยกฎหมายนั้นให้มีผลสำเร็จขึ้น หรือ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นว่าได้มีการสมคบกันกระทำความผิดขึ้น ด้วยเหตุนี้การ กระทำโดยเปิดเผยจึงไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นความผิดในตัวเองอาจเป็นการกระทำที่ขอบด้วยกฎหมาย ก็ได้ถ้าการกระทำนั้น ได้แสดงให้เห็นว่าได้มีการตกลงกันโดยมีขอบด้วยกฎหมายขึ้น แต่กรณีอาจจะ เกิดขึ้นได้ว่า มีการกระทำหลายอย่างที่แสดงให้เห็นว่าการตกลงกันโดยมีขอบด้วยกฎหมาย (several overt act) เช่นนี้ การกระทำที่เปิดเผยเพียงอย่างเดียว (an overt act) ซึ่งอาจเป็นการกระทำของผู้ ร่วมสมคบคนใดคนหนึ่งก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะทำให้ผู้ร่วมตกลงกระทำความผิดทั้งหมดต้องรับผิด

5.2 ลักษณะของ “เจตนา” ในการสมคบกันกระทำความผิด เจตนาในการกระทำ ความผิดฐานสมคบนี้จะต้องพิจารณาในส่วนที่เป็นอัตวิสัย (subjective) เพื่อให้ทราบถึงสภาพที่ แท้จริงของจิตใจของผู้กระทำความผิดในกฎหมาย Common Law สิ่งที่บ่งบอกถึงสภาวะ ที่แท้จริง ของจิตใจหรือที่เรียกว่า mens rea ซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจที่เป็นความรู้สึกของผู้กระทำว่าตนกำลังทำ ในสิ่งที่ผิด (guilty mind) ซึ่งในความผิดฐานสมคบนั้นเป็นเรื่องยากที่จะชี้ให้เห็นถึงความแตกต่าง ระหว่าง actus reus กับ mens rea กล่าวคือ actus reus เป็นการตกลงกันซึ่งเป็นสภาพสำคัญของ จิตใจที่ต้องการกระทำบางสิ่งบางอย่างให้ปรากฏออกมา ส่วน mens rea ของการสมคบกันกระทำ ความผิดจะพิจารณาจากอัตวิสัยของผู้กระทำความผิด (subjective) ซึ่งจะพบว่าเจตนาที่เกี่ยวข้อง การสมคบกระทำผิด คือ เจตนาในการร่วมกัน (intent to accomplish objective) ซึ่งสามารถ พิจารณาตามรายละเอียด ดังนี้

5.2.1 ผู้สมคบกันกระทำความผิดต้องเจตนาร่วมกันในการสมคบกันกระทำ ความผิดจำเป็นต้องมีการตกลงกัน (agreement) โดยการตกลงกันนี้ อาจกล่าวได้ว่า เป็นหลักฐานที่ผู้ สมคบกันกระทำความผิดทั้งหมดได้แสดงเจตนาในการร่วมกันได้ กล่าวคือ ผู้ร่วมสมคบแต่ละคนต้องมี เจตนาร่วมกันกับผู้สมคบคนอื่นนั่นเอง ซึ่งการแสดงเจตนาร่วมกันของผู้สมคบแต่ละคนนี้ ถ้าเป็นเจตนาที่ จะให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ซึ่งกฎหมายได้ห้ามไว้ก็มีความผิดฐานสมคบแล้ว แต่อย่างไรก็ตามเจตนา ในการร่วมกันกระทำความผิดนี้อาจมีเพียงเจตนาร่วมกันเฉพาะการกระทำโดยไม่จำเป็นต้องมีเจตนา ร่วมกันในส่วนที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์อันมีขอบด้วยกฎหมายก็ได้ เช่น นาย ก และ นาย ข ตกลงกันที่จะ วางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นโดยที่ นาย ก รู้ว่าทรัพย์ดังกล่าวเป็นของนาย ค แต่ นาย ข เชื่อว่าทรัพย์นั้น เป็นของนาย ก เอง⁴⁶ เจตนาร่วมกันกระทำความผิดนี้อาจมีเฉพาะเจตนาร่วมกันในส่วนที่มีวัตถุประสงค์ อันมีขอบด้วยกฎหมายโดยไม่จำเป็นต้องถึงขั้นตกลงกันก็ได้ แต่จะต้องมีการแสดงเจตนาของตนให้แก่อีก ฝ่ายหนึ่งทราบ เช่น นาย ก และ นาย ข ต้องการให้ทรัพย์สินของนาย ค ถูกเผา เมื่อนาย ก และนาย ข ได้แสดงเจตนาของตนให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งทราบ ถือได้ว่าทั้งคู่มีเจตนาร่วมกันแล้ว แต่ถ้านาย ก บอกกับ นาย ข ว่า ถ้านาย ข ไปทำร้ายนาย ค แล้วจะมีคนจ่ายเงินตอบแทนแก่นาย ข แต่นาย ข ตอบว่า ไม่ ต้องการให้ใครมาจ่ายเงินให้ หรือไม่อยากได้รางวัล แต่มีความตั้งใจอยากจะทำร้ายนาย ค เหมือนกันอยู่ แล้วนาย ข จึงไปทำร้ายนาย ค และ นาย ก ก็ได้แสดงความพึงพอใจในการกระทำของนาย ข เช่นนี้ ไม่ ถือว่ามีการสมคบกันกระทำความผิด

5.2.2 ผู้สมคบกันกระทำความผิดต้องมีเจตนาที่จะให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการสมคบกันกระทำความผิดที่ผู้ร่วมสมคบกันกระทำความผิดได้ตกลงกันนั้น จะต้องมีการกำหนดไว้อย่างแน่นอนถึงวัตถุประสงค์ในการตกลงกัน วิธีการที่แต่ละคนจะต้องกระทำเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์นั้น เมื่อผู้กระทำเข้าใจวัตถุประสงค์ของการกระทำและเมื่อเข้าใจว่าตนเองจะต้องทำอะไรก็ดำเนินการไปตามนั้น ในการพิสูจน์เจตนาที่อาจพิจารณาได้จากพยานหลักฐานที่ผู้กระทำความผิด ได้รับ เช่น ผลประโยชน์ทางการเงินเป็นต้น หรือที่เรียกว่า ค่าเสี่ยงภัย (stake in the venture) เช่น กรณีเกี่ยวกับขายสินค้า เพียงแต่การจัดหาสินค้าและบริการแก่ผู้ซื้อ ซึ่งผู้ซื้อจะนำสินค้านี้ไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมายนั้น ผู้จัดหาสินค้าและบริการแก่ผู้ซื้อซึ่งจะนำสินค้านี้ไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ผู้จัดหาสินค้าและบริการอาจมีความผิดฐานสมคบได้ซึ่งในการพิจารณาความผิดนั้นจะต้อง แยกพิจารณาเป็นสองส่วน คือ กรณีที่วัตถุประสงค์ของการใช้สินค้าไม่เป็นความผิดร้ายแรง การพิสูจน์เพียงว่าผู้จัดหาสินค้าและบริการได้รู้ว่าสินค้านั้นจะถูกนำไปใช้โดยวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมาย เช่นนี้ย่อมไม่เป็นการเพียงพอที่จะลงโทษผู้จัดหาสินค้าและบริการได้แต่จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้จัดเตรียมสินค้าและบริการนั้น มีเจตนาที่จะให้สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นด้วย ซึ่งในกรณีวัตถุประสงค์ของการใช้สินค้าเป็นความผิดร้ายแรง การพิสูจน์แต่เพียงว่าจำเลยได้รู้ถึงการนำสินค้านั้นเพื่อวัตถุประสงค์อันมิชอบด้วยกฎหมายนั้นก็เป็นการเพียงพอ โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงว่าจำเลยได้มีเจตนาให้สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์นั้นก็ได้

5.2.3 ผู้สมคบกันกระทำความผิดจะต้องมีมูลเหตุจูงใจโดยมิชอบ ในบางความผิดฐานสมคบนอกจากจะต้องเจตนาพร้อมกัน (intent to agree) และเจตนาที่จะให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ (intent to accomplish) แล้ว ผู้กระทำความผิดยังจะต้องมีมูลเหตุจูงใจ โดยมิชอบด้วย กล่าวคือ จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้สมคบกันกระทำความผิดได้รู้ถึงวัตถุประสงค์ของการตกลงกันนั้นว่ามิชอบด้วยกฎหมาย แต่มีข้อสังเกตว่าการพิสูจน์มูลเหตุจูงใจโดยมิชอบนี้จะใช้เฉพาะกรณีที่วัตถุประสงค์ของการสมคบกันกระทำความผิดเป็นความผิดที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น (malum prohibitum)

6. ลักษณะของ “บุคคล” ในการสมคบกันกระทำความผิด การสมคบกันกระทำความผิด (conspiracy) โดยลักษณะของการกระทำแล้ว บุคคลเพียงคนเดียวไม่สามารถกระทำความผิดฐานสมคบได้ แต่บุคคลเพียงคนเดียวอาจถูกพิจารณาคดีในความผิดฐานสมคบได้ โดยไม่จำเป็นต้องถูกพิจารณาคดีร่วมกับผู้สมคบคนอื่น อาจฟ้องในข้อหาความผิดฐานสมคบ โดยที่ผู้ร่วมกระทำคนอื่นไม่ปรากฏตัว หรือไม่ทราบว่าเป็นผู้ใด หรือตายไปแล้ว ผู้ร่วมกระทำผิดบางคนอาจไม่เป็นที่รู้จักของผู้ร่วมกระทำคนอื่น ๆ โดยผู้ร่วมกระทำอาจดำเนินการภายใต้การบงการของบุคคลเพียงคนเดียวจึงไม่จำเป็นต้องมีการติดต่อกันระหว่างผู้ร่วมกระทำด้วยกัน ทั้งนี้เนื่องจากมีความมุ่งหมายอย่างเดียวกันอยู่แล้ว กรณีผู้สมคบกระทำความผิดสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้ คือ

6.1 ผู้ริเริ่มกระทำความผิด บุคคลผู้ถูกกล่าวหาในความผิดฐานสมคบไม่จำเป็นที่บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้วางแผนในเรื่องที่ถูกกล่าวหาหรือไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ริเริ่มแผนการก็ได้ ถ้าได้มีการกำหนดแผนการของการสมคบกันกระทำผิดไว้แล้วหากปรากฏว่ามีบุคคลที่เข้าร่วมกระทำความผิดหลังจากนั้น ก็ย่อมต้องถือว่ามีความผิดเช่นเดียวกับผู้ริเริ่มแผนการกระทำความผิดนั้นด้วย

6.2 สามีและภรรยาสมคบกันกระทำความผิดในประเทศที่ใช้กฎหมาย ระบบกฎหมาย Common Law นั้นถือว่า สามีและภรรยาเป็นบุคคล เดียวกัน การกระทำของสามีและภรรยาจึงเป็นการกระทำที่มีเจตนาเดียว ซึ่งแนวความคิดในเรื่องนี้ได้รับอิทธิพลทางความเชื่อในศาสนาคริสต์ (Christine Doctrine) ซึ่งในยุคแรกของกฎหมาย Common Law หลักกฎหมายในเรื่องนี้ได้รับการยอมรับจากประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อสามีและภรรยาถูกสันนิษฐาน ให้ถือว่าเป็นบุคคลเดียวกันจึงไม่อาจกระทำความผิดฐานสมคบกันเองระหว่างสามีกับภรรยาได้ เว้นแต่จะได้สมคบกับบุคคลภายนอกอย่างน้อยหนึ่งคนกระทำความผิดจึงจะถือว่าเป็นผู้สมคบกันกระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตามสามีและภรรยาโดยลำพังทั้งสองคนจะต้องรับผิดชอบในความผิดฐานสมคบและจะต้องเป็นสามีและภรรยาที่ได้ แต่งงานกันโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนหรือขณะที่มีการตกลงกันเท่านั้น ถ้าได้แต่งงานหลังจากสมคบกันกระทำความผิดแล้วก็ยังคงต้องรับผิดชอบในความผิดฐานสมคบ ในกรณีสามีและภรรยาถูกกล่าวหาว่าสมคบกันกระทำความผิดกับบุคคลที่สาม ถ้าบุคคลที่สามหลุดพ้นจากความรับผิด สามีและภรยานั้นก็หลุดพ้นจากความรับผิดด้วย และถ้าสามีและภรรยาหลุดพ้นจากความรับผิดบุคคลที่สามก็ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดด้วย แต่ในทางกลับกันถ้าสามีและภรรยาถูกกล่าวหาว่าสมคบกันกระทำความผิดกับบุคคลที่สาม กรณีอาจเป็นไปได้ที่สามี หลุดพ้นจากความรับผิด ส่วนภรรยาและบุคคลที่สามต้องรับผิดชอบตามคำพิพากษาหรือภรรยาหลุดพ้นจากความรับผิด ส่วนสามีและบุคคลที่สามต้องรับผิดชอบตามคำพิพากษา

6.3 กรณีบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่จะต้องรับผิดชอบ กรณีเช่นนี้อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่ผู้สมคบกระทำความผิดมีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่จะต้องรับผิดชอบตาม กฎหมายอาญา ซึ่งกรณีเช่นนี้ต้องถือว่าผู้สมคบกระทำความผิดนั้นไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายไปด้วย เช่น กฎหมาย The Children and Young Persons Act 1933 กำหนดให้เด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี ไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญา แต่ในกรณีเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปี ถึง 14 ปี กฎหมายไม่ได้บัญญัติยกเว้นโทษเอาไว้ ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ ว่าเด็กนั้นมี “ความรู้สึกรับผิดชอบ” (mischievous discretion) เด็กนั้นต้องมีความรับผิดชอบได้

7. ลักษณะของ “ผู้ที่ได้รับผลร้าย” ในการสมคบกันกระทำความผิด ข้อพิจารณาบางประการของผู้ที่ได้รับผลร้ายหรือผลกระทบจากการกระทำความผิดอันเกิดจากการสมคบกันกระทำความผิดในอดีตเกิดจากการวางแผนกันสมคบกันกระทำความผิดโดยผู้สมคบกันกระทำความผิดเป็นผู้ยอมรับผลร้ายที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นการยอมให้ตนเองได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิดเพื่อให้การกระทำความผิดจากการวางแผนกันสมคบกันกระทำความผิดสามารถบรรลุผลได้ ประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่ง คือ ผู้ที่ได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิดอันเกิดจากการวางแผนสมคบกันกระทำความผิดโดยตรง ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอันเกิดจากการสมคบแต่อย่างใด ซึ่งเรื่อง ดังกล่าวนี้นี้เป็นเรื่องยากที่เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ทำการสืบสวนสอบสวนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ทางด้านการข่าวหรือข่าวกรองจะพิจารณา เพราะบ่อยครั้งผู้เสียหายก็กลับกลายเป็นผู้ร่วมสมคบกันกระทำความผิดเสียเอง ดังเช่นที่ได้ เคยกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของหลักการสมคบกันกระทำความผิดในหัวข้อข้างต้นแล้ว ซึ่งในเรื่องนี้ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาบุคคลผู้ที่ได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิด ดังต่อไปนี้

7.1 ผู้ที่ได้รับผลร้ายโดยตรงจากการสมคบกันกระทำความผิด ผู้ที่ได้รับผลร้ายในการสมคบกันกระทำความผิด (an intended victim of that offence) กฎหมายไม่ได้ให้ความหมาย

ของ “ผู้ที่ได้รับผลร้าย” (victim) ไว้โดยตรงแต่เจตนาของกฎหมายมีไว้เพื่อคุ้มครองมิให้บุคคลได้รับผลร้ายเมื่อได้มีการกระทำความผิดขึ้น ดังนั้น ผู้ที่ได้รับผลร้าย จึงถือว่าเป็นผู้ร่วมสมคบ กระทำความผิด เช่น การตกลงกับเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 16 ปี เพื่อจะพาเด็กนั้นหลบหนีหรือพรางไปจากการปกครองของบิดามารดา โดยที่บิดามารดาของเด็กหญิงนั้นไม่ยินยอมหรือเพื่อสำเร็จความใคร่กับเด็กหญิงนั้น เช่นนี้ไม่ถือว่าเด็กหญิงนั้นเป็นผู้ร่วมสมคบกระทำความผิดเป็นต้น

7.2 ผู้ที่ได้รับผลร้ายจากการสมคบกันกระทำความผิดอันเกิดจากความยินยอมของตนเอง การสมคบกันกระทำความผิด เป็นความผิดที่จำเป็นต้องมีการร่วมมือกันกระทำความผิดตั้งแต่สองคนขึ้นไป (concerted action crime) จึงจะถือเป็นความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดได้ เพราะลำพังการกระทำของคนคนเดียวย่อมถือเป็นความผิดตามหลักอาชญาวิทยาอยู่แล้ว แต่การสมคบกันกระทำความผิดนี้ เป็นการกระทำความผิดที่ผู้ได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิดมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดฐานสมคบกัน เพราะรู้ว่าสิ่งที่ตนได้กระทำไปนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายด้วย แต่ต้องการความช่วยเหลือหรือสนับสนุน จากการกระทำความผิดของบุคคลอีกเป็นทอดๆ เพื่อให้การกระทำความผิดของตนบรรลุผลไปได้ เช่น การลักลอบหรือล่อลวงบุคคลไปค้าประเวณีหรือการค้ามนุษย์โดยที่ ผู้นั้นทราบว่าการเข้าเมืองโดยไม่ถูกต้อง ตามระเบียบเป็นความผิดกฎหมายหรือรู้ว่าการค้าประเวณีของตนเป็นความผิดต่อกฎหมายอยู่แล้ว หรือการร่วมประเวณีระหว่างพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน การมีสามีหรือภรรยาสองคนในเวลาเดียวกัน หรือการดวลอาวุธกัน เป็นต้น ซึ่งความผิดในลักษณะเช่นนี้แม้จะมีการกระทำที่มีลักษณะคล้ายกับการสมคบกันกระทำความผิด แต่เนื่องจากการตกลงกันในเรื่องต้นก่อก่อนที่จะกระทำความผิดไว้ก่อนแล้ว และสิ่งนั้นเป็นความผิดในตัวเอง สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน แต่จะถือเป็นความผิดฐานสมคบได้ก็ต่อเมื่อจะต้องมีการร่วมกันกระทำความผิดในแต่ละขั้นเท่านั้น ไม่ข้ามไปถึงความผิดของบุคคลอื่น จึงทำให้ไม่สามารถฟ้องให้ต้องรับผิดในความผิดฐานสมคบได้เพราะผู้กระทำแต่ละคนไม่อาจกระทำความผิดสำเร็จได้เอง

8. ความรับผิดทางกฎหมายในการสมคบกันกระทำความผิด ความรับผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดและความผิดตามวัตถุประสงค์ของการสมคบตามกฎหมาย Common Law ถือว่าความผิดฐานสมคบเป็นความผิดไม่ร้ายแรง และถ้าวัตถุประสงค์ของการสมคบกันเป็นความผิดร้ายแรง ความผิดฐานสมคบจะกลืนเข้าไปในความผิดหลักและไม่อาจแยกฟ้องได้ เว้นแต่ความผิดหลัก นั้นเป็นความผิดอาญาร้ายแรง ก็ไม่อาจใช้ทฤษฎีกลืนกันของความผิดให้ความผิดฐานสมคบกลืนเข้าไปในความผิดหลักได้ แต่ในปัจจุบัน ความผิดฐานสมคบจะไม่กลืนเข้าไปในความผิดที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสมคบ ดังนั้น จำเลยอาจถูกพิพากษาให้มีความผิดทั้งสองกระทงทั้งความผิดฐานสมคบและความผิดที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสมคบซึ่งได้ลงมือกระทำแล้ว มีข้อสังเกตว่า เมื่อมีการฟ้องในฐานะพยายามกระทำความผิดแล้วจะฟ้องในความผิดฐานสมคบได้ หรือไม่ หรือจะฟ้องในความผิดฐานพยายามได้หรือไม่ ซึ่งในกรณีที่ผลของการกระทำความผิด ซึ่งต่างไปจากวัตถุประสงค์ที่ได้ตกลงกันไว้ นั้น มิได้หมายความว่าผู้ร่วมกระทำความผิดจะต้องกลับกลายเป็นมีวัตถุประสงค์ ดังเช่นที่ผลของการกระทำปรากฏ แต่อาจเป็นไปได้ที่เป็นเทคนิคในการฟ้องโดยฟ้องว่าได้ร่วมกันสมคบกัน กระทำความผิดดังเช่นที่ผลของการกระทำได้ปรากฏอยู่ โดยใช้ผลของการกระทำนี้เป็นพยานหลักฐานสนับสนุน คำฟ้องว่า ได้มีการตั้งใจกระทำความผิดเช่นนั้นแต่ผู้พิพากษามักไม่เห็นด้วยกับวิธีการนี้เพราะจะไม่เป็นการยุติธรรมกับจำเลย ดังนั้น เมื่อมีหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ว่าความผิดหลักหรือความผิด

ตามวัตถุประสงค์ของการสมคบซึ่งบุคคลได้ตั้งใจร่วมกันกระทำเป็นอย่างใดแล้ว จึงเป็นการไม่สมควร ถ้าจะตั้งข้อหาสมคบกระทำผิด ในทางอื่นซึ่งแตกต่างจากที่ผู้สมคบกันนั้นได้ตั้งใจไว้แต่เดิม ความรับผิดชอบของผู้ร่วมสมคบกันกระทำผิด เมื่อมีการตกลงกันหรือกำหนดแผนการในการกระทำผิดแล้ว การสมคบกันนั้นก็สำเร็จเป็นความผิด ผู้ร่วมสมคบทุกคนจะต้องมีความผิดฐานสมคบ เมื่อผู้ร่วมสมคบคนหนึ่งคนใดได้กระทำผิดตามวัตถุประสงค์ของการสมคบนั้น ผู้ร่วมสมคบอื่น แม้จะมีได้ร่วมลงมือกระทำผิดนั้นด้วย ก็ต้องรับผิดชอบในความผิดซึ่งผู้ร่วมสมคบอื่นได้กระทำไปภายใต้ขอบเขตของการสมคบกันนั้น ซึ่งเป็นไปตามหลักความรับผิดชอบจากการกระทำของบุคคลอื่นและโดยผลความรับผิดชอบจากการกระทำของบุคคลอื่นนี้ เป็นความรับผิดชอบเด็ดขาด (strict liability) เช่น นาย ก นาย ข และ นาย ค ได้ปรึกษากันที่จะไปลักทรัพย์ของ ผู้อื่น และได้มีการตกลงวางแผนในการที่จะไปลักทรัพย์ ดังนี้เมื่อได้ตกลงแผนการเสร็จ ทั้งสามคนก็มีความผิดฐานสมคบกันกระทำผิดสำเร็จสมบูรณ์แล้ว ต่อมา นาย ก ป่วยจึงไม่ได้ไปตามที่ตกลงไว้คงมีแต่ นาย ข และ นาย ค ไปลักทรัพย์เท่านั้น ดังนั้นเมื่อ นาย ข และ นาย ค ไปลักทรัพย์ของผู้อื่นจึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ ส่วน นาย ก แม้ว่าจะไม่ได้ไปลักทรัพย์กับ นาย ข และ นาย ค เพราะป่วย แต่ได้เข้าร่วมตกลงในแผนการลักทรัพย์ จึงต้องรับผิดชอบในความผิดฐานลักทรัพย์ด้วย ความผิดของ นาย ก นี้เป็นความรับผิดชอบจากการกระทำของบุคคลอื่น (vicarious liability) ตามหลักผู้ร่วมสมคบกันกระทำผิด (the co-conspirator doctrine) แต่มีข้อสังเกตว่า ความผิดนั้นต้องเป็นความผิดที่อาจคาดหมายได้ล่วงหน้าซึ่งเป็นผลจากการสมคบกันกระทำผิดด้วย

9. พยานหลักฐานเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำผิด ความผิดฐานสมคบกันนั้นแตกต่างไปจากความผิดอาญาทั่วไปโดยลักษณะการสมคบกันกระทำผิด จะขาดองค์ประกอบในส่วนของผลแห่งการกระทำ และลักษณะการกระทำผิดยากแก่การที่บุคคลภายนอกจะรู้ได้ จึงเป็นการยากที่จะหาพยานหลักฐานโดยตรงเพื่อพิสูจน์ความผิดแต่เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองป้องกันสังคมและบุคคลในสังคม และเพื่อไม่ให้กฎหมายสมคบกระทำผิดเป็นเพียงบทบัญญัติทางวิชาการที่ไม่มีผลบังคับใช้ในการพิสูจน์การสมคบกระทำผิดจึงสามารถรับฟังพยาน พฤติการณ์แวดล้อมกรณี (circumstantial evidence) และยกเว้นหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่า (hearsay exception) ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

9.1 พยานพฤติการณ์แวดล้อมกรณี พยานพฤติการณ์แวดล้อมกรณี หมายถึง พยานซึ่งแสดงข้อเท็จจริงอันอาจทำให้ศาลพึงอนุมาน หรือสันนิษฐานถึงข้อเท็จจริงในประเด็นได้ ดังนั้น พยานพฤติการณ์แวดล้อมกรณีนี้จึงไม่ใช่พยานที่พิสูจน์ ข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นแห่งคดีโดยตรง หากแต่พิสูจน์ข้อเท็จจริงบางอย่างที่อยู่ในจำพวก *res gestae* ซึ่งหมายถึง ข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนหนึ่งหรือควบคู่กันหรืออธิบายข้อเท็จจริงในประเด็นอีกทีหนึ่ง หรือนัยหนึ่ง ไม่ใช่เป็นข้อเท็จจริงในประเด็น แต่เป็นข้อเท็จจริงที่นำไปสู่การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในประเด็นซึ่ง ข้อเท็จจริงเหล่านี้ อาจเป็นการกระทำ การงดเว้นการกระทำ การกล่าววาจา หรือลายลักษณ์อักษร และเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งได้รวมอยู่ในประเภทกรณีแวดล้อมด้วย ดังนั้น พยานพฤติการณ์แวดล้อมกรณีในความผิด ฐานสมคบก็คือ พยานหลักฐานที่แสดงข้อเท็จจริง อันทำให้ศาลอนุมานหรือสันนิษฐานได้ว่า ได้มีการสมคบกระทำผิดตามฟ้อง ศาลสูงของสหรัฐอเมริกาได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “การปกปิด และการซ่อนเร้นมี ผลสำคัญต่อความสำเร็จของการสมคบกันกระทำผิด ยิ่งมีการปกปิด

และการซ่อนเร้นมีผลสำคัญต่อความสำเร็จของการสมคบกันกระทำความผิดยิ่งมีการปกปิดและซ่อนเร้นมากเท่าใดก็สามารถกระทำความผิดให้สำเร็จได้มากเท่านั้น ดังนั้นกฎหมายจึงให้อำนาจศาลพิพากษาว่ามีความผิดฐานสมคบได้ เมื่อมีการพิสูจน์ให้เห็นถึงสาระสำคัญของแผนการและการกระทำที่เกี่ยวข้องกันนั้นโดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงขั้นว่า ผู้นั้นได้รู้ถึงแผนการโดยละเอียดหรือรู้จักกับผู้ร่วมกระทำผิดทั้งหมด”

9.2 ข้อยกเว้นหลักห้ามรับฟังพยานบอกเล่า ในประเทศที่ใช้กฎหมาย Common Law พยานบอกเล่า (hearsay) หมายถึง คำกล่าวหรือ ข้อความที่สร้างขึ้นนอกศาลและเสนอขึ้นมาเพื่อพิสูจน์ว่าข้อความหรือคำกล่าวนั้นเป็นความจริง กฎหมายพยาน ของสหรัฐอเมริกา (the Federal rule of evidence) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานได้ให้คำจำกัดความของพยานบอกเล่าไว้ว่า พยานบอกเล่า คือ ข้อความซึ่งไม่ได้กระทำ โดยผู้ที่กำลังเบิกความอยู่ในการพิจารณาของศาลและเสนอขึ้นมาเพื่อพิสูจน์ความเป็นจริงของข้อความนั้น” ซึ่งหมายถึง ข้อความที่สื่อถึงการพูดหรือการเขียนและการกระทำของบุคคลที่มีการพูด แต่มีเจตนาให้เป็นการสื่อสารความหมาย ดังนั้น พยานบอกเล่า คือ ข้อความหรือคำกล่าว หรือการกระทำที่ไม่มีการพูด ซึ่งมีเจตนาใช้เป็นสื่อความหมายซึ่งไม่ได้กระทำโดยผู้ที่กำลังเบิกความอยู่ในการพิจารณาของศาลและเสนอเข้ามาเพื่อพิสูจน์ว่าข้อความ หรือคำกล่าว หรือสื่อความหมายจากการกระทำนั้นเป็นความจริง ดังนั้น คำบอกกล่าวโดยทั่วไปถือว่าเป็นพยานบอกเล่า ซึ่งหลักการรับฟังพยานบอกเล่า นั้น ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่าเพราะบุคคลซึ่งเป็นผู้บอกเล่าข้อเท็จจริง ไม่ต้องมาสาบานตัวและเบิกความต่อหน้าศาลจึงไม่มีหลักประกันว่าเขาจะพูดความจริงโดยไม่แต่งเติมเสริมต่อทั้งการเล่าเรื่องต่อกันมาหลายทอด ทำให้ข้อความที่บอกเล่าเปลี่ยนแปลงคลาดเคลื่อนได้และเหตุผลที่สำคัญ ที่สุดที่กฎหมายห้ามรับฟัง พยานบอกเล่า คือ การรับฟังพยานบอกเล่าที่ทำให้ฝ่ายตรงข้ามในศาลไม่สามารถพิสูจน์คำพูดนั้น ด้วยการซักค้านผู้บอกเล่าซึ่งเป็นผู้พบเห็นข้อเท็จจริงในคดีอาญา การรับฟังพยานบอกเล่าถือว่า เป็นการละเมิดสิทธิของจำเลยที่ได้เผชิญหน้ากับพยาน (right to confront witness) เพราะการรับฟังพยานบอกเล่าทำให้พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ที่แท้จริงไม่ต้องมาเบิกความในศาล และไม่ต้องเผชิญหน้ากับจำเลยซึ่งเป็นการเอาเปรียบและไม่เป็นธรรมต่อจำเลย

จากการศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิดในต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law เช่น ประเทศอังกฤษ ถือว่า คำรับสารภาพของจำเลยคนหนึ่งจะใช้เป็นพยานหลักฐานยันจำเลยคนอื่นๆ ไม่ได้ กล่าวคือ คำรับสารภาพมีผลเฉพาะผู้ให้คำรับสารภาพเท่านั้น จะถือว่าคำรับสารภาพของจำเลยคนหนึ่งเป็นคำรับสารภาพของจำเลยอีกคนหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่จำเลยทั้งสองคนนั้นได้ร่วมกันกระทำความผิด คำรับสารภาพของจำเลยคนหนึ่งอาจใช้ยันต่อจำเลยอีกคนหนึ่งได้ แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้ระบบกฎหมาย Common Law ถือว่า การสมคบกันเพื่อจะกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด คำกล่าวของผู้กระทำความผิดคนหนึ่งๆ สามารถนำมาใช้อ้างยืนยันผู้กระทำความผิดคนอื่นๆ ได้เสมือนหนึ่งเป็นคำกล่าวของผู้ตนเอง ด้วยเหตุผลเกี่ยวกับข้อยกเว้นการรับฟังพยานบอกเล่า ซึ่งเป็นคำกล่าวของผู้ร่วมกระทำผิดก็คือ ผู้ร่วมสมคบกระทำผิดแต่ละคนถือว่าเป็นตัวแทนของผู้ร่วมสมคบคน อื่นทั้งหมด ซึ่งผู้ร่วมกระทำความผิดทุกคนมีส่วนร่วมกัน ดังนั้นคำพูดของผู้ร่วมกระทำความผิดคนหนึ่งๆ จึงเป็นองค์ประกอบที่สามารถนำมาวิเคราะห์การกระทำความผิดได้ การอ้างคำกล่าวของผู้ร่วมกระทำความผิด

จึงไม่ถือว่าเป็นพยานบอกเล่า ถ้าได้เสนอเพื่อให้เห็นถึงการกระทำของผู้ร่วมกระทำความผิดนั้นโดยตรง ผลจากกรณีได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวาง พยานหลักฐานต่างๆ จึงอาจเกี่ยวข้องกับความผิดฐานสมคบได้ ในบางครั้งคำพูดที่รับฟังเป็นพยานหลักฐานอาจเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนมีการสมคบกันกระทำความผิดหรือหลังจากที่ได้สมคบกันกระทำความผิดแล้วก็ได้โดยยึดถือหลักที่ว่า การเข้าร่วมของผู้สมคบกันกระทำความผิด คนใหม่ไม่ได้ทำให้เกิดความผิดฐานสมคบขึ้นอีก

ดังนั้น ผู้สมคบกระทำความผิดคนหนึ่งสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานยืนยันผู้สมคบกันกระทำความผิดคนอื่น ๆ ที่เข้าร่วมใหม่หลังจากเกิดการสมคบกันกระทำความผิดแล้วก็ได้และในการรับฟังคำบอกกล่าวของผู้ร่วมกระทำความผิดนี้ต้องเป็นกรณีที่ผู้บอกกล่าวนั้นได้เข้าร่วมสมคบกระทำความผิดด้วยความสมัครใจของตนเองด้วย ไม่ใช่ถูกหลอกลวงให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือไม่ทราบข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการกระทำความผิดมาก่อนแต่ต้องสมัครใจเข้าร่วมสมคบกันกระทำความผิดด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับการสมคบ การสนับสนุน ช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534

ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory) เป็นหลักกฎหมายหนึ่งของระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ (Common Law) ตามหลักพื้นฐานของความผิดฐานสมคบอยู่ที่ผู้สมคบทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการในการกระทำที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ร่วมสมคบได้ตกลงกัน โดยทฤษฎีการสมคบได้มีการนำการบังคับใช้กับการกระทำความผิดอาญาของบุคคลเป็นครั้งแรกในประเทศอังกฤษ ในระยะเวลานั้นประเทศอังกฤษใช้ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ (Common Law) จึงไม่ได้มีการบัญญัติความรับผิดชอบนี้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ศาลของประเทศอังกฤษได้วางหลักและทำการตัดสินคดีโดยอาศัยแนวทางตามคำพิพากษาของศาลในคดีก่อน ภายหลังจากที่ได้แยกระบบกฎหมายออกเป็น 2 ระบบ คือ ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ (Common Law) กับ ระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์ (Civill Law) ปรากฏว่าหลักกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ กำหนดให้ความรับผิดชอบเป็นหลักความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลซึ่งเป็นหลักทั่วไป ส่วนระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์ กำหนดให้รับผิดชอบเป็นข้อยกเว้นใช้บังคับสำหรับความผิดฐานใดฐานหนึ่งเท่านั้น

หลักการสมคบกันกระทำความผิดถือว่า การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงกันเพื่อจะกระทำการใดๆ ย่อมเป็นความผิดแล้ว เนื่องจากกฎหมายต้องการที่จะเข้าไปแทรกแซงขั้นตอนการตกลงซึ่งเป็นขั้นตอนเริ่มแรกที่คิดจะกระทำความผิด เพื่อป้องกันยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดตามที่ตกลงกันต้องเกิดขึ้นจริง โดยเป็นการพิจารณาจากเจตนาที่ไม่ดีของผู้ที่ร่วมสมคบกันเท่านั้น ซึ่งไม่ได้พิจารณาว่าการตกลงกันดังกล่าวจะเป็นการกระทำที่ใกล้ชิดต่อผลถึงขั้นการเตรียมการ หรือพยายามกระทำความผิดหรือไม่แต่อย่างใด โดยในประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีที่มาจากระบบกฎหมาย Comon Law ถือว่า มาตรการสมคบกันกระทำความผิดเป็นหลักความรับผิดชอบทางอาญาทั่วไปของบุคคลที่ใช้ครอบคลุมทุกฐานความผิดที่มีการสมคบกันกระทำ เนื่องจากองค์ประกอบความรับผิดชอบด้วยองค์ประกอบภายนอกคือ “การตกลงกัน” ส่วนองค์ประกอบภายในคือ “เจตนาที่จะกระทำความผิดตามที่ตกลงกัน” ดังนั้น ในการพิสูจน์ถึงองค์ประกอบความผิดจึงกระทำได้ง่าย เพียงแค่พิสูจน์ให้เห็นได้ว่า

บุคคลเหล่านั้นได้มีการตกลงกันก็เป็นการเพียงพอแล้ว ซึ่งการตกลงกันนั้นอาจเป็นการแสดงออกถึงการกระทำที่เป็นปกติวิสัย เช่น ท่าทาง อากัปกริยา หรือแสดงสัญลักษณ์อย่างไรก็ได้ จึงทำให้ความรับผิดชอบนี้ยินยอมไปใช้กับการกระทำความผิดประเภทที่ปกติวิธิตำเนินการและโครงสร้างขององค์กร เช่น กระทำ ความผิดในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม เพื่อเอาผิดแก่ผู้ที่อยู่เบื้องหลังของการกระทำผิดได้หมดทุกคน

ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ได้วางหลักสมคบกันกระทำความผิดว่า เป็นการตกลงกัน (Agreement) ที่จะกระทำความผิดอาชญากรรมอย่างหนึ่งๆ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการห้าม มิให้มีการตกลง เนื่องมาจากต้องการที่จะเข้าไปแทรกแซงขั้นตอนเริ่มแรกของการที่จะกระทำความผิดต่อไป และเป็น การป้องกันมิให้บุคคลกระทำหรือร่วมกระทำความผิดตามที่ได้ตกลงกันอันเป็นการกระทำความผิดหลัก เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การสมคบกันกระทำความผิดนั้นมีความแตกต่างไปจากความผิดฐานพยายาม แม้ ความผิดทั้งสองมีความแตกต่างกัน เพราะความผิดฐานพยายาม มีลักษณะเป็นการพยายามที่จะกระทำ ความผิด ซึ่งมีหลักที่จะต้องเป็นการกระทำที่ใกล้ชิดต่อผล แต่ยังไม่มีความผิดสำเร็จเกิดขึ้นแต่อย่างใด และถ้าหากความผิดนั้นเกิดเป็นความผิดสำเร็จแล้วก็จะไม่มีความรับผิดชอบในส่วนของการพยายามอีก ในส่วนของ ลักษณะของความผิดฐานสมคบนั้น จะเป็นความผิดต่อเมื่อได้มีการตกลงกัน ต่างกับความผิดฐาน พยายาม การตกลงกันที่จะเป็นความรับผิดชอบอาจเป็นท่าใกล้ต่อผลสำเร็จของการกระทำก็ได้ ไม่ จำต้องมีการกระทำที่เป็นการใกล้ชิดต่อผลเหมือนดังกล่าว เช่น ความผิดฐานพยายาม เนื่องจาก เจตนาของกฎหมายในเรื่องของสมคบ ต้องการที่จะทำให้การสมคบกันนั้นเป็นความรับผิดชอบในทาง อาญาได้แล้ว เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายอาญามุ่งหมายให้สมาชิกของสังคมได้รับการ คุ้มครองในชีวิตและทรัพย์สิน

ยาเสพติดเป็นภัยอันตรายอันใหญ่ยิ่งต่อสังคมและประเทศชาติทุกประเทศทั่วโลก ต่างตรา กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับประเทศไทย มี กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดอันได้แก่ กฎหมายว่าด้วย ยาเสพติดให้โทษและกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออก ฤทธิ์ต่อจิตและประสาทใช้บังคับมาเป็นเวลาหลายสิบปี แต่ปัจจุบันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อาศัยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและ ข้อจำกัดของกฎหมายเดิมก่อการกระทำความผิด มากขึ้น รวมทั้งมีการนำเงินหรือทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไปใช้เป็น ประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก ดังนั้น เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยา เสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าวโดยเฉพาะ รัฐจึงได้ตรากฎหมาย คือ พระราชบัญญัติมาตรการในการ ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ขึ้น หลังจากพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มี ผลบังคับใช้ ได้มีคดีขึ้นสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลฎีกาจำนวนมาก เพื่อเป็นองค์ความรู้แก่พนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ บทความจึงได้นำคำวินิจฉัยศาลฎีกา ดังกล่าวมาศึกษาเทียบเคียงไปกับบทบัญญัติของกฎหมาย พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ตราขึ้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2534 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอน ที่ 170 ฉบับพิเศษ หน้า 18 วันที่ 27 กันยายน 2537 ทั้งนี้ มาตรา 2 บัญญัติให้ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป พระราชบัญญัติ

ฉบับนี้ จึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 28 กันยายน 2534 เป็นต้นไป มีด้วยกัน 5 ส่วน : 42 มาตรา พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 มีบทบัญญัติทั้งสิ้น รวม 42 มาตรา แบ่งออกได้เป็น 5 ส่วน กล่าวคือ

ส่วนแรก มาตรา 1 ถึงมาตรา 4 เป็นบทบัญญัติเบื้องต้นของกฎหมาย

ส่วนที่สอง มาตรา 5 ถึงมาตรา 14 เป็นหมวด 1 บททั่วไป

ส่วนที่สาม มาตรา 15 ถึงมาตรา 33 เป็นหมวด 2 คณะกรรมการตรวจสอบ

ส่วนที่สี่ มาตรา 34 ถึงมาตรา 39 เป็นหมวด 3 กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ส่วนที่ห้า มาตรา 40 ถึงมาตรา 42 เป็นหมวด 4 บทกำหนดโทษ

กฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม 2 ฉบับ ต่อมาได้มีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 รวม 2 ฉบับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 37 ก. หน้า 14 วันที่ 28 เมษายน 2543

พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 15 มาตรา 27 มาตรา 28 และมาตรา 30

2. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 116/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนพิเศษ 143 ง. หน้า 31 วันที่ 30 กรกฎาคม 2557

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับนี้ บัญญัติให้แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

ประเด็นสำคัญของกฎหมายพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ที่มักจะขึ้นสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลฎีกา มีดังนี้

1. ขอบเขตของกฎหมาย เป็นไปตามนิยามศัพท์ของคำว่า “ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” ตามความในมาตรา 3 ดังนี้ “ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย”

2. ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด เป็นไปตามคำนิยามศัพท์ของ คำว่า “ทรัพย์สินเกี่ยวกับยาเสพติด” ตามความในมาตรา 3 ดังนี้ “ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด” หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้ความหมายรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำ ไม่ว่าจะด้วยประการใดๆ ให้เงิน หรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม”

3. การสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รับโทษ เช่นเดียวกับตัวการ เป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา 6 ดังนี้ “มาตรา 6 ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

- 3.1 สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด
- 3.2 จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใดๆ เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ
- 3.3 จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ประชุมที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิด หรือเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการถูกจับกุม
- 3.4 รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิด เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ
- 3.5 ปกปิด ซ่อนเร้น หรือเอาไปเสียซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุใดๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด
- 3.6 ชี้แนะหรือติดต่อบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”
4. พยายามกระทำความผิดรับโทษเช่นเดียวกับความผิดสำเร็จเป็นไปตาม บทบัญญัติในมาตรา 7 ดังนี้ “มาตรา 7 ผู้ใดพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ”
5. สมคบกันเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีความผิดตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง ถ้าได้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามที่สมคบกัน ต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ตามมาตรา 8 วรรคสอง “มาตรา 8 ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้นั้นสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าได้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”
6. กระทำความผิดโดยแต่งรูปแบบให้เข้าใจว่าเป็นเจ้าพนักงาน ต้องรับโทษหนักกว่าโทษที่กำหนดอีกกึ่งหนึ่ง ตามความในมาตรา 9 ดังนี้ “มาตรา 9 ผู้ใดกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยแต่งรูปแบบ หรือโดยแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นเจ้าพนักงาน ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ต้องระวางโทษหนักกว่าโทษตามที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้น อีกกึ่งหนึ่ง”
7. เจ้าพนักงานหรือข้าราชการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รับโทษหนักเป็นสามเท่าตามความในมาตรา 10 ดังนี้ “มาตรา 10 กรรมการหรืออนุกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลหรือสภาท้องถิ่นอื่น ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือพนักงาน รัฐวิสาหกิจผู้ใด กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกระทำความผิดตาม มาตรา 42 ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”
8. เจ้าพนักงานหรือข้าราชการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รับโทษหนักเป็น

สามเท่า ตามความในมาตรา 11 ดังนี้ “มาตรา 11 กรรมการหรืออนุกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงานหรือข้าราชการผู้ใด กระทบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาอัน เกี่ยวเนื่องกับการกระทบความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

9. กำหนดโทษจำคุกสูงสุดได้ไม่เกินห้าสิบปีตามความในมาตรา 12 ดังนี้ “มาตรา 12 การกำหนดโทษจำคุกที่จะลงแก่ผู้กระทบความผิด ตามมาตรา 9 มาตรา 10 หรือมาตรา 11 ให้กำหนดโทษจำคุกอย่างสูงที่สุดได้ไม่เกินห้าสิบปี”

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สามารถ ศรีสิริวิบูลย์ชัย (2538) ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและแนวทางแก้ไขปัญหาของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตเมืองกับเขตชนบทของจังหวัด ชลบุรี พบว่าด้านการป้องกันอาชญากรรม การจัดระบบสายตรวจมีปัญหามากทั้งด้านงบประมาณ และยานพาหนะมีไม่เพียงพอกับปริมาณงานที่ปฏิบัติ

สุธี ทิพย์สุข (2538) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานระบบสารสนเทศของสถานีตำรวจภูธรในสังกัดสำนักงานตำรวจภาค 2 ผลการวิจัย พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางสำหรับข้อเสนอแนะนั้น ส่วนใหญ่เห็นควรว่า ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยและเพียงพอในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลการกำหนดมาตรการในการตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจนและเป็นไปอย่างต่อเนื่องทันสมัยต่อสถานการณ์

ประหยัด เงามาม (2541) ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของประชาชนที่มีต่อการป้องกันประสิทธิภาพ การทำงานและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจในจังหวัดชลบุรี พบว่าประชาชนให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

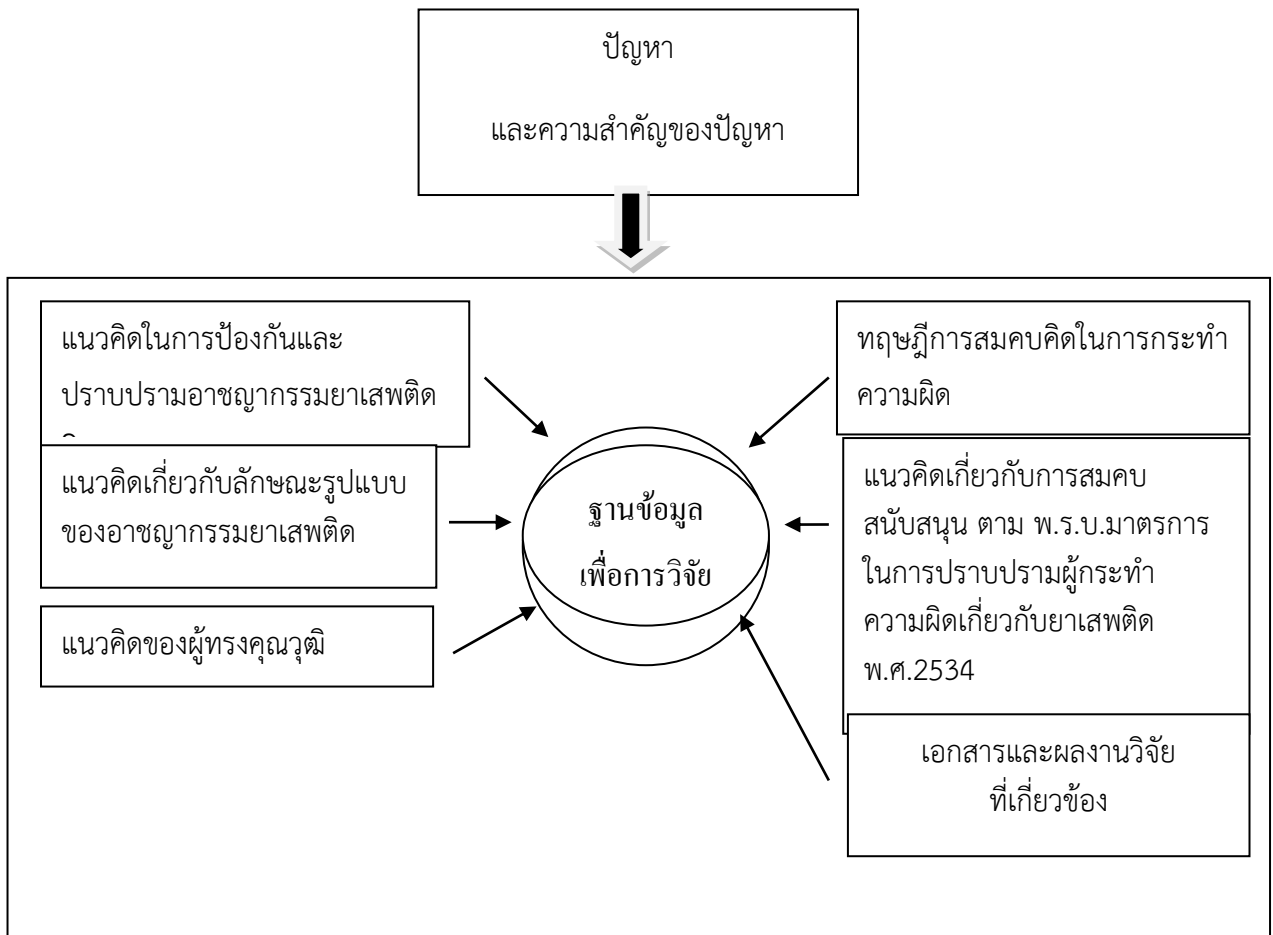
อนิรุช ชันธิ (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมให้ประชาชน หรือชุมชนเขา มีส่วนรวมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม ตลอดจนทำให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการป้องกันอาชญากรรม การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษา พบว่าการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม การจัดตั้งสมาชิกแจงขาว อาชญากรรม การออกพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนในชุมชนเป้าหมายการนำวงดนตรีชุดชุมชนสัมพันธ์ออกแสดงให้ความบันเทิงแก่ประชาชน การเข้าร่วมกิจกรรมงานบุญประเพณีแก่ชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อนบ้านเตือนภัย กิจกรรมเพื่อนบ้านตำรวจ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สามารถไข่เบนแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการป้องกัน อาชญากรรมได้เป็นอย่างดี สุเมธ พิมพะ (2542) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กรณีศึกษา “ตำรวจบ้าน” อำเภออรัญประเทศจังหวัดสระแก้ว พบว่า ตำรวจบ้านหรือตำรวจ อาสาสมัครป้องกันหมู่บ้าน มีความสำคัญในการช่วยเหลือหน่วยราชการ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในท้องถิ่นได้อย่างดี โดยสามารถลดอาชญากรรมในท้องถิ่นได้

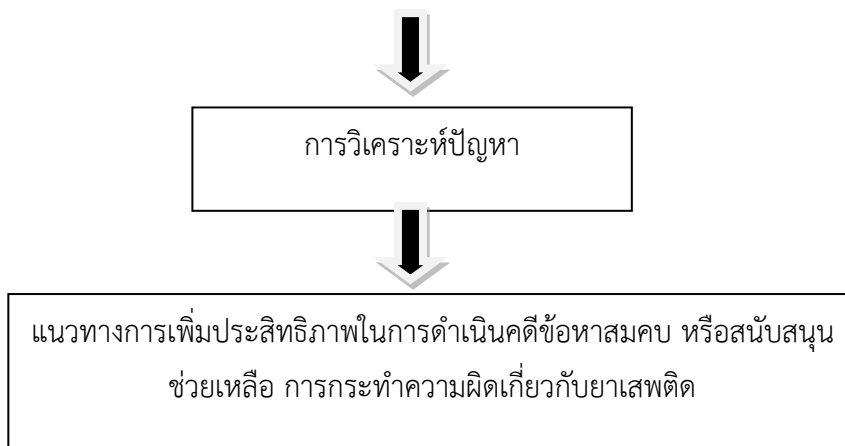
สนั่น วงศเพยรี (2543) ศึกษาความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตอำเภอบ้านฉางจังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนในเขตตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉางจังหวัดระยอง ให้ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมน้อย

ธงชัย ประดั่งถาโต (2543) ศึกษาการให้ความร่วมมือของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจในจังหวัดจันทบุรี พบว่า ประชาชนในจังหวัดจันทบุรี ให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมค่อนข้างน้อย

ประการ ประจง (2543) ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการใช้มาตรการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถในเขตพื้นที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองระยอง พบว่า มาตรการการป้องกันการโจรกรรมรถ มีปัญหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการโจรกรรมรถให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบอย่างทั่วถึง มาตรการการปราบปรามการโจรกรรมรถ มีปัญหาเรื่องการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการเฉพาะกิจไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มความสามารถเนื่องจากขาดกำลังพลและขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

จากการทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พบว่าในทฤษฎี และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด นั้น ทางรัฐบาลได้ให้ความสำคัญและออกมาตรการต่างๆ ในการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง โดยจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติ กฎหมายต่างๆ ที่ออกมา มีโทษที่รุนแรงและเด็ดขาด แต่ในการปฏิบัติงานการใช้บังคับกฎหมายอย่างจริงจังนั้นก็ต้องขึ้นกับผู้ปฏิบัติและผู้ควบคุมกฎหมายว่าจะมีการปฏิบัติแบบเด็ดขาดมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเห็นได้จากปัจจุบันในการปฏิบัติงานนั้นมีความเข้มข้นและเด็ดขาด แต่ก็มีผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมากไม่น้อยที่กระทำความผิดซ้ำซาก จนเป็นภัยต่อสังคม โดยภาครัฐต้องมีการทำการประชาสัมพันธ์ถึงโทษภัยที่เกิดจากยาเสพติด และดำเนินการผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างเด็ดขาด เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างและจะทำให้สังคมกลับมาสู่ความสงบและดำเนินต่อไปได้อย่างสบายใจ

บทที่ 3

การใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด เกี่ยวกับยาเสพติด

ในการดำเนินการศึกษาเรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยภาพรวมของการกำหนดระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) ที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบและขอบเขตของระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิจัยดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการศึกษา โดยสรุปดังต่อไปนี้

สาระสำคัญในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด

1. หลักการและเหตุผล แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดให้เลขาธิการหรือผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคที่เลขาธิการมอบหมายเป็นผู้อนุมัติการขอหมายจับจากศาลหรือการแจ้งข้อหาในความผิดตามมาตรา 6 หรือมาตรา 8 (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 14 วรรคหนึ่ง)

(2) ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน (เพิ่มมาตรา 16 (6) และ (7))

(3) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอให้ศาลสั่งอนุญาตให้นำทรัพย์สินตามมาตรา 30 ออกมาขายทอดตลาดหรือไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการไปพลางก่อน (เพิ่มมาตรา 30/1)

(4) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้ทรัพย์สินตามมาตรา 30 ตกเป็นของกองทุน (เพิ่มมาตรา 30/2)

(5) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินค่าทดแทนความเสียหายหรือเสื่อมสภาพของทรัพย์สินตามมาตรา 30/1 และมาตรา 30/2 (เพิ่มมาตรา 30/3)

(6) กำหนดให้ชัดเจนว่าทรัพย์สินที่จะขอคืนจากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน คือทรัพย์สินที่มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา 22 (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 33 วรรคหนึ่ง)

(7) กำหนดเพิ่มเติมให้ทรัพย์สินของกองทุนรวมถึงทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 30/2 (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 35(1))

(8) ปรับปรุงบทกำหนดโทษกรณีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและกรณีผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือไม่ส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานตามมาตรา 25(2) หรือขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวกตามมาตรา 25(3) (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 8 วรรคหนึ่ง และมาตรา 40)

2. เหตุผล เนื่องจากในปัจจุบันการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ได้กระทำอย่างต่อเนื่องและมี ประสิทธิภาพทำให้มีการยึดทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะและเครื่องจักรกล ดังนั้น เพื่อประโยชน์ของเจ้าของทรัพย์สินและลดภาระของทางราชการใน การเก็บรักษาทรัพย์สินของกลางในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สมควรกำหนดให้สามารถนำทรัพย์สิน ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในทางราชการหรือขายทอดตลาดหรือให้ตกเป็นของกองทุน และปรับปรุงบท กำหนดโทษตามพระราชบัญญัตินี้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

3. สรุปสาระสำคัญ

3.1 มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 8 ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด ผู้นั้นสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท”

เหตุผลในการแก้ไข เพื่อให้อัตราโทษปรับสำหรับความผิดฐานสมคบกันกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีความเหมาะสมยิ่งขึ้นและให้มีโทษทั้งปรับและจำเสมอ

3.2 มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 14 การขอหมายจับจากศาลหรือการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดตาม มาตรา 6 หรือมาตรา 8 ต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการหรือผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคที่เลขาธิการ มอบหมาย และเมื่อดำเนินการจับหรือแจ้งข้อหาแล้ว ให้รายงานเลขาธิการทราบทันที”

เหตุผลในการแก้ไข แก้ไขความว่า “การจับกุม” เป็น “ก่อนการขอหมายจับจาก ศาล” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 237 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเพื่อให้คดีความผิด ที่เกิดขึ้นในส่วนภูมิภาคสามารถดำเนินการไปได้โดยสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น จึงให้ผู้บัญชาการ ตำรวจภูธรที่เลขาธิการมอบหมายมีอำนาจอนุมัติก่อนการขอหมายจับจากศาลหรือการแจ้งข้อหาแก่ ผู้กระทำความผิดได้

3.3 มาตรา 5 ให้เพิ่มความต่อไปนี (6) และ (7) ของมาตรา 16 วรรคหนึ่ง แห่ง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534

“(6) วางระเบียบเกี่ยวกับการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดและการนำ ทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ตามมาตรา 30/1 ระเบียบเกี่ยวกับการคืนทรัพย์สินที่นำไปใช้ประโยชน์ หรือ การไถ่ราคาทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดตามมาตรา 30/2 และระเบียบเกี่ยวกับการประเมินค่าทดแทน ความเสียหายหรือเสื่อมสภาพของทรัพย์สินตามมาตรา 30/3

(7) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจ และหน้าที่ของคณะกรรมการ”

เหตุผลในการแก้ไข เพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจหน้าที่ใน การวางระเบียบเกี่ยวกับการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดและนำไปใช้ประโยชน์ตามมาตรา 30/1 การวางระเบียบเกี่ยวกับการคืนทรัพย์สินตามมาตรา 30/2 และการวางระเบียบเกี่ยวกับการประเมินค่า

ทดแทนความเสียหายหรือเสื่อมสภาพของทรัพย์สินตามมาตรา 30/3 และมีอำนาจปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

3.4 มาตรา 6 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 30/1 มาตรา 30/2 และมาตรา 30/3 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534

“มาตรา 30/1 ในการยื่นคำร้องตามมาตรา 30 วรรคสอง ถ้าพนักงานสอบสวนเห็นว่าทรัพย์สินตามมาตรา 30 วรรคหนึ่ง รายใดเป็นสินทรัพย์ที่ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ให้พนักงานสอบสวนบันทึกเหตุผลและความจำเป็นรวมทั้งภาพถ่ายทรัพย์สินนั้นไว้ และให้เสนอความเห็นพร้อมสำนวนการสอบสวนต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาขอให้ศาลสั่งอนุญาตให้นำทรัพย์สินดังกล่าวออกขายทอดตลาดหรือไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการไปพลางก่อน ในกรณีทรัพย์สินนั้นเป็นของบุคคลอื่นต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของทรัพย์สินนั้นด้วย

เมื่อศาลได้สวนคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้าเห็นว่ามีความจำเป็นและไม่เกิดความเสียหายแก่การดำเนินคดี ศาลอาจสั่งอนุญาตให้นำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการก็ได้

การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

เมื่อขายทอดตลาดแล้ว ได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ถือไว้แทนตัวทรัพย์สินที่ขอให้ศาลสั่งริบ

มาตรา 30/2 ในกรณีที่ไม่มี การฟ้องคดีต่อศาลเนื่องจากผู้ต้องหาถึงแก่ความตายหรือในกรณีที่ไม่มี การฟ้องคดีต่อศาลภายในสองปีนับแต่วันที่การกระทำความผิดเนื่องจากผู้ต้องหาหลบหนีหรือไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ให้พนักงานสอบสวนบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินรวมทั้งภาพถ่ายทรัพย์สินนั้นไว้ และให้ทรัพย์สินตามมาตรา 30 เฉพาะในส่วนที่ไม่ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของบุคคลอื่นตกเป็นของกองทุน

กรณีตามวรรคหนึ่ง ทรัพย์สินตามมาตรา 30 เฉพาะส่วนที่ปรากฏว่าเป็นของบุคคลอื่นหรือบุคคลอื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการมอบหมายสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินหรือบุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอรับทรัพย์สินคืนภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์ ในกรณีที่มีผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งมีหลักฐานเป็นที่เชื่อถือได้ ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าวด้วย โดยแจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งล่าสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏหลักฐานในสำนวนการสอบสวน ถ้าไม่มีผู้มารับขอรับคืนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน

ค่าใช้จ่ายในการประกาศและในการแจ้งให้จ่ายจากเงินของกองทุน ในกรณีที่มีผู้ยื่นคำร้องขอรับทรัพย์สินคืนตามวรรคสอง เมื่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการมอบหมาย ได้สอบสวนพยานหลักฐานแล้ว ถ้ามีคำสั่งยกคำร้องโดยเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องไม่ใช่เจ้าของที่แท้จริงหรือเจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการ

กระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุนเว้นแต่ผู้อื่นคำร้องได้ฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่งดังกล่าว

มาตรา 30/3 ในกรณีต้องคืนทรัพย์สินที่ศาลได้อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ตาม มาตรา 30/1 หรือในกรณีต้องคืนทรัพย์สินแก่เจ้าของทรัพย์สินตามมาตรา 30/2 แล้วแต่กรณี หากปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นเกิดความเสียหายหรือเสื่อมสภาพให้คืนทรัพย์สินดังกล่าวพร้อมทั้งค่าทดแทน ความเสียหายหรือเสื่อมสภาพ ทั้งนี้ การประเมินค่าทดแทนความเสียหายหรือเสื่อมสภาพ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การคืนทรัพย์สินที่นำไปใช้ประโยชน์หรือการใช้ราคาทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดหรือ การจ่ายค่าทดแทนความเสียหายหรือเสื่อมสภาพตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและ เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ค่าทดแทนความเสียหายหรือเสื่อมสภาพให้จ่ายจากเงินของกองทุน”

เหตุผลในการแก้ไข เพื่อเป็นการรักษาประโยชน์ของเจ้าของทรัพย์สินและลด ภาระของทางราชการในการเก็บรักษาทรัพย์สินของกลางในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 30 เห็นควรกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจนำทรัพย์สินดังกล่าวออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้เพื่อ ประโยชน์ของทางราชการ

เพื่อให้ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 30 ซึ่ง ไม่ปรากฏว่าเป็นของบุคคลอื่น หรือกรณีทรัพย์สินเป็นของบุคคลอื่นหรือบุคคลอื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ ด้วยแต่ไม่ขอรับทรัพย์สินคืนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดตกเป็นของกองทุน

เพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินที่ได้รับผลกระทบจากการที่ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่ ได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 30 ซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ตามมาตรา 30/1 หรือกรณีต้องคืนทรัพย์สินแก่เจ้าของทรัพย์สินตามมาตรา 30/2 ให้ได้รับค่าทดแทนความเสียหายหรือ เสื่อมสภาพตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

3.5 มาตรา 7 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 33 การขอรับทรัพย์สินคืนในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา 22 ให้ยื่นคำร้องพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานแต่คณะกรรมการ”

เหตุผลในการแก้ไข เพื่อให้มีความชัดเจนว่าทรัพย์สินที่จะขอคืนจากคณะกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สินคือทรัพย์สินที่มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา 22

3.6 มาตรา 8 ให้ยกเลิกความใน (1) ของมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(1) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 30/2 มาตรา 31 และมาตรา 32”

เหตุผลในการแก้ไข กำหนดให้ทรัพย์สินตามมาตรา 30/2 ตกเป็นของกองทุน

3.7 มาตรา 9 ให้ยกเลิกความในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 40 ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่ส่งคำชี้แจงเป็นตัวหนังสือ หรือไม่ส่งบัญชี เอกสารหรือหลักฐานมาตามมาตรา 25(2) หรือขัดขวางไม่ให้ความสะดวกตามมาตรา 25(3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

เหตุในการแก้ไข ปรับปรุงบทกำหนดโทษให้เหมาะสมขึ้น

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

1. ปัญหาเกี่ยวกับขออนุมัติเลขาธิการคณะกรรมการในการรวบรวมพยานหลักฐานในข้อหาสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มาตรา 3 วรรคสี่ ได้กำหนดถึงการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดว่า “ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิด ดังกล่าวด้วย ดังนั้น หากมีการกระทำอื่นใดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ต่างไปจากกฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าว ก็จะไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ แม้ว่าจะเป็นการกระทำเกี่ยวกับยาเสพติดก็ตามเพื่อแสดง ให้เห็นถึงลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างชัดเจน จึงอาจอธิบายถึงลักษณะของข้อหา องค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและพยานหลักฐานที่สำคัญในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยแยกตามข้อหา

การนำยาเสพติดเข้ามาหรือส่งยาเสพติดออกนอกราชอาณาจักรจะต้องดูพยานหลักฐานว่ามีพยานหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่าได้นำเข้า หรือส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือไม่ ถ้าฟังไม่ปรากฏพยานแวดล้อมอื่น คงได้ความแต่เพียงว่าจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม และชั้นสอบสวนว่านำเมทแอมเฟตามีนเข้ามาในราชอาณาจักรยังไม่เพียงพอที่จะรับฟังตามข้อเท็จจริงดังกล่าวได้

มีข้อพิจารณาในกรณีผู้ต้องหาชุกซ่อนยาเสพติดในร่างกาย เช่น การกลืนลงท้อง หลังจากตรวจสอบจนมีเหตุอันควรเชื่อว่ามียาเสพติดชุกซ่อนในร่างกายจริง ควรให้แพทย์ตรวจและทำการเอ็กซเรย์ให้แน่ชัดอีกครั้ง และไม่ควรบังคับให้ผู้ต้องหาถ่ายยาเสพติดออกให้หมดทันทีทันใด เพราะอาจเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตของผู้ต้องหาได้ ถ้ายาเสพติดเหล่านั้นรั่วหรือแตกในท้อง โดยปกติแล้ว แพทย์จะไม่ใช้ยาถ่ายหรือยาระบายเพื่อเร่งให้ออก แต่จะให้ผู้ต้องหาถ่ายออกเอง ซึ่งจะต้องใช้ เวลานานอาจจะ เป็น 1-2 วันก็ได้ เจ้าหน้าที่ต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาอยู่จนกว่าผู้ต้องหาจะถ่ายยาเสพติดออกมาจนหมดแล้วตรวจนับซึ่งเป็นของกลางต่อไป ซึ่งในเรื่องนี้อำนาจในการควบคุมตัว ผู้ต้องหาภายใน 48 ชั่วโมง นับจากเวลาที่ผู้ต้องหาถูกนำตัวมาส่งที่ทำการของพนักงานสอบสวน ดังนั้น トラบใดที่ผู้ต้องหายังถ่ายของกลางออกไม่หมดและยังไม่มีการทำบันทึกและควบคุมตัวส่งที่ทำการพนักงานสอบสวน ระยะเวลา 48 ชั่วโมง จึงยังไม่เริ่มนับ แต่อย่างไรก็ตามเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. อาจใช้อำนาจในการควบคุมตัวผู้ถูกจับกุมในคดียาเสพติด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด พ.ศ.2519 มาตรา 15 ที่กำหนดว่า เพื่อประโยชน์ในการ

แต่อย่างไรก็ตามเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. อาจใช้อำนาจในการควบคุมตัวผู้ถูกจับกุมในคดียาเสพติด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 มาตรา 15 ที่กำหนดว่า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามมาตรา 14 ให้ถือว่า กรรมการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงานซึ่ง ได้รับ

มอบหมายให้มีอำนาจตามมาตรา 14 (3) คือ จับกุมบุคคลใดๆที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมี อำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร และให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับกุมตามมาตรา 14 (3) ไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็น เวลาไม่เกิน 3 วัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวหรือก่อนนั้น ตามที่จะเห็นสมควรให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยัง พนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ โดยไม่ให้ ถือว่าการควบคุมผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

อำนาจเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.ดังกล่าวเป็นอำนาจนอกเหนือจากอำนาจของพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นอำนาจตามกฎหมายที่กำหนดให้เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (1) การสอบสวนหมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ ฉะนั้น หากผู้ต้องหาซึ่งถ่ายเอายาเสพติดออกไม่หมด เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.อาจใช้อำนาจดังกล่าวในการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ได้ โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน แต่ในบันทึกจับกุมควรให้ปรากฏแจ้งว่าได้ใช้อำนาจเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.ตามมาตรา 15 ควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เป็นเวลานานเท่าใด เริ่มตั้งแต่เมื่อใดและสิ้นสุด เมื่อใด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันเจ้าพนักงานมิให้ถูกฟ้องในเรื่องการควบคุมตัวผู้ถูกจับกุมโดยมิชอบ

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตและการจำหน่ายนั้นมักเป็นการกระทำที่มีการแบ่งหน้าที่และสั่งงานกันตามลำดับขั้น และมีผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมากในลักษณะที่เป็นองค์กรอาชญากรรม ซึ่งบุคคลที่เป็นผู้บงการและรับผลประโยชน์ในท้ายที่สุด ประกอบกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นเป็นการกระทำผิดที่ไม่ผู้เสียหายโดยผู้เสพที่มีความต้องการในการเสพยาจึงมักไม่ให้ความร่วมมือกับทางราชการ คดียาเสพติดจึงเป็นคดีที่ยากต่อการปราบปรามจับกุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กระทำความผิดที่เป็นนายทุนหรือผู้บงการนอกเหนือจากความพยายามในหลายๆ ด้านแล้ว หน่วยงานต่างๆ ก็มีความพยายามที่จะหามาตรการตามกฎหมายที่จะนำมาใช้เพื่อให้สามารถหยุดยั้งการกระทำความผิดตั้งแต่ต้นทาง หรือการนำผู้กระทำความผิดที่เป็นนายทุนหรือหัวหน้าองค์กรมาลงโทษให้ได้เพื่อตัดเครือข่ายอาชญากรรม มาตรการทางกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ การนำหลักความผิด สมคบมาใช้ในการกระทำเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างความรับผิดชอบทางอาญา บุคคลจะต้องรับโทษทางอาญาเมื่อการกระทำของบุคคลนั้นครบองค์ประกอบภายนอก หรือได้กระทำครบชั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและครบองค์ประกอบภายใน ซึ่งเป็นภาวะจิตใจภายในของจำเลย อันได้แก่เจตนาหรือประมาท รวมทั้งเจตนาพิเศษในบางกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้และกระทำความผิดดังกล่าวไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิด ซึ่งเมื่อจำเลยได้กระทำครบองค์ประกอบดังที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดเช่นนั้นแล้ว แม้การกระทำจะไม่บรรลุผลสมดังเจตนาของจำเลยแล้ว จำเลยก็ยังคงมีความผิดฐานพยายามกระทำความผิดผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

เมื่อพิจารณาตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ได้ให้อำนาจตำรวจในการจับกุมผู้ที่สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่

สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่มีข้อยกเว้น ตามมาตรา 14 ที่บัญญัติไว้ว่า การจับกุม หรือการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 6 หรือตามมาตรา 8 ต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการก่อน เมื่อดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้วให้รายงานให้เลขาธิการทราบทันทีการให้อำนาจในการเข้าจับกุมตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ของตำรวจ ไม่สามารถดำเนินการจับกุมผู้ที่สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้ทันที ถึงแม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา 78 พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดได้โดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้น ไม่ได้ เว้นแต่

(1) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังบัญญัติไว้ในมาตรา 80

(2) เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่ บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด

(3) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา 66 (2) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้

(4) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา 117 มาตรา 80 ที่เรียกว่า ความผิดซึ่งหน้านั้น ได้แก่ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำหรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีโอกาสสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสดๆ

อย่างไรก็ดี ความผิดอาญาตั้งระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายฉบับนี้ ให้ถือความผิดนั้น เป็นความผิดซึ่งหน้าในกรณีดังนี้

(1) เมื่อบุคคลถูกไล่จับตั้งผู้กระทำ โดยมีเสียงร้องเอะอะ

(2) เมื่อพบบุคคลหนึ่งแทบจะทันทีทันใดหลังจากการกระทำผิดในถิ่นแถว ใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุ นั้นและมีสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่าง อื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้กระทำความผิด หรือมีร่องรอยพิรุณเห็นเป็นประจักษ์ที่เสื้อผ้า หรือเนื้อตัวของผู้นั้น

หลักทั่วไปของกฎหมายได้ให้อำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดของตำรวจไว้ แต่มีข้อยกเว้นการจับกุมผู้ที่สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 เนื่องจาก มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษและเป็นกฎหมายเฉพาะ ได้มีข้อบังคับไว้ว่าการจับกุมหรือแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำ ความผิดตามมาตรา 6 หรือมาตรา 8 ต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการก่อน และเมื่อดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้ว ให้รายงานให้เลขาธิการทราบทันที

ข้อ 1 การขออนุมัติจับกุมผู้กระทำความผิดตามมาตรา 6 หรือมาตรา 8 ให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจเป็นหัวหน้าในการสืบสวน ซึ่งมีศตั้งแต่นายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรี หรือเป็นข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป หรือหัวหน้าพนักงานสอบสวนยื่นคำขออนุมัติจับกุมต่อเลขาธิการ คำขอตามวรรคหนึ่ง ต้องระบุชื่อผู้กระทำผิดซึ่งประสงค์จะขอจับกุม รวมทั้งระบุข้อหาให้ชัดเจน และให้ยื่นคำขอพร้อมกับเอกสารหลักฐาน ดังต่อไปนี้

(1) บันทึกแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งความผิดและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

(2) รายงานการสืบสวนเกี่ยวกับพฤติการณ์และสถานภาพส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิดที่ขออนุมัติจับกุมนั้น เช่น ประวัติบุคคลหรือประวัติอาชญากร

(3) พยานหลักฐานอื่นที่ทำให้เชื่อได้ว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดในข้อหาที่ขออนุมัติจับกุม

ข้อ 2 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 6 หรือมาตรา 8 เป็นผู้ต้องหาซึ่งถูกจับกุมในความผิดอื่น ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนดำเนินคดีในความผิดอื่นนั้นรายงานหัวหน้าพนักงานสอบสวนและให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนยื่นคำขออนุมัติแจ้งข้อหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 6 หรือมาตรา 8 ต่อเลขาธิการโดยเร็ว

ให้นำความในวรรคสองของข้อ 1 มาใช้บังคับแก่การยื่นคำขออนุมัติแจ้งข้อหาตามวรรคหนึ่ง โดยอนุโลม

ข้อ 3 ในการพิจารณาคำขอ เลขาธิการอาจเรียกให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้ทำการสืบสวน พนักงานสอบสวน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง มาให้ถ้อยคำหรือส่งพยานหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาได้ดำเนินการไปออกหมายจับพร้อมแนบหนังสือการอนุมัติจับผู้สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดต่อศาล เพื่อดำเนินการจับกุมผู้สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 จึงจะสามารถดำเนินการเข้าจับกุมผู้กระทำผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้แล้ว ให้รับรายงานผลการจับกุมแก่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทันทีทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายในเรื่องระยะเวลาขั้นตอนในการปฏิบัติ การขออนุมัติหนังสือจากเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ต้องใช้ระยะเวลา ถ้าระยะทางของสถานีตำรวจอยู่ไกลจากสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดก็ยิ่งใช้ระยะเวลานาน หมายความว่ายิ่งไกลยิ่งใช้เวลาในการขออนุมัติจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนานกว่าจะได้หนังสือการอนุมัติจับกุม เมื่อได้หนังสือแล้วต้องไปขอออกหมายจับพร้อมแนบหนังสือการอนุมัติจับผู้สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดต่อศาลอีกที เมื่อได้หมายจับจากศาลแล้วจึงสามารถจับกุมผู้สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้หลักเกณฑ์การขออนุมัติการจับกุมจากเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามมาตรา 14 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ก่อนนั้น ก่อให้เกิดผลเสียในเรื่องระยะเวลา ขั้นตอนในการขออนุมัตินั้นต้องให้ตำรวจผู้เป็นหัวหน้าในการสืบสวน ซึ่งมียศตั้งแต่ นายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีหรือหัวหน้าพนักงานสอบสวน ยื่นคำขออนุมัติจับกุมต่อเลขาธิการเท่านั้นเป็นผู้ทำหนังสือขออนุมัติการจับกุมจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเมื่อตำรวจผู้เป็นหัวหน้าในการสืบสวน ซึ่งมียศตั้งแต่ นายร้อยตำรวจตรี หรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีหรือหัวหน้าพนักงานสอบสวน ยื่นคำขออนุมัติจับกุมต่อเลขาธิการได้ทำหนังสือการขออนุมัติจับกุมผู้สมคบกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไปยัง เลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแล้วต้องรอผลการอนุมัติจากเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าอนุมัติตามคำที่ร้องขอหรือไม่ ซึ่งการอนุมัติจาก

เลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้นเป็นดุลพินิจจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าจะอนุมัติให้หรือไม่อนุมัติ ตำรวจต้องระบุชื่อผู้กระทำความผิดซึ่งประสงค์ จะขอจับกุม รวมทั้งระบุข้อหาให้ชัดเจนและให้ยื่นคำขอพร้อมกับเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้

(1) บันทึกลงแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งความผิดและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

(2) รายงานการสืบสวนเกี่ยวกับพฤติการณ์และสถานภาพส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิดที่ขออนุมัติจับกุมนั้น เช่น ประวัติบุคคลหรือประวัติอาชญากร

(3) พยานหลักฐานอื่นที่ทำให้เชื่อได้ว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดในข้อหาที่ขออนุมัติจับกุมให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นผู้วินิจฉัยว่าเข้ากระทำความผิดจริงหรือไม่ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานพอสมควร

ปัจจุบันหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติดกำลังมุ่งเน้นไปถึงการจับกุมปราบปรามและการดำเนินคดีแหล่งผลิตยาเสพติดโดยไม่ต้องรอให้มีการผลิตยาเสพติดสำเร็จก่อนแล้วจึงเข้าทำการตรวจค้นจับกุมโดยการนำมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 มาใช้บังคับ ในปัจจุบันกลุ่มนักค้ายาเสพติดต้องการที่จะลดต้นทุนในการผลิตและลดความเสี่ยงที่จะถูกจับดำเนินคดีโดยลดขั้นตอนในการผลิตยาเสพติดลง ทำให้สามารถผลิตยาเสพติดได้เร็วกว่าเดิมอันมีผลทำให้มีการลดอัตราการเสี่ยงถูกจับกุมดำเนินคดี ด้วย อีกทั้งเมื่อผลิตยาเสพติดสำเร็จแล้วก็จะถูกลักลอบไปสู่การค้าในตลาดโลกในช่วงระยะเวลาที่ รวดเร็วมากทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้สืบสวนติดตามไม่ทันด้วยเหตุดังกล่าวถ้าข้อเท็จจริงได้เป็นยุติ ตำรวจจับผู้สมคบกันตกลงกันกระทำความผิดฐานกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 8 วรรคหนึ่งได้แล้ว แต่กรณีตำรวจก็ไม่มีอำนาจจับกุมผู้ต้องหาทั้งสองได้ทันทีเนื่องจากต้องดำเนินการตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ก่อนกล่าวคือตำรวจผู้ทำการจับต้องได้รับอนุมัติการจับจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้ทำการจับกุมตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ก่อนเฉพาะบทบัญญัติมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 นี้ มี เจตนารมณ์เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยมาตรา 26 การใช้อำนาจโดย องค์การของรัฐธรรมนูญนี้ และเพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจโดยมิชอบโดยให้อำนาจ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดซึ่งเป็นฝ่ายบริหารตรวจสอบการใช้อำนาจ ของเจ้าหน้าที่รัฐในการดำเนินคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 แม้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีอำนาจจับกุมผู้สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 8 วรรค หนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 อีกทั้งเมื่อเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีคำสั่งอนุมัติให้ทำการจับกุมผู้ สมคบกันกระทำความผิดตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ตำรวจผู้ขออนุมัติต้องรีบดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้ว รายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทราบทันที

กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ ตำรวจที่ขออนุมัติต้องรีบดำเนินการยื่นคำร้องขอออกหมายจับต่อศาลที่มีเขตอำนาจ ศาลเหนือคดีนั้น เพื่อออกหมายจับผู้กระทำความผิดฐานสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ต่อไป

2. ปัญหาการให้อำนาจตำรวจในการแจ้งข้อหาแก่ผู้สมคบ การสมคบ คือ การแสดงออกซึ่งความตกลงจะกระทำความผิดร่วมกัน ไม่เพียงแต่คุย ซักชวนกันเท่านั้น แต่จะต้องมีหลักฐานที่แสดงถึงการตกลง เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ประกอบ โดยไม่ต้องคำนึงว่าได้กระทำความผิดตามที่ได้สมคบกันหรือไม่ การสมคบจึงเทียบเคียงกับ ฎีกาในเรื่องช่องโจร กล่าวคือ ต้องมีพยานยืนยันได้ว่าจำเลยกับพวกได้คบคิดร่วมกันประชุม ปรึกษาหารือกันที่ไหน เมื่อใด และได้ตกลงกันจะกระทำความผิดอย่างไร ดังนั้น ความผิดฐานสมคบ ตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง ก็จะต้องมีพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีการตกลงกัน หากใช้ว่าเมื่อฟังว่าเป็นตัวการร่วมกันกระทำความผิดแล้ว ซึ่งผู้ชายมีเจตนาชาย ผู้ซื้อมีเจตนาซื้อ ทั้งสองแม้มีเจตนา ต่างกัน แต่เมื่อมีการตกลงกันแล้ว ก็ถือได้ว่าการสมคบกันที่จะกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว หากใช้ว่าจะต้องมีเจตนาเดียวกันหรือเจตนาาร่วมกันไม่ และการสมคบต้องมีเจตนาพิเศษ เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีเจตนาธรรมดา คือ รู้สำนึกในการที่กระทำ

การอนุมัติและการรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงเมื่อพิจารณามาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ตำรวจไม่มีอำนาจจับกุมหรือแจ้งข้อหาแก่ผู้สมคบโดย การตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ได้ทันทีด้วยเหตุนี้ ทำให้เกิดการตีความข้อกฎหมายดังกล่าวนี้ในเมื่อตำรวจไม่มีอำนาจจับกุมหรือแจ้งข้อหาแก่ผู้สมคบ โดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 8 แห่ง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ได้ทันที อำนาจในการแจ้งข้อหาของตำรวจในชั้นจับกุมย่อมไม่มีเพราะเมื่อพิจารณามาตรา 14 แห่ง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 การ จับกุมหรือการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 6 หรือตาม มาตรา 8 ต้องได้รับอนุมัติจาก เลขาธิการก่อนและเมื่อดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้วให้รายงานให้เลขาธิการทราบทันทีในเมื่อ ตำรวจยังไม่มีอำนาจจับกุมผู้สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 8 แห่ง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ผู้สมคบ กันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็ยังไม่ตกเป็นผู้ต้องหา ตำรวจย่อมไม่มีอำนาจดำเนินการแจ้ง ข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามไปด้วย หรือในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 8 เป็นผู้ต้องหาซึ่งถูกจับกุมในความผิดอื่นอยู่แล้วให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนดำเนินคดีในความผิดอื่นนั้นรายงานหัวหน้าพนักงานสอบสวนและให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนยื่นคำ ขออนุมัติแจ้งข้อหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 8 แก่ผู้นั้นต่อเลขาธิการโดยเร็วก่อนตำรวจ จึงจะมีอำนาจดำเนินการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นในการขออนุมัติแจ้ง ข้อหาจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดติดตามมาตรา 14 แห่ง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ตำรวจ ต้องทำหนังสือขออนุมัติแจ้งข้อหาต่อเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ดังนั้น จึงเป็นดุลพินิจของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าจะอนุมัติ

ให้ หรือไม่อนุมัติตำรวจต้องระบุชื่อผู้กระทำผิดซึ่งประสงค์จะขอจับกุมรวมทั้งระบุข้อหาให้ชัดเจนและให้ยื่นคำขอพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้

(1) บันทึกแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งความผิดและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

(2) รายงานการสืบสวนเกี่ยวกับพฤติการณ์และสถานภาพส่วนบุคคลของผู้กระทำ ความผิดที่ขออนุมัติจับกุมนั้น เช่น ประวัติบุคคลหรือประวัติอาชญากรรม

(3) พยานหลักฐานอื่นที่ทำให้เชื่อได้ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดในข้อหาที่ขออนุมัติจับกุมให้ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นผู้วินิจฉัยว่าเข้าข่ายกระทำผิดจริงหรือไม่ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นผู้วินิจฉัยว่าเข้าข่ายกระทำผิดจริงหรือไม่ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานพอสมควรทำให้ผู้ต้องหาที่สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรู้ตัวเหวตัวทัน หลบหนีหรือทำลายพยานหลักฐานที่ใช้เป็นพยานหลักฐานในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้หรือในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 8 เป็นผู้ต้องหาซึ่งถูกจับกุมในความผิดอื่นอยู่แล้วตำรวจก็ไม่สามารถแจ้งข้อหาเพิ่มเติมได้ทันที ทำให้กระบวนการในการนำตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าวไปดำเนินคดีตามกฎหมายล่าช้า หลักเกณฑ์การขออนุมัติการแจ้งข้อหาจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามมาตรา 14 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ดังกล่าวที่ต้องขออนุมัติการแจ้งข้อหาจากเลขาธิการก่อนนั้น ทำให้ เกิดผลเสียในเรื่องการดำเนินการสั่งฟ้องผู้ต้องหาในกรณีข้อหาสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 8 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ล่าช้าและกฎหมายได้บัญญัติให้ตำรวจต้องแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหา ตามที่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสอง ที่บัญญัติไว้ว่าในกรณีที่เจ้าพนักงาน เป็นผู้จับต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับพร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าผู้ ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการ พิจารณาคดีได้และ บัญญัติไว้ว่าในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้ถูกจับทราบถ้ามีหมายจับให้แจ้งให้ผู้ถูกจับ ทราบและอ่านให้ฟัง และมอบสำเนาบันทึกการจับแก่ผู้ถูกจับนั้นอีกทั้งถ้าตำรวจผู้จับกุมหรือแจ้งข้อหา ไม่ได้แจ้งข้อหาให้แก่ผู้ต้องหาในชั้นจับกุมถือว่าขัดต่อกฎหมาย เป็นการจับกุมโดยไม่ชอบต่อกฎหมาย ในชั้นสอบสวนไม่ได้แจ้งข้อหาให้แก่ผู้ต้องหาทำให้เป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายพนักงาน อัยการจะสั่งฟ้องไม่ได้และผู้ต้องหาอาจใช้สิทธินี้ต่อสู้ในชั้นศาลได้ว่าตำรวจไม่ได้แจ้งข้อหาให้ทราบ ทำให้การจับหรือแจ้งข้อหาไม่ชอบด้วยกฎหมายศาลอาจยกฟ้องได้ด้วยเหตุผลดังกล่าวถ้ามีบุคคล ผู้กระทำความผิดฐานสมคบกันเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 8 แห่ง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 แล้วแต่ หากบุคคลผู้กระทำความผิดฐานสมคบกันดังกล่าวแล้วนั้น ตำรวจผู้รับผิดชอบคดียังมีได้ดำเนินการทำ หนังสือจากต้นสังกัด ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2535) ดังกล่าวข้างต้นเพื่อขออนุมัติการจับกุมหรือแจ้งข้อหาจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด เมื่อได้รับหนังสืออนุมัติแล้วให้ทำหนังสือคำร้องขอหมายจับพร้อมทั้งแนบ หนังสือการอนุมัติการจับกุมหรือแจ้งข้อหาผู้สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยา

เสพติดไปดำเนินการเพื่อให้ศาลออกหมายจับ ในเมื่อตำรวจยังไม่ได้จับกุมบุคคลผู้สมคบกันกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดบุคคลนั้นก็ยังไม่ตกเป็น ผู้ต้องหา ตำรวจก็ไม่มีอำนาจแจ้งข้อหาแก่ผู้สมคบ โดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะบุคคลนั้นยังไม่ถูก กล่าวหาว่าได้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(3) ที่บัญญัติไว้ว่า ผู้ต้องหาหมายความว่าบุคคลผู้กล่าวหาว่าได้ กระทำความผิดแต่ยังไม่ถูกฟ้องศาล หรือในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 8 เป็นผู้ต้องหาซึ่งถูก จับกุมในความผิดอื่นอยู่แล้วตำรวจผู้รับผิดชอบคดียังมีได้ ดำเนินการทำหนังสือจากต้นสังกัดเพื่อขอ อนุมัติแจ้งข้อหาตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดใน กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535) ดังกล่าวข้างต้น

ตำรวจก็ไม่สามารถแจ้งข้อหาเพิ่มเติมได้ทันทีแม้ตำรวจจะมีอำนาจจับกุมหรือแจ้งข้อหา และดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในข้อหาสมคบโดยตกลงกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 8 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แล้วตำรวจผู้ขออนุมัติต้องรีบดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้วรายงานให้เลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทราบทันทีในการดำเนินคดี จะต้องแยกบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดให้ออกกว่าใครคือผู้สมคบ ใครคือผู้สนับสนุนและใครคือตัวการ เพื่อ จะ ได้วางแนวทางการสืบสวนสอบสวนและฟ้องคดีให้ถูกต้อง อันจะทำให้สามารถลงโทษผู้กระทำ ความผิดตามพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดแต่ละคนได้เมื่อมีการสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด อันเป็นความผิดตาม พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด มาตรา 8 วรรคหนึ่งแล้ว ต่อมาได้มีการกระทำความผิดหลักจนสำเร็จ ความผิดฐานสมคบ และความผิดหลักเป็นความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทต้องลงโทษบทหนัก ถ้าความผิดหลัก อยู่ในระหว่างการ สอบสวน ยังไม่ได้ฟ้องคดีต่อศาลย่อมสามารถดำเนินคดีในข้อหาสมคบฯ ได้ โดยการแจ้งข้อหาเพิ่มเติม แต่ให้แยกสำนวนการสอบสวน และฟ้องไปในคราวเดียวกันกับความผิดข้อหา หลัก ถ้าในความผิดหลักได้ ฟ้องคดีต่อศาลแล้วและอยู่ระหว่างการพิจารณา หากฟ้องในข้อหาสมคบ อีกจะเป็นฟ้องซ้อน ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 173 วรรคสอง เพราะเป็นการ กระทำกรรมเดียวแต่ผิด กฎหมายหลายบท ถ้าความผิดหลักได้ฟ้องคดีต่อศาลและมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว หากฟ้องข้อหา สมคบอีก ก็จะเป็นฟ้องซ้ำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (4)

ปัญหาการให้อำนาจตำรวจในการแจ้งข้อหาแก่ผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 เนื่องจากมาตรา 14

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ายาเสพติดนั้นเป็นปัญหาที่มีความสำคัญสร้าง ผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งในทางสังคมเศรษฐกิจของประเทศความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของ ประชาชนและแม้รัฐบาลจะใช้มาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวดแต่ก็ไม่อาจแก้ไขปัญหานี้ได้หมดหรือลด น้อยลงจากสังคมได้ ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายยาเสพติดในปัจจุบันที่มีอยู่กระจัดกระจายอยู่หลายฉบับ มี รายละเอียดที่แตกต่างกัน โดยกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดต่างๆที่มีอยู่ในปัจจุบันมีผู้รักษาการให้เป็นไป ตามกฎหมายกระจายอยู่ในหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวง ยุติธรรม และสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นสาเหตุให้การดำเนินการตามกฎหมาย ขาดเอกภาพและไม่ดำเนินในทางทิศเดียวกัน อย่างไรก็ตามการดำเนินงานในแต่ละประเทศย่อมประสบ

ปัญหาที่แตกต่างกันตามลักษณะปัญหาที่แต่ละประเทศประสบอยู่สำหรับประเทศไทยนั้น ประสบปัญหาที่เรียกได้ว่าครบวงจร คือ เป็นทั้งภาครัฐแนวหน้าแหล่งผลิตยาเสพติดภายในประเทศ เส้นทางผ่านเข้าออกประเทศตั้งนั้นมาตรการที่ดำเนินงานในปัจจุบันจึงแบ่งเป็นสองลักษณะต้องดำเนินการควบคู่กันไป คือ การลดความต้องการการเสพหรือการใช้ยาเสพติด ได้แก่ การป้องกันไม่ให้ เกิดการใช้ยาเสพติด ตลอดจนการบำบัดการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ผลการศึกษาอำนาจจับกุมหรือแจ้งข้อหาของตำรวจแก่ผู้สมคบกันกระทำความผิด ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 พบว่ามีปัญหาการได้รับอนุมัติจาก เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดก่อนตำรวจจับกุมหรือแจ้งข้อหาสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แบ่งเป็นปัญหาการให้อำนาจตำรวจในการจับกุมผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และปัญหาการให้อำนาจตำรวจในการแจ้งข้อหาแก่ผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 เนื่องจากมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษและเป็นกฎหมายเฉพาะได้มีข้อบังคับไว้ว่าการจับกุมหรือการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 6 หรือตามมาตรา 8 ต้องได้รับอนุมัติจาก เลขาธิการก่อนและเมื่อดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้วให้รายงานให้เลขาธิการทราบทันที การขออนุมัติ การอนุมัติ และการรายงานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนด ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (2535) ดังกล่าวข้างต้นตำรวจจึงจะมีอำนาจจับกุมหรือแจ้งข้อหาแก่ผู้สมคบกันกระทำความผิดตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ได้โดยมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สรุป

ในปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดมีแนวโน้มที่จะระบาดสูงขึ้นทั้งๆ ที่รัฐบาลมีนโยบายต่อสู้เอาชนะกับยาเสพติดอย่างชัดเจน และหน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนได้ร่วมกันบูรณาการในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล แต่ว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดนั้นมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น เนื่องจากการป้องกันปราบปรามในปัจจุบันจะมุ่งเน้นถึงผู้ผลิตยาเสพติดและผู้จำหน่ายรายใหญ่ แต่การป้องกันปราบปรามผู้ค้ารายย่อยซึ่งเป็นความผิดสำเร็จแล้ว ยังไม่มีมาตรการนโยบายและดำเนินการอย่างชัดเจน จึงเป็นเหตุให้มีผู้จำหน่ายรายย่อยยังมีอยู่ และยังมีอย่างต่อเนื่องตลอดมาจนถึงปัจจุบัน การระบาดของยาเสพติดมากขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะการลำเลียงยามาจากแหล่งผลิตเพื่อจำหน่ายมีจำนวนมากขึ้น และจำนวนยาเสพติดที่เจ้าหน้าที่จับได้มีจำนวนมาก แม้ว่ารัฐบาลมีนโยบายเร่งรัดปราบปรามการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาในประเทศ พร้อมทั้งกวาดล้างปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดภายในประเทศอย่างจริงจังและเด็ดขาด

ซึ่งยาเสพติดได้เข้ามาแพร่หลายในสังคมเราเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเฮโรอีน มอร์ฟิน และ อื่นๆ อีกกว่า 100 ชนิด ซึ่งนอกจากผู้ใหญ่จะติดยาเสพติดแล้ว ก็ยังมีเยาวชน ติดยาเสพติดเหล่านี้ อีก ด้วย ซึ่งนับว่าเป็นการสูญเสียทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง เพราะนอกจากผู้เสพยาเสพติดทั้งหลายนี้จะสามารถประกอบอาชีพทำการงานต่างๆ ไม่ได้แล้ว ยังก่ออาชญากรรม

ทำให้เกิดปัญหาต่อสังคม กระทบกระเทือนต่อประชาชนผู้ไม่ได้เสพยาเสพติดอีกด้วยจากเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้เกิดความคิดว่าควรจะต้องดำเนินคดีต่อผู้ผลิต ผู้จำหน่ายรายใหญ่ รายย่อย ผู้เสพ และตลอดจน ผู้สมคบกันผลิตยาเสพติด หากสามารถดำเนินการต่อผู้จำหน่ายทั้งรายใหญ่ รายย่อย ผู้เสพ และตลอดจนผู้สมคบกันผลิตยาเสพติด ได้อย่างต่อเนื่องแล้วจะช่วยเหลือในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้อีกทาง และเชื่อว่าเป็นการช่วยเหลือที่ได้ผลดีเป็นอย่างยิ่ง

บทที่ 4

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือ สนับสนุนช่วยเหลือ การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และอีกส่วนจากการดำเนินการวิเคราะห์ โดยการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานทางสังคม แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและบริบทการพัฒนาสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งปรากฏผลดังนี้

วิเคราะห์สาระสำคัญของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534

1. หลักการและเหตุผล เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

2. สาระสำคัญ

2.1 ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หมายความว่า เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซื่อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใดๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

2.2 บุคคลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

บุคคลที่ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด หมายความว่า การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

ผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แม้กระทำนอกราชอาณาจักร ก็ต้องรับโทษในราชอาณาจักร ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือเป็นคนต่างด้าวแต่ประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือเป็นคนต่างด้าวและการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นอยู่ในราชอาณาจักร และมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (มาตรา 5)

ผู้ที่สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด หรือจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่หรือวัตถุใดๆ เพื่อประโยชน์ หรือให้ความสะดวก

แก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ ผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น (มาตรา 6)

ผู้ที่ยพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ (มาตรา 7)

ผู้ที่สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้นั้นสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 8)

2.3 คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินคณะหนึ่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ อัยการสูงสุดเป็นรองประธานกรรมการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมบังคับคดี อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ และเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง ตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด วินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดของผู้ต้องหา หรือผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์และระเบียบเกี่ยวกับกองทุน (มาตรา 15 และ มาตรา 16)

2.4 การตรวจสอบทรัพย์สินของคณะกรรมการ ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้หมายรวมถึงทรัพย์สินที่เปลี่ยนแปลงสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว หรือหนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้รับ ขาย จำหน่าย โอนหรือยกย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัด และภายหลังจากนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหารายใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น (มาตรา 19 วรรคหนึ่ง)

หากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดของผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา โดยได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสน่หา หรือรู้อยู่ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้นด้วย (มาตรา 20)

ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณ ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีต้องหานั้น (มาตรา 22)

ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือ เป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะ กรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินราย นั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่ ทั้งนี้ ไม่ตัด สิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สิน นั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้

เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวแล้ว ให้คณะกรรมการจัดให้มีการพิสูจน์ โดยเร็ว และในกรณีที่ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็น ทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็ให้คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้นั้น แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ ให้ ถือว่าการยึดหรืออายัดชั่วคราวเป็นการยึดหรืออายัดตามมาตรา 22

2.5 การฟ้องร้องเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

2.5.1 การยื่นคำร้องต่อศาล เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง และทรัพย์สินที่ คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น โดยจะยื่นคำร้องไปพร้อม กับคำฟ้องหรือในเวลาใดๆ ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้ แต่ถ้ามียุติอันสมควรแสดงได้ว่าไม่ สามารถยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา จะยื่นคำร้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำ พิพากษาก็ได้ เว้นแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

เมื่อศาลสั่งริบคำร้องของพนักงานอัยการแล้ว ให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้อง ขอเข้ามาในคดีก่อนคดีถึงที่สุด (มาตรา 27)

บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ใน การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยา เสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษ ตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม โดยให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาล สั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวเมื่อศาลสั่งริบคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่าย แพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอ เข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจ เชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม (มาตรา 29)

2.5.2 การไต่สวนของศาล หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุดและแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้ เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือตนเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริต และมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุตสาธารณ

ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดย สุจริตเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (มาตรา 29)

บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ถ้าไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน

2.6 กรณีมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีหรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดยกฟ้อง ให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น รวมทั้งทรัพย์สินของผู้อื่นที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสิ้นสุดลง ส่วนทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น ถ้าไม่มีผู้ใดมาขอรับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มิคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ให้ตกเป็นของกองทุน

ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินคดีได้ภายในสองปีนับแต่วันที่การกระทำความผิดเกิดและไม่อาจจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ให้ทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นตกเป็นของกองทุน แต่ถ้าไม้อาจดำเนินคดีต่อไปได้เพราะเหตุที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใดถึงแก่ความตาย ให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนเว้นแต่ภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นถึงแก่ความตาย และทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นได้ทรัพย์สินดังกล่าวมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณกุศลก็ให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น (มาตรา ๓๒)

2.7 กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ให้จัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดขึ้นกองทุนหนึ่งประกอบด้วยทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งริบหรือตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 32 หรือทรัพย์สินที่มีผู้ให้ หรือทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินดังกล่าว

3. ผู้รักษาการและวันบังคับใช้ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2534 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 108 ตอนที่ 170 หน้า 18 ฉบับพิเศษ 27 กันยายน 2534 โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการใช้กฎหมายมาตรการข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

1. ปัญหาเกี่ยวกับขออนุมัติเลขาธิการคณะกรรมการในการรวบรวมพยานหลักฐานในข้อหาสมคบ กันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พบว่า ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 บัญญัติไว้ว่า ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้นั้นสมคบกัน

กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าได้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่งผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นเมื่อพิจารณามาตรา 8 แล้ว พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ได้ให้อำนาจตำรวจในการจับกุมผู้สมคบโดยการตกลงกัน ตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่มีข้อยกเว้น ตามมาตรา 14 ที่บัญญัติไว้ว่าการจับกุมหรือการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 6 หรือตามมาตรา 8 ต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการก่อน เมื่อดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้ว ให้รายงานให้เลขาธิการทราบทันที การให้อำนาจในการจับกุมตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ของตำรวจไม่สามารถดำเนินการจับกุมผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ทันที ถึงแม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ ตามมาตรา 78 และมาตรา 80 หลักทั่วไปของกฎหมายได้ให้อำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายของตำรวจไว้ แต่มีข้อยกเว้นการจับกุมผู้สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ.2534 เนื่องจาก มาตรา 14 ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษและเป็นกฎหมายเฉพาะได้มีข้อบังคับไว้ว่าการจับกุมหรือการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 6 หรือตามมาตรา 8 ต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการก่อน และเมื่อดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้ว ให้รายงานเลขาธิการทราบทันที การขออนุมัติ การอนุมัติและการรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (2535) ดังกล่าวข้างต้น บทบัญญัติมาตราแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 นี้ มีเจตนารมณ์เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยมาตรา 26 บัญญัติไว้ว่าการใช้อำนาจโดยองค์การของรัฐ

2. ปัญหาการให้อำนาจตำรวจในการจับกุม ผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 บัญญัติไว้ว่า ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดผู้หนึ่งสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าได้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่งผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นเมื่อพิจารณามาตรา 8 แล้ว พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ได้ให้อำนาจตำรวจในการจับกุมผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่มีข้อยกเว้น ตามมาตรา 14 ที่บัญญัติไว้ว่าการจับกุมหรือการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 6 หรือตามมาตรา 8 ต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการก่อนเมื่อดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้วให้รายงานให้เลขาธิการทราบทันที การให้อำนาจในการจับกุมตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ของตำรวจไม่สามารถดำเนินการจับกุมผู้สมคบ โดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้ทันทีถึงแม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

ตามมาตรา 78 และมาตรา 80 หลักทั่วไปของกฎหมายได้ให้อำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายของตำรวจไว้แต่มีข้อยกเว้นการจับกุมผู้สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 เนื่องจากมาตรา 14 ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษและเป็นกฎหมายเฉพาะได้มีข้อบังคับไว้ว่าการจับกุมหรือการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 6 หรือ ตามมาตรา 8 ต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการก่อน และเมื่อดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้วให้รายงานเลขาธิการทราบทันที การขออนุมัติ การอนุมัติและการรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (2535) ดังกล่าวข้างต้น บทบัญญัติ มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 นี้ มีเจตนารมณ์เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยมาตรา 26 บัญญัติไว้ว่า การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ล่าช้า และกฎหมายได้บัญญัติให้ตำรวจแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหา ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสองที่บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับพร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นนี้อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษานายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความและตามมาตรา 84 (1) ที่บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นแจ้งข้อ กล่าวหา และรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุผลแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ ถ้ามีหมายจับให้แจ้งให้ผู้ถูกจับ ทราบและอ่านให้ฟังและมอบสำเนาบันทึกการจับแก่ผู้ถูกจับคนนั้น อีกทั้งถ้าตำรวจผู้จับกุมหรือแจ้งข้อหาไม่ได้แจ้งข้อหาให้แก่ผู้ต้องหาในชั้นจับกุมถือว่าขัดต่อกฎหมาย เป็นการจับกุมโดยไม่ชอบต่อกฎหมายในชั้นสอบสวนไม่ได้แจ้งข้อหาให้แก่ผู้ต้องหาทราบทำให้เป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วย กฎหมายพนักงานอัยการจะสั่งฟ้องไม่ได้และผู้ต้องหาอาจใช้สิทธินี้ต่อสู้ในชั้นศาลได้ว่าตำรวจไม่ได้แจ้ง ข้อหาให้ทราบให้การจับหรือแจ้งข้อหาไม่ชอบด้วยกฎหมายศาลอาจยกฟ้องได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวถ้ามีบุคคลผู้กระทำความผิดฐานสมคบกันเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แล้ว แต่หากบุคคลผู้กระทำความผิดฐานสมคบกันดังกล่าวแล้วนั้น ตำรวจผู้รับผิดชอบคดียังมีได้ดำเนินการทำหนังสือจากต้นสังกัดเพื่อขออนุมัติแจ้งข้อหาจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการขออนุมัติแจ้งข้อหาที่กำหนด ในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535) ดังกล่าวข้างต้น ตำรวจก็ไม่มีอำนาจแจ้งข้อหาแก่ผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 8 เป็นผู้ต้องหาซึ่งถูกจับกุมในความผิดอื่นอยู่แล้ว ตำรวจผู้รับผิดชอบคดีก็ต้องทำหนังสือตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการขออนุมัติการแจ้งข้อหาที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ดังกล่าวข้างต้นเพื่อขออนุมัติแจ้งข้อหาจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เช่นกัน จึงจะมีอำนาจแจ้งข้อหาแต่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 8 ที่เป็นผู้ต้องหาซึ่งถูกจับกุมในความผิดอื่นอยู่แล้วได้ แม้ตำรวจจะมีอำนาจแจ้งข้อหาและดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในข้อหาสมคบโดยตกลงกันเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการ

ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 แล้วตำรวจผู้ขออนุมัติต้องรีบดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้วรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทราบในทันที

วิเคราะห์จากบทสัมภาษณ์

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 นั้น ยังคงมีบทกำหนดในการใช้ที่อยู่ซึ่งครอบคลุมโทษของผู้กระทำความผิด แต่เนื่องจากยุคสมัยได้เปลี่ยนไป จึงจำเป็นต้องต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวบัญญัติข้อกฎหมายให้ทันสมัย ซึ่งจากร่างพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด นั้น ได้มีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันไป จากที่ได้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถจับประเด็นและวิเคราะห์ตามที่ได้กำหนดข้อหาดังต่อไปนี้

1. การปรับปรุงพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 มีผลดีต่อการปฏิบัติงานหรือไม่ จากการสัมภาษณ์พบว่า มีผลดีต่อการปฏิบัติงานสำหรับระดับผู้ปฏิบัติ เนื่องจากมีความคล่องตัวรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานลง แต่ก็อาจจะมีผลเสียอันเนื่องมาจากตัวผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรอบครอบหรือปฏิบัติหน้าที่ด้วยความทุจริต ก็อาจจะส่งผลเสียมาถึงภาพลักษณ์ขององค์กรนั้นได้ จึงจำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังและรัดกุมในการใช้กฎหมายมาบังคับใช้กับประชาชน

2. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ถ้ามีการผ่านร่าง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งพบว่าจากการให้สัมภาษณ์เป็นในทิศทางเดียวกัน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ในร่างพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่กำลังจะเกิด นั้น ไม่ค่อยมีในทางปฏิบัติเพราะช่วยลดขั้นตอนในการทำงานในชั้นปฏิบัติ ทำให้สะดวกและรวดเร็วต่อการปฏิบัติหน้าที่

3. ผลกระทบที่อาจจะเกิดเมื่อร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงแก้ไขมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผ่านการพิจารณาและมีผลบังคับใช้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่าไม่เกิดผลกระทบในด้านลบ แต่จะส่งผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจากที่ได้สัมภาษณ์ นั้น พระราชบัญญัติที่ประกาศใช้ของเดิมคืออยู่แล้วแต่ยังขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ทำให้เกิดภาระในการดูแลทรัพย์สินที่ได้จากการจับกุมผู้กระทำความผิดยาเสพติด

4. ข้อคิดเห็นแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงข้อคิดเห็นค่อนข้างดี โดยแบ่งเป็นตามลักษณะดังนี้

4.1 ด้านนโยบาย ผู้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ภาครัฐควรมีการปรับปรุงในกฎหมายมีความทันสมัยตามสถานการณ์โลกในยุคปัจจุบันที่มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามา และการให้นโยบายแต่ละครั้ง ควรที่จะดูความเหมาะสมและความต่อเนื่องของการปฏิบัติงานด้วย

4.2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ควรที่มีการฝึกฝนหรือมีความชำนาญและเป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านกฎหมายและรัฐศาสตร์ให้มาก ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติต้องคลุกคลีกับประชาชนและต้องทำงานอย่างซื่อตรง หากประพฤติตนในทางทุจริตแล้วก็จะอาจจะใช้อำนาจหาผลประโยชน์ต่อหน้าที่การงานได้

4.3 ด้านงบประมาณ ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมและสนับสนุนงบให้ตรงต่อการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยเสริมกำลังให้กับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในความเสี่ยง

4.4 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ควรจะพร้อมใช้งานและทันสมัยอยู่เสมอ โดยจะต้องมีงบประมาณให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน อันจะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานและสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร

สรุป

ผู้กระทำความผิดฐานสมคบกันเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 แล้ว แต่หากบุคคลผู้กระทำความผิดฐานสมคบกันดังกล่าวแล้วนั้น ตำรวจผู้รับผิดชอบ คดียังมีได้ดำเนินการทำหนังสือจากต้นสังกัดเพื่อขออนุมัติแจ้งข้อหาจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการขออนุมัติแจ้งข้อหาที่กำหนด ในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535) ดังกล่าวข้างต้น ตำรวจก็ไม่มีอำนาจแจ้งข้อหาแก่ผู้สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตาม มาตรา 8 เป็นผู้ต้องหาซึ่งถูกจับกุมในความผิดอื่นอยู่แล้ว ตำรวจผู้รับผิดชอบคดีก็ต้องทำหนังสือตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการขออนุมัติการแจ้งข้อหาที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ดังกล่าวข้างต้นเพื่อขออนุมัติแจ้งข้อหาจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เช่นกัน จึงจะมีอำนาจแจ้งข้อหาแต่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 8 ที่เป็นผู้ต้องหาซึ่งถูกจับกุมในความผิดอื่นอยู่แล้วได้แม้ตำรวจจะมีอำนาจแจ้งข้อหาดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในข้อหาสมคบโดยตกลงกันเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 แล้วตำรวจผู้ขออนุมัติต้องรีบดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้วรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทราบในทันที

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ข้อสรุปแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในปัจจุบันทุกฝ่ายให้ความสำคัญต่อการแก้ไขยาเสพติด ซึ่งจากการวิจัยได้ข้อสรุปที่จำเป็นจะต้องมีต่อแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในประเด็นต่างๆ ที่สอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ อันได้แก่

1. สถานการณ์การดำเนินคดียาเสพติดข้อหาสมคบ สนับสนุน เพื่อทำลายเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดในปัจจุบัน

2. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ที่เกิดขึ้นกับ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและพนักงานสอบสวนคดียาเสพติด

3. เพื่อหาแนวทางหรือรูปแบบในการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้สามารถลงโทษตัวการใหญ่หรือนายทุนในเครือข่ายการค้ายาเสพติดได้มากยิ่งขึ้น

จากการผลการวิเคราะห์โดยสรุปได้ว่า การที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ในแง่ของกฎหมายมีบทลงโทษที่ชัดเจนและเป็นธรรมแต่ยังขาดการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องมีการแนวทางและแผนในการปรับปรุงอยู่เสมอ แต่ยังมีข้อจำกัดบางอย่างอยู่ที่ผู้ปฏิบัติงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจ ถ้าหากใช้ในทางถูกแล้วย่อมเป็นผลดีและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิด แต่ถ้าเกิดใช้อำนาจที่มีอยู่ในทางทุจริตย่อมจะส่งผลเสียต่อองค์กรและจะขาดการยอมรับความน่าเชื่อถือรวมไปถึงตัวของกฎหมายเองด้วย ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวผู้ปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่สำคัญสุดและเป็นตัวกำหนดว่าจะใช้กฎหมายไปในทิศทางใด ซึ่งถ้ามีการอบรมสั่งสอนภายในองค์กรที่ได้อย่างมีระบบให้รู้จักหน้าที่ ที่เป็นแบบอย่างในสุจริตธรรม ย่อมจะส่งผลดีต่อองค์กรและประเทศชาติ ส่งผลดีต่อการเสริมประสิทธิภาพในการปกครองบังคับใช้กฎหมายในประเทศ

โดยผลสรุปจากการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ มีดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้เข้าใจกระบวนการของการพัฒนาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำไปศึกษาเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการ

ให้เกิดผลสำเร็จชัดเจนได้ ที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญในการคิด การพิจารณา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้

2. ผลจากการศึกษารูปแบบแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้เข้าใจขั้นตอนในการปฏิบัติงานตั้งแต่จุดเริ่มต้นที่ข้อมูลรายละเอียดที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสำเร็จตามภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบอย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับกระบวนการทำงานและระเบียบกฎหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับการฝึกภายในองค์กร จนได้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

3. แนวทางการแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผลจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี รูปแบบ และวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดยาเสพติด ทั้งที่เป็นเอกสาร ทางวิชาการ เอกสารทางราชการ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งต่างๆ ทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ ควรเพิ่มชั่วโมงการอบรมบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ในด้านอุดมการณ์ความรักชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกในเรื่องของความรักชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ การให้ความรู้ในเรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด โทษของยาเสพติดการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ข้อเสนอแนะ

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อาจทำได้ด้วยการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาระบบงาน และการเพิ่มการสนับสนุนด้านงบประมาณ

1. การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากร ต้องให้ความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติงานอย่างถ่องแท้ในงานที่ปฏิบัติ สืบเนื่องจากงานในด้านนี้จะเกี่ยวข้องกับประชาชนและกฎหมายเป็นหลัก ซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงกับบุคคลและความผิดต่อกฎหมาย ซึ่งผู้ปฏิบัติงานหรือเจ้าหน้าที่ต้องมีความรอบครอบและต้องมีความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมายอย่างถูกต้อง ต้องใช้หลักธรรมาภิบาล ใช้หลักนิติรัฐและรัฐศาสตร์ควบคู่กันไป ซึ่งถ้าบุคลากรมีประสิทธิภาพก็จะทำให้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและจะสามารถวิเคราะห์ จับกุม ดำเนินคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างถูกต้อง จะทำให้เป็นการสอดคล้องในการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2. การพัฒนาระบบงาน

ระบบงานหรือสายงานในการปฏิบัติงาน เป็นอีกปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งจากการที่มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ย่อมทำให้เห็นถึงการพัฒนาระบบงานให้ทันสมัยและทำให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพของปฏิบัติงาน โดยมีการเพิ่มอำนาจที่จำเป็นและลดขั้นตอนของการทำงาน

กระจายอำนาจในการสั่งการ เพื่อให้สะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงเห็นควรมีการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ให้ทันสมัยและสม่ำเสมอ จึงเป็นการช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพไปอีกทางหนึ่ง

ตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 มาตรา 14 นั้น บัญญัติไว้ว่า “ การจับกุมหรือการแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิด ตาม ม.6 หรือตาม ม.8 ต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการก่อน และเมื่อดำเนินการตามที่ได้รับอนุมัติแล้ว ให้รีบรายงานให้เลขาธิการทราบทันที การขออนุมัติ การอนุมัติ และการรายงานตามวรรค 1 ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ”

ทำให้เพิ่มขึ้นก่อนออกหมายจับ หรือการแจ้งข้อหาในคดีสมคบหรือสนับสนุน เป็นเหตุให้คดีคืบหน้าล่าช้า ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิก มาตรา 14 ข้างต้น โดยให้ปฏิบัติในการจับกุมหรือแจ้งข้อหาให้ขออนุมัติต่อศาลโดยตรง เหมือนเช่นคดีอาญา หรือคดียาเสพติดในข้อหาอื่นๆ เพื่อความคล่องตัวรวดเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบ ตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด

3. การเพิ่มการสนับสนุนด้านงบประมาณ

การที่ภาครัฐหรือรัฐบาลได้มีการให้ความสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการปราบปรามยาเสพติด ถือเป็น การช่วยทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจน เครื่องมือที่ทันสมัยและพร้อมใช้งานตลอดเวลา ซึ่งเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

- ธงชัย ประดั่งถาโต. “การให้ความร่วมมือของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของ
ข้าราชการตำรวจในจังหวัดจันทบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา
บริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.
- ประการ ประจง. “ปัญหาอุปสรรคในการใช้มาตรการป้องกันและ ปราบปรามการโจรกรรมรถในเขต
พื้นที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองระยอง”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขานโยบายสาธารณะ, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.
- ประหยัด เงามาม. “ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของประชาชนที่มีต่อการป้องกัน ประสิทธิภาพการทำงาน
และปราบปรามอาชญากรรมของข้าราชการตำรวจในจังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2541.
- สุธี ทิพย์สุข. พ.ต.ท. “ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานระบบ
สารสนเทศของสถานีตำรวจภูธรในสังกัดสำนักงานตำรวจภาค 2”. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2538.
- สนั่น วงศเพยรี. “ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ของประชาชน : ศึกษาเฉพาะ
กรณีประชาชนในเขตอำเภอบางฉ่างจังหวัดระยอง”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.
- สุเมธ พิมพะ. “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กรณีศึกษา “ตำรวจบ้าน” อำเภอ
อรัญประเทศจังหวัดสระแก้ว”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยบูรพา, 2542.
- สามารถ ศรีสิริวิบูลย์ชัย. พ.ต.ท. “ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและ
แนวทางแก้ไขปัญหาของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตเมืองกับเขตชนบทของจังหวัด ชลบุรี”.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา,
2538.
- อนิรุช ชันธี. “การส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต,
สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พล.ต.ต.ภรศักดิ์ นวนหนู
วัน เดือน ปีเกิด	2 ธันวาคม 2506
การศึกษา	สำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ตำรวจ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ประวัติการทำงาน	ผู้กำกับการ สถานีตำรวจภูธรอำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ผู้กำกับการ สถานีตำรวจภูธรอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้กำกับการ สถานีตำรวจภูธรเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดภูเก็ต รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี รองผู้บังคับการกองบังคับการสืบสวน ตำรวจภูธรภาค 8 ผู้บังคับการศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8 ผู้บังคับการประจำกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระนอง
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระนอง

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด

ผู้วิจัย พล.ต.ต.ภรศักดิ์ นวนหนู **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ 62

ตำแหน่ง ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระนอง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยเหตุที่รัฐบาลปัจจุบันได้วางยุทธศาสตร์ชาติไว้ 20 ปี และได้บรรจุปัญหาเสพติดไว้เป็นปัญหาของชาติ เป็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้วางนโยบายด้านยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของชาติที่มีลักษณะเป็นพิเศษแตกต่างจากอาชญากรรมอื่นๆ ประการแรก อาชญากรรมยาเสพติดเป็นอาชญากรรมที่มีบุคคลหลายคนเข้ามาเกี่ยวข้องหรือ เป็นขบวนการซึ่งบุคคลที่อยู่เบื้องหลังที่แท้จริงมักจะเข้าสู่กระบวนการบังคับใช้กฎหมายได้ยาก มีการตัดตอนกัน ผู้กระทำผิดที่ถูกจับเป็นเพียงตัวเล็กตัวน้อย ประการที่สอง อาชญากรรมยาเสพติดเป็นอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง มักเป็นมูลเหตุให้เกิดการตัดสินใจที่จะกระทำผิดได้ง่าย และก่อให้เกิดการกระทำผิดในลักษณะตัวตายตัวแทนขึ้นมา ประการที่สาม อาชญากรรมยาเสพติดเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมข้ามชาติด้วย ผู้กระทำผิดจะมีการติดต่อเชื่อมโยงจนถึงผู้เกี่ยวข้อง ที่อยู่นอกราชอาณาจักร เป็นเครือข่ายหรือขบวนการค้ายาเสพติดข้ามชาติ ประการที่สี่ อาชญากรรม ยาเสพติดเป็นอาชญากรรมที่จำเป็นต้องใช้มาตรการพิเศษในการดำเนินการ เช่น ใช้มาตรการสมคบกันกระทำความผิด การปลุกใจ การพิสูจน์ให้แก้จำเลย การล่อให้กระทำความผิด มาตรการควบคุมการนำส่ง การดักฟังทางโทรศัพท์ การคุ้มครองพยาน การชะลอการฟ้อง การต่อรองคำรับสารภาพ เป็นต้น และประการสุดท้าย อาชญากรรมยาเสพติดยังมีลักษณะพิเศษที่สำคัญคือ คดีอาญาทั่วไปมักจะปรากฏตัวผู้เสียหายอย่างชัดเจนดังคดีอาญาอันเป็นความผิดโดยทั่วไป แต่สำหรับคดียาเสพติดเป็นคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้เสียหายของยาเสพติดจะได้รับผลร้ายจากยาเสพติด โดยสภาพแล้วควรจะเป็นผู้เสียหาย แต่ก็กลายเป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้น ไม่ว่าผู้ผลิต จำหน่าย มีไว้ครอบครอง และผู้เสพ ซึ่งยาเสพติดให้โทษ จึงเป็นผู้กระทำความผิดหมดทุกคน คดีจึงมีเพียงคำชดเชยของผู้ร่วมกระทำความผิดซึ่งมีน้ำหนักในการรับฟังน้อย การดำเนินคดียาเสพติดจึงต้องมีมาตรการต่างๆ ที่เอื้อต่อการขยายผลการจับกุมไปถึงตัวการสำคัญในการกระทำความผิดเช่น การอำพราง การล่อซื้อ การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม เป็นต้น

ดังนั้น จึงเป็นที่มาของงานวิจัยฉบับนี้ ที่มุ่งจะศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในส่วนของผู้ปฏิบัติคือพนักงานสอบสวนคดียาเสพติด และค้นหาแนวทางหรือรูปแบบในการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การดำเนินคดียาเสพติดข้อหาสมคบ สนับสนุน เพื่อทำลายเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุน ช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ที่เกิดขึ้นกับ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและพนักงานสอบสวนคดียาเสพติด
3. เพื่อหาแนวทางหรือรูปแบบในการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุน ช่วยเหลือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้สามารถลงโทษตัวการใหญ่หรือนายทุนในเครือข่ายการค้ายาเสพติดได้มากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
  - 1.1 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุน ช่วยเหลือการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 เท่านั้น ไม่รวมถึงกรณีที่มีความผิดยาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน
  - 1.2 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะส่วนที่เป็นขั้นตอนและกระบวนการปฏิบัติในการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรค และค้นหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในแนวทางเดิม ไม่เป็นการพัฒนาหรือแก้ไขทฤษฎีการสมคบคิดในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติด และพนักงานสอบสวนคดียาเสพติด ในสังกัด กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด กองบัญชาการตำรวจนครบาล และกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล
  - 1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยการศึกษาจากตำราและเอกสารต่างๆ
  - 1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ จากผู้ทำหน้าที่การบังคับใช้กฎหมาย พนักงานสอบสวนในกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด และตำรวจภูธรภาค รวมทั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการต่างๆ

3. การนำเสนอข้อมูล โดยนำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์นำเสนอแนวคิดใหม่ๆ จากการศึกษา ข้อมูลปฐมภูมิจากการวิจัยจากผู้ที่ทำหน้าที่การบังคับใช้กฎหมาย พนักงานสอบสวนในกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด และตำรวจภูธรภาค รวมทั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้เข้าใจกระบวนการของการพัฒนาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำไปศึกษาเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จชัดเจนได้ ที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญในการคิด การพิจารณา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์การดำเนินคดียาเสพติดข้อหาสมคบ สนับสนุน เพื่อทำลายเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ายาเสพติดนั้นเป็นปัญหาที่มีความสำคัญสร้างผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งในทางสังคมเศรษฐกิจของประเทศความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของ ประชาชน และแม้รัฐบาลจะใช้มาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวดแต่ก็ไม่อาจแก้ไขปัญหานี้ได้หมดหรือลดน้อยลงจากสังคมได้ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายยาเสพติดในปัจจุบันที่มีอยู่กระจัดกระจายอยู่หลายฉบับ มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน โดยกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีผู้รักษาการให้เป็นไปตามกฎหมายกระจ่ายอยู่ในหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม และสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้นด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นสาเหตุให้การดำเนินการตาม กฎหมายขาดเอกภาพและไม่ดำเนินในทางทิศเดียวกัน ในส่วนของสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบันในภาพรวมพบว่ามีกรลักลอบขนย้ายยาเสพติดลำเลียงเข้ามาทั้งทางตรงและปลอมแปลงในรูปของสินค้าต่างๆ แต่ละครึ่งเป็นจำนวนมาก โดย 7 เดือนที่ผ่านมา ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงกรกฎาคม 2563 ฝ่ายความมั่นคงได้ติดตามและเปิดปฏิบัติการร่วมกันอย่างเข้มข้น สามารถจับกุมผู้ต้องหา 179,693 คน ยึดยาเสพติดได้จำนวนมาก เป็นยาบ้าจำนวนถึง 99,928,850 เม็ด ยาไอซ์ 6.76 ตัน เฮโรอีน 130,964.98 กรัม โดยเฉพาะ กรกฎาคม สามารถจับกุมผู้ต้องหา 33,205 คนยึดยาเสพติด เป็นยาบ้าเกือบ 23 ล้านเม็ด ยาไอซ์ 3.677 ตัน ทั้งนี้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ยังคงความต่อเนื่อง ผนัาระวังการลักลอบลำเลียงและภัยจากยาเสพติดในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม พร้อมขยายผลทำลายขบวนการเครือข่ายยาเสพติดทั้งระบบในทุกพื้นที่ โดยสืบโยงเส้นทางการเงินและบังคับใช้กฎหมายอย่างเปิดเผยให้ถึงผู้บงการใหญ่ที่อยู่เบื้องหลังทุกราย พร้อมทั้งจะการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน โดยจำเป็นต้องสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาและเปิดพื้นที่ดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาเสพติดทั้งระบบจริงจังต่อเนื่องกันไป ในส่วนของคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดพบว่า ในการดำเนินคดีที่ผ่านมาในระหว่างวันที่

1 ต.ค.62 – 30 เม.ย.63 มีจำนวนที่จับกุมเป็นคดีทั้งหมด 192,032 คดี แยกออกเป็นข้อหาหลัก 50,104 คดี ข้อหาสมคบ สนับสนุน/ช่วยเหลือ 261 คดี ผู้ต้องหาที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้กระทำผิดโดยการเสพ 178 คดี และกลุ่มการค้าคดียาเสพติดระดับสำคัญ 50,543 คดี

2. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินคดีข้อหาสมคบ หรือสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ที่เกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและพนักงานสอบสวนคดียาเสพติด โดยมี สาเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านเจ้าหน้าที่ ในการรวบรวมหลักฐานจากคดีมูลฐานหลักที่ผู้ต้องหาถูกจับกุม ยาเสพติดแล้วมาทำการสืบสวนสอบสวนขยายผลหาพยานหลักฐานความเชื่อมโยงเพื่อดำเนินคดีกับ เครือข่ายที่ร่วมกระทำความผิด ซึ่งเครือข่ายหรือผู้บงการส่วนมากจะเคยมีประวัติต้องโทษในคดียาเสพติดมาแล้วและรู้ขั้นตอนการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจและขั้นตอนการดำเนินคดีหรือข้อต่อสู้ใน ชั้นพิจารณาคดีของศาล โดยมีนายความคอยให้คำปรึกษาและแก้ต่าง และมีเงินทุนในการต่อสู้คดี หากบุคคลใดในเครือข่ายถูกจับกุม จะไม่ให้เกิดการขัดท้อถึงบุคคลในเครือข่ายและช่วยปกปิดข้อมูล และเป็นคดีที่ไม่มีของกลางยาเสพติด แต่จะใช้คำขัดท้อของผู้ต้องหาเป็นพยานบอกเล่า ซึ่งปกติแล้ว ศาลจะไม่รับฟังแต่หากรับฟังศาลต้องรับฟังด้วยความระมัดระวังและต้องมีพยานหลักฐานอื่นมา ประกอบให้ศาลรับฟังว่าได้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดจริงโดยปราศจากความสงสัย ศาลถึงจะลงโทษ จำเลย พยานบางรายก็กลับคำให้การในชั้นพิจารณาคดีของศาล ซึ่งเป็นเหตุทำให้ไม่สามารถหาตัวการ ผู้กระทำผิดตัวบงการใหญ่มาลงโทษได้

2.2 บุคคลผู้กระทำผิดมีการกระจายตัว ในส่วนของเครือข่ายยาเสพติดผู้กระทำผิด จะกระจายอยู่ทั่วไปหลายท้องที่ บางรายอยู่ไกลจึงเป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนหรือรวบรวม พยานหลักฐานเป็นไปด้วยความยากลำบาก การออกหมายเรียกมาสอบสวนปากคำพยานไม่อยู่ตาม ภูมิลำเนา ไม่สามารถเรียกมาสอบสวนปากคำได้ มีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง บางครั้งใช้การส่งประเด็นขอ ความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ช่วยทำการสืบสวนหรือซักถามปากคำให้ ซึ่งข้อมูลที่ได้อาจไม่ได้ ครบถ้วนสมบูรณ์

2.3 การยืนยันตัวบุคคลของเครือข่ายที่ร่วมกระทำความผิด การให้ปากคำของพยานโดย ส่วนมากพยานจะทราบเพียงชื่อเล่น บางครั้งก็ไม่เคยพบเห็นบุคคลที่ร่วมกระทำความผิด เพียงแต่มีการ พุดคุยกันทางโทรศัพท์ ทำให้ยุ่งยากในการพิสูจน์ตัวบุคคล เพราะขบวนการมีการปกปิดตัวตน โดยเฉพาะผู้บงการหรือตัวการใหญ่จะสั่งการเป็นทอดๆ ให้เครือข่ายหรือคนส่งยาติดต่อกับผู้ต้องหา เพื่อนำยาเสพติดหรือเงินค้ายาเสพติดมาวางตามจุดนัดหมาย โดยไม่เห็นกันแล้วจึงโทรศัพท์มาแจ้งให้ ทราบภายหลัง

2.4 เครื่องมือติดต่อสื่อสาร โทรศัพท์ที่เครือข่ายใช้ติดต่อซื้อขายยาเสพติดกัน ใช้ซิม การ์ดที่ลงทะเบียนชื่อบุคคลอื่น หรือซิมการ์ดที่ลงทะเบียนโดยคนต่างด้าว ทำให้เกิดการติดตามตัว ผู้กระทำผิดจริงได้ยาก

2.5 ข้อมูลทางธนาคาร เครือข่ายจะใช้วิธีให้ผู้อื่นเปิดบัญชีธนาคารให้ ไม่ได้เปิดบัญชี ด้วยตนเอง การตรวจสอบข้อมูลใช้ระยะเวลาานาน ภาพจากกล้องวงจรปิดหน้าต่างไอโฟนเงินหรือตู้เอทีเอ็ม มีระยะเวลาในกาจัดเก็บ และเครือข่ายใช้วิธีการแจ้งหมายเลขบัญชีทางโทรศัพท์เพื่อใช้โอนเงินค้ายา

เสพติดกัน ไม่ใช้การส่งข้อมูลทางแอปพลิเคชันไลน์หรือทางเฟสบุ๊ค เพื่อไม่ให้เป็นหลักฐานปรากฏและเป็นการปกปิดข้อมูล

2.6 การส่งยาเสพติดจะส่งกันบริเวณที่ไม่มีกล้องวงจรปิดหรือจะส่งมอบกันตามป่าหรือริมถนนตามหมู่บ้านในชนบทที่ไม่ค่อยมีผู้คน หรือบางครั้งบริเวณส่งมอบายาเสพติดกล้องวงจรปิดเสีย เลยระยะเวลาจัดเก็บข้อมูล

2.7 การส่งยาเสพติดทางพัสดุ เมื่อตรวจสอบไปยังบริษัทผู้ให้บริการเอกชนปลายทางพบว่าไม่มีการจัดเก็บข้อมูลผู้จัดส่ง ภาพวงจรปิดตามวันเวลาที่จัดส่ง เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานหรือวานให้ผู้อื่นส่งให้

ข้อเสนอแนะ

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อาจทำได้ด้วยการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาระบบงาน และการเพิ่มการสนับสนุนด้านงบประมาณ ซึ่งจากการที่ได้ศึกษาพบว่าควรมีการปรับปรุงและแก้ไขในส่วนต่างๆ โดยสรุปได้แบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากร ต้องให้ความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติงานอย่างถ่องแท้ในงานที่ปฏิบัติ สืบเนื่องจากงานในด้านนี้จะเกี่ยวข้องกับประชาชนและกฎหมายเป็นหลัก ซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงกับบุคคลและความผิดต่อกฎหมาย ซึ่งผู้ปฏิบัติงานหรือเจ้าหน้าที่ต้องมีความรอบคอบและต้องมีความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมายอย่างถูกต้อง ต้องใช้หลักธรรมาภิบาล ใช้หลักนิติรัฐและรัฐศาสตร์ควบคู่กันไป ซึ่งถ้าบุคลากรมีประสิทธิภาพก็จะทำให้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและจะสามารถวิเคราะห์ จับกุม ดำเนินคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างถูกต้อง จะทำให้เป็นการสอดคล้องในการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2. การพัฒนาระบบงาน

ระบบงานหรือสายงานในการปฏิบัติงาน เป็นอีกปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งจากการที่มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ย่อมทำให้เห็นถึงการพัฒนาระบบงานให้ทันสมัยและทำให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพของปฏิบัติงาน โดยมีการเพิ่มอำนาจที่จำเป็นและลดขั้นตอนของการทำงานกระจายอำนาจในการสั่งการ เพื่อให้สะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงเห็นควรมีการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ให้ทันสมัยและสม่ำเสมอ จึงเป็นการช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพไปอีกทางหนึ่ง

3. การเพิ่มการสนับสนุนด้านงบประมาณ

การที่ภาครัฐหรือรัฐบาลได้มีการให้ความสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการปราบปรามยาเสพติด ถือเป็นการช่วยทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจน เครื่องมือที่ทันสมัยและพร้อมใช้งานตลอดเวลา ซึ่งเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติใช้มาตรการสมคบตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด